

MALJANVALMISTUTTAMATTOMUUSPROJEKTI

Elisa Hartikka • Taiteen maisterin opinnäytetyö • Muotoilun laitos, teollisen muotoilun koulutusohjelma • Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu • Aalto-yliopisto • 30.3.2012

Abstract

Maljanvalmistuttamattomuusprojekti (Project Unmanufactured Goblet) is a master's thesis for the degree program of Industrial Design in the Aalto Arts University. It is a project description of work performed for the Ice Pearl winter fest in the Linnanmäki amusement park. The work consists of background research, design of event props, and visitor interviews. In the end, the designed objects were not implemented, so the focal point of the work shifted during the project. The props designs are included in the work but the focus of the work lies more on the analysis of the event.

I will begin by presenting the starting point for my work: the assignment, goals and target groups. The assignment consisted of designing props for the Ice Pearl winter fest. The goal was to design memorable pieces and to support the drama and experience of the event. The target groups are children, their parents and the staff of the event.

I will continue by discussing the background information: the story the event is based on, the level of development of the children in the targeted age group, as well as the parents' expectations concerning children's events. The entire event is created around *Jäähelmen kansan tarina* ("The story of the Ice Pearl People"); therefore I have examined methods of storytelling and the significance stories hold to children.

With the help of literature and a drama workshop I organized, I determined how play, role play, drama and dramatic play relate to each other, and how the drama contract binds them all.

I analyzed the event based on service strings, people and the Ice Pearls used in the event. I used the literature to analyze the experience as a product, as well as to determine how to evaluate the sense of experience.

In terms of props designing, I determined the requirements, materials and production methods of the pieces, as well as what kind of "magical engineering" could be used to support the experience. I determined how the pieces I designed would have been manufactured.

The last part of the thesis consists of observations made during the event and of the analysis of the visitor interviews. During the event, I interviewed both adults and children to see how well they thought the used props served the purpose of the story and whether they were happy with their visit.

At the beginning, the purpose of the project was to create memorable goblets for the Ice Pearl winter fest. In the end, the goblets were not manufactured after all, thus giving the project its name: *Maljanvalmistuttamattomuusprojekti* ("Project Unmanufactured Goblet").

Tiivistelmä

Maljanvalmistuttamattomuusprojekti on maisterin opinnäyte Aalto Artsin teollisen muotoilun koulutusohjelmaan. Se on projektikuvaus työstä, joka on tehty Linnanmäen huvipuiston Jäähelmi-talvitapahtumaan. Työhön kuuluvat taustatutkimus, tapahtuman tarpeistoesineiden suunnittelu ja kävijähaastattelut. Suunnitellut esineet eivät toteutuneet, joten työn painopiste muuttui projektin aikana. Tarpeistoesineiden suunnitelmat ovat työssä edelleen mukana, mutta olen painottanut työtä enemmän tapahtuman analysointiin.

Alussa esitän työni lähtökohdat: toimeksiannon, tavoitteet ja kohderyhmän. Toimeksianto sisälsi tarpeistoesineiden suunnittelua Jäähelmi-tapahtumaan. Tavoitteena oli suunniteltavien kappaleiden elämyksellisyys ja tapahtuman draaman ja elämyksellisyyden tukeminen. Kohderyhmänä ovat lapset, heidän vanhempansa ja tapahtuman henkilökunta.

Toiseksi käsittelen taustatiedot: tarinan, johon tapahtuma pohjautuu, lasten kehitystason kohderyhmäiässä ja vanhempien odotukset lastentapahtumista. Koko tapahtuma on rakennettu *Jäähelmen kansan tarinan* ympärille, joten käsittelin tarinankerronnan tapoja ja satujen

merkitystä lapsille. Selvitin kirjallisuuden ja järjestämäni draamapajan avulla miten leikki, roolileikki, draama ja draamaleikki suhteutuvat toisiinsa ja miten draamasopimus sitoo niitä kaikkia.

Jäsentelin tapahtuman palvelupolkuihin sekä henkilöiden että tapahtumassa käytettävien Jäähelmien osalta. Analysoin kirjallisuuden avulla elämystä tuotteena sekä sitä, miten elämyksellisyyttä voisi arvioida.

Tarpeistoesineiden suunnittelun osalta kartoitin kappaleiden vaatimukset, materiaalit ja valmistusmenetelmät sekä sen, millaista maagista tekniikkaa elämyksellisyyden tukemiseksi voitaisiin käyttää. Selvitin suunnittelemini kappaleiden valmistustavat.

Loppuosassa on havaintoja tapahtumasta ja kävijähaastatteluiden arviointia. Haastattelin sekä aikuisia että lapsia tapahtuman aikana siitä, kuinka hyvin heidän mielestään käytetty tarpeisto palveli tarinaa ja olivatko he tyytyväisiä käyntiinsä.

Projektin tarkoituksena oli aluksi tehdä elämyksellisiä maljoja Jäähelmi-tapahtumaan. Kun niitä ei lopulta valmistutettu, projektista tuli Maljanvalmistuttamattomuusprojekti.

Sisällysluettelo

Abstract	2	Vanhempien mielipiteet	18	Lapset rooleissa	31
Tiivistelmä	3	Suosituimmat ajanvietepaikat	19	Leikki	31
Sisällysluettelo	4	Vanhempien odotukset	20	Roolileikki	31
Johdanto	7	Tulokset	21	Draama	32
Tehtävänanto	8	Lapsikohderyhmä 5–11 -vuotiaat	23	Draamaleikki	33
Mitä piti tehdä?	9	Alle viisivuotias	23	Draamasopimus	33
Miksi?	9	Viisivuotias	23	Illuusion luominen	35
Kenelle?	9	Kuusivuotias	24	Tarpeisto eli merkit	35
Yhteistyökumppanit	9	Seitsemästä yhteentoista	25	Kaikille aisteille	35
Yleiset tavoitteet	10	Yli yksitoistavuotias	25	Kokonaisuus	35
Asiakkaan tavoitteet	10	Satujen merkitys lapsille	26	Draamapaja	36
Aikataulu	10	Satu on sielun ravintoa	26	Valmistelu	36
Omat tavoitteeni	10	Satu helpottaa tunteiden käsittelyä	26	Draamapajan kulku	37
Kasvatukselliset tavoitteet	11	Sadusta saa maailmanrakennusainetta	27	Muokkaamani Jäähelmen kansan tarina	38
Aikataulu	12	Sadut ja todellisuus	27	Draamapajan anti	41
Tarinan vihjeet	14	Satu kehittää	27	Tapahtuman jäsentely	42
Aikaisempien vuosien Jäähelmet	16	Tarinankerronta	28	Elämys tuotteena	46
Kohderyhmät	17	Satu	29	Aistit	46
Pääkohderyhmä ovat lapset	17	Myytti	29	Tulkinta	46
Vanhemmat	17	Tarina	29	Tunteet	46
Henkilökunta	17	Kertomus	30	Vuorovaikutus	47
		Runot ja laulut	30	Elämyksen arviointi	47
		Sadutus	30	Elämyskolmio	48
				Oppiminen vai tulkinta?	48

Sisällysluettelo

Kappaleiden vaatimukset	49	Tapahtuman toteutuminen	61	Lähdeluettelo	74
Turvallisuus, toimivuus ja elämyksellisyys	49	Havaintoja tapahtumasta	62	Kuvalähteet	77
Maaginen tekniikka	50	Sää tapahtuman aikana	63	Muita tietoja	77
Materiaalit	51	Kävijähaastattelut	65	Liitteet	79
Jäähelmet	51	Ensimmäinen haastattelukierros 28.12.	65	Kyselylomake vanhemmille	80
Kevään maljat	52	Tulokset 1. haastattelusta	66	Kyselylomakkeet lasten ja aikuisten haastatteluun tapahtuman aikana	81
Pakkasmittari	52	Toinen haastattelukierros 6.1.	67	Mystinen Kevään Malja: yläprojektio	82
Akryyli	53	Tulokset toisesta haastattelusta: lapset	68	Mystinen Kevään Malja: sivuprojektio	83
Polykarbonaatti	53	Tulokset toisesta haastattelusta: aikuiset	69	Mystinen Kevään Malja: jääpuikkoreunus	84
Vaneri	53	Yhdistetty tulos	70	Kevään Malja: yläprojektio	85
Kappaleiden suunnitelmat	54	Projektin onnistuminen	71	Kevään Malja: jääpuikkoreunus	85
Kevään Maljat	54	Tyytyväinen järjestäjä	71	Kevään Malja: sivuprojektio	86
Maljojen alustat	55	Parannettavaa jäi	71	Maljojen kokoaminen	87
Kappaleiden suunnitelmat	56	Paljon intoa, vähän malttia	73	Maljojen kokoaminen	87
Mystinen Kevään Malja	56	Mitä opin?	73	Kevään maljan alusta: piirrustukset	88
Mystisen Kevään Maljan koko	57			Kevään Maljan alusta: projektiot	89
Maljojen valmistus	58			Mystisen Kevään Maljan alusta: projektiot	90
Pakkasmittari	60			Mystinen Kevään Maljan alusta: projektiot	91
				Mystisen Kevään Maljan alusta: projektiot	92
				Mittarin kokoaminen	93

Johdanto

Tein *Maljanvalmistuttamattomuusprojektin* Linnanmäen Jäähelmi-tapahtumaan. Tapahtuma on elämyksellinen talvirieha, jonka teemana on *Jäähelmen kansan tarina*. Tarina kertoo Jäähelmen kansasta, joka on muinoin asunut Linnanmäellä ja on nyt tullut takaisin nauttimaan talvesta. Tarinan mukaan Jäähelmen kansalla on hallussaan aarre, Jäähelmet, jotka ollessaan paikallaan Mystisessä Kevään Maljassa takaavat kauniin valkoisen talven ja jos helmet eivät ole paikoillaan, kevät ei voi tulla lainkaan ja on ikuinen talvi. Tarinassa mammutti Höntti on aivastanut niin lujaa, että kaikki Jäähelmet ovat singonneet pitkin Linnanmäkeä ja ne olisi nyt kerättävä takaisin. Kaikki lapset ja lapsenmieliset on kutsuttu Linnanmäelle auttamaan Jäähelmen kansaa heidän hankalassa tehtävässään.

Tapahtuman tarkoitus on tuottaa lapsille sadunhohtoinen elämys talvisen puuhan parissa. Siellä on järjestetty lapsille kymmenkunta eri aktiviteettia, jotka liittyvät kaikki Jäähelmen kansan tarinaan. Aktiviteeteissa lapset saavat Jäähelmiä, jotka he laittavat Kevään Maljaan. Kaikista Kevään Maljoista Jäähelmet kerätään Mystiseen Kevään Maljaan, joka toivottavasti tapahtuman päättyessä on täysi, jotta kevät voi tulla.

Minun tehtäväni oli suunnitella Jäähelmet, iso Mystinen Kevään Malja ja kymmenen pienempää Kevään Maljaa, sekä helmien liikkeet tapahtuman aikana. Jäähelmet päätettiin jo melko varhaisessa

vaiheessa korvata valmiilla lelupalloilla. Maljojen suunnittelussa oli otettava huomioon erittäin kireä aikataulu, esineiden turvallisuus ja elämyksellisyys, niiden käytettävyys ja kohderyhmät, joita olivat lapset, vanhemmat ja tapahtuman henkilökunta.

Taustatutkimuksessani selvitin, millainen on lapsen keskimääräinen kehitystaso kohderyhmiässä ja millainen suhde heillä on satuihin ja tarinoihin. Tapahtuman elämyksellisyys perustuu *Jäähelmen kansan tarinaan*, joten perehdyin myös tarinoihin yleensä. Lisäksi tapahtuman draamallisuus innoitti tutkimaan, miten draamallisuus ilmenee lasten leikeissä ja muussa elämässä. Järjestin myös draamapajan päiväkodissa tutkiakseni kohderyhmää ja heidän suhtautumistaan tapahtuman tarinaan.

Kun esineiden toteutuminen peruuntui, muutin projektini painopistettä enemmän tapahtuman analysointiin. Tein kävijähaastattelut soveltuvien osien sijaan, kuin olin ne suunnitellut ja analysoin muutoin tapahtuman onnistumista. Hahmottelin esineiden polkuja tapahtumassa, kävijöiden ja henkilökunnan polkuja sekä esineiden kohtauspintoja. Pohdin elämyksen toteutumista ja elämyksellisyyden mittaamista.

Työni sisältää muotoilullisia osia, lavastusta, palvelumuotoilua ja elämysmuotoilua, mutta on ensisijaisesti projektikuvaus.

Espoossa, 30.3.2012
Elisa Hartikka

Tehtävänanto

Linnanmäellä on jo muutamana vuonna järjestetty talven aikana Jäähelmi-talvitapahtuma, jolloin huvipuisto on osittain auki ja siellä on järjestetty talveen sopivaa puuhaa lapsille. Tänä talvena talvitapahtuma järjestettiin joulun välipäivinä, 26.12.2011 – 7.1.2012.

*Jäätynyt meren aalto
Jäähelmiä keräämässä*

Tapahtumaa varten oli kirjoitettu tarina, *Jäähelmen kansan tarina*, jonka mukaan Jäähelmen kansa on asunut Linnanmäen alueella vuosituhansia sitten ja on nyt tullut takaisin nauttimaan talvesta. Jäähelmen kansa pitää hallussaan aaretta, Jäähelmiä, jotka paikoillaan ollessaan tuovat kauniin, valkoisen talven, ja mahdollistavat kevään tulon talven jälkeen. Yksi tarinan henkilöistä on mammutti Höntti, joka oli aivastanut niin lujaa, että kaikki helmet olivat lentäneet pitkin Linnanmäkeä ja niinpä Jäähelmen kansan tuli nyt kiireesti kerätä kaikki helmet takaisin, jotta kevät voisi saapua. Kaikki lapset on kutsuttu Linnanmäelle auttamaan Jäähelmen kansaa helmien keräämisessä. Helmiä löytyy huvipuistoon järjestettyjen aktiviteettien luota ja aina johonkin toimintaan, hän Kevään Maljaan. Siten hän auttaa Jäähelmen kansaa ja ajallaan. lopulta kevättä tulemaan

Mitä piti tehdä?

Tapahtumaa oli jo suunniteltu melko pitkälle, kun astuin mukaan syyskuussa. Minun haluttiin suunnittelevan

- Jäähelmet, joita lapset voivat kerätä
- kymmenen Kevään Maljaa, joihin lapset saisivat helmet laittaa
- Mystinen Kevään Malja, johon kerättäisiin lopulta kaikki helmet ja jossa kertymistä voisi seurata.

Kaikissa näissä pitäisi olla tarinan taikaa, joka saisi lasten huulet ymmyrkäsiksi ja aikuiset huokaamaan ihastuneina.

Miksi?

Näiden esineiden, Jäähelmien ja maljojen, tulisi osaltaan auttaa kävijää eläytymään tapahtuman teemaan. Pyrimme illuusioon, joka imaisi kävijän sisäänsä, johon hän voisi heittäytyä ja hetken uskoa sen todeksi. Olimme luomassa teatraalista esitystä, jonka esiintyjiksi ja kokijoiksi kutsuttiin lapset.

Helmet ja maljat toivat myös sisältöä tapahtuman aktiviteetteihin ja profiloivat tapahtumaa aktiviteettien keskeisinä elementteinä.

Kenelle?

Suunnitellessani kappaleita ja niiden toimintoja, otin huomioon kolme kohderyhmää:

1. Lapset 5–12 v. pääkohderyhmä
2. Lasten vanhemmat, saattajat ja huoltajat
3. Henkilökunta, joka tapahtuman toteuttaa

Yhteistyökumppanit

Yhteyshenkilöni Linnanmäen suuntaan oli Janne Hinkkanen – Imatra Express Oy, joka järjesti tapahtuman Linnanmäelle.

Lasten päivän säätiö on taustalla Linnanmäen huvipuiston omistajana ja siten koko tapahtuman mahdollistajana. Lasten päivän säätiö vastasi materiaalikustannuksista.

Tehtävänanto

Yleiset tavoitteet

Työn alussa määrittelin myös muita tavoitteita projektilleni. Halusin suunniteltavien kappaleiden tukevan Jäähelmen kansan tarinaa, halusin niihin jonkin WOW-efektin, jotta saataisiin lasten silmät ymmärkäisiksi ja halusin, että lapset esineiden avulla voivat kokea olevansa osa tarinaa ja tuntea auttavansa Jäähelmen kansaa heidän kiperän ongelmansa ratkaisussa.

Lisäksi halusin kappaleista helposti varastoitavia, helposti käsiteltäviä, mahdollisesti modulaarisia ja riittävän kestäviä ollakseen turvallisia ja kestääkseen useamman vuoden käytön ulkona talvisissa olosuhteissa.

Asiakkaan tavoitteet

Tapahtuman operaattori Janne Hinkkasen toiveet kappaleiden suhteen olivat samansuuntaiset. Hän toivoi erityisesti lavastuksellisuutta, ääni- ja valoefektejä maljoihin, jotta ne antaisivat palautetta lapsille, ”kiittäisivät” helmen tuojaa jollakin tavalla.

Keskustelimme yhdessä tavoitteista ja esitin mahdollisuuksia. Ajatuksemme olivat melko korkealentoisia, mutta eivät mahdottomia, joten päätin selvittää mahdollisuuksia niiden toteuttamiseen ja mahdollisimman ehjän illuusion aikaansaamiseen.

Kappaleiden valmistuminen

Tavoitteena oli saada kappaleet, tai ainakin osa niistä, valmiiksi 26.12. mennessä, jolloin tämän talven tapahtuma alkaisi. Kappaleita voisi jatkaa vielä tapahtuman jälkeenkin tai täydentää niitä tarvittaessa seuraavan vuoden tapahtumaa varten.

Kappaleiden valmistuminen tämän vuoden tapahtumaan olisi tärkeää myös projektini tutkimusosaa varten. Tarkoitukseni oli nähdä lasten reaktiot kappaleisiin ja tehdä pieni haastattelututkimus kohderyhmille niihin liittyen.

Omat tavoitteeni

Aihetta valitessani etsin projektia, jossa voisin hyödyntää mahdollisimman paljon oppimiani asioita. Erityisesti etsin projektia, jossa voisin keskittyä elämyksellisyyteen.

Halusin, että työni tuottaa iloa lapsille, helpottaa työntekijöiden elämää, ilahduttaa vanhempia ja jossa voin näyttää mahdollisimman monia osaamiseni puolia. Tämä projekti näytti siihen hyvältä: muotoilu, lavastusta, äänisuunnittelua ja elämysten suunnittelua. Tavoittelin oppinnäytteellä hyvää työnäytettä portfoliooni.

Kasvatukselliset tavoitteet

Asiakkaalla oli Jäähelmi-tapahtumalle myös kasvatuksellisia tavoitteita. Lapsille haluttiin välittää ennakkoluulottomuutta, empatia-kykyä, hyviä käytöstapoja sekä kykyä kohdata erilaisuutta ja voittaa itsensä.¹

Tavoitteisiin pyrittiin koko tapahtuman suunnittelun avulla. Jo tarinassa on kasvatuksellisia elementtejä; ystävällisiä hahmoja, salaperäinen lumimies, joka kuitenkin on kiltti ja auttavainen. Aktiiviteettien suunnittelussa oli kasvatukselliset arvot otettu huomioon ja hyvästä käytöksestä saattoi saada seikkailupassiin ylimääräisen leiman.

Erityisen tärkeässä asemassa olivat hahmot. Pukujen sisään oli palkattu lasten kanssa työskentelyyn perehtyneitä näyttelijöitä, jotka osasivat ottaa lapset huomioon yksilöinä, niin hiljaisemmat kuin vilkkaammatkin lapset.

Esineissä tavoite näkyisi Kevään Maljan kiittäessä helmien tuojia. Kun lasta kiitetään, hän huomaa myös itse kiittää silloin, kun siihen on aihetta.

---

1. HINKKANEN

Tehtävänanto

Pohjantuulen pyörre

Aikataulu

Aikataulu asetti suurimpia haasteita projektilleni. Kävin ensimmäiset keskustelut tapahtuman operaattorin, Imatra Expressin Janne Hinkkasen kanssa 28.9.2011. Tuolloin päätimme, että mikäli otan projektin opinnäytetyökseni, olisi tähtäin saman vuoden tapahtumassa, alkaen 26.12. Aikaa oli siis niukalti.

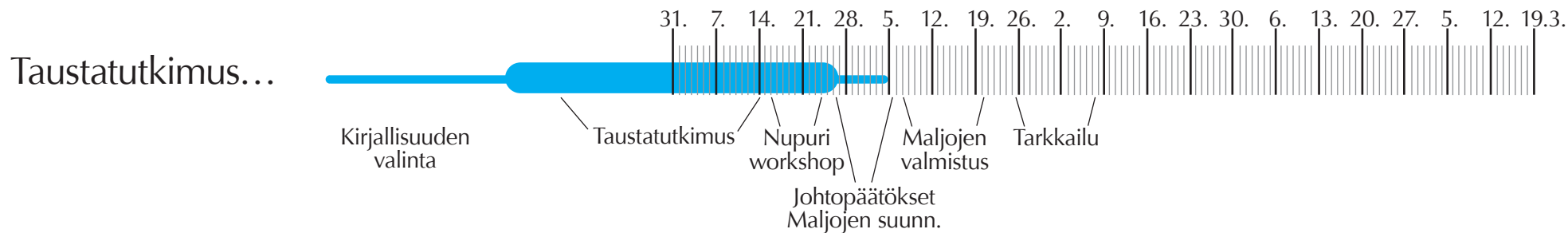
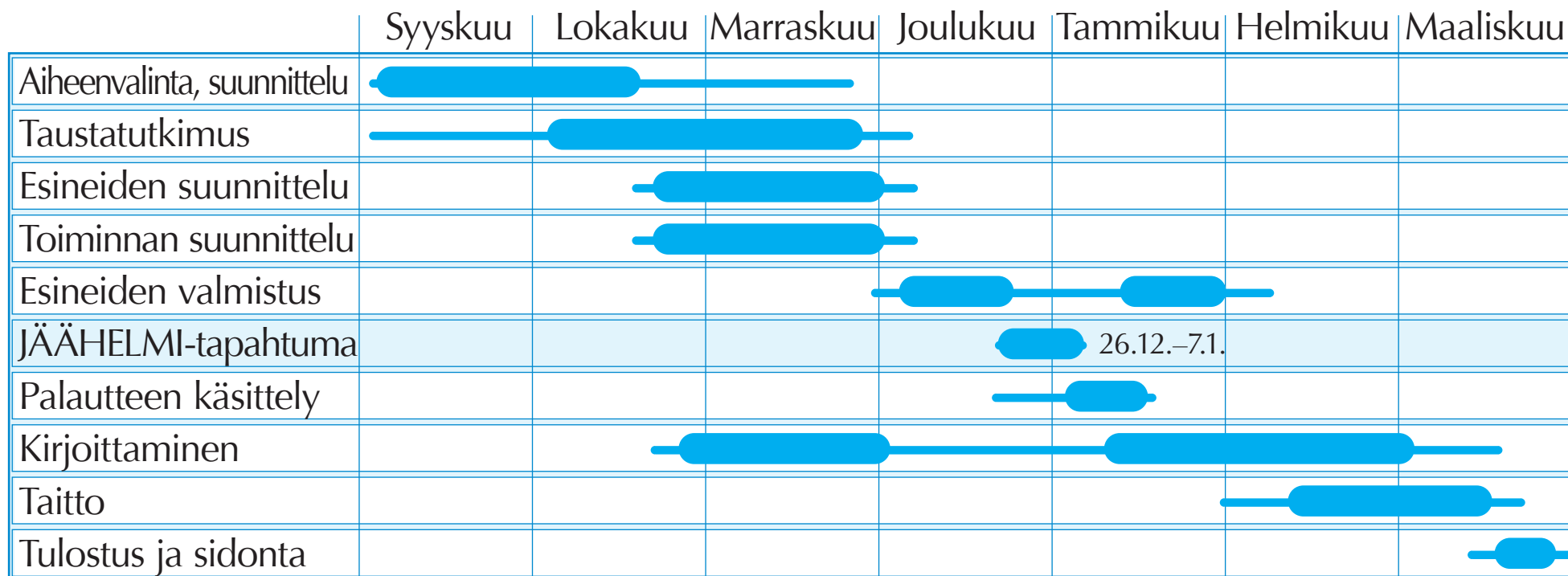
Aloitin heti tiedonhankinnalla ja projektin suunnittelulla. Mielestäni aikataulutusta oli realistinen ja toimiva, vaikkakin kireä ja haastava. Yllätyksiä tuli.

Taustatutkimus venyi lähes koko projektin mittaiseksi, kun aina löytyi uutta, mielenkiintoista materiaalia. Kaikkea ei tosin voinut ottaa mukaan, jottei aihe olisi rönsyillyt liikaa. Esineiden valmistus jäi kokonaan pois, koska asiakas ei ollut varautunut kustannuksiin.

Jäähelmi-tapahtuma 26.12.–7.1. oli projektini käännepiste. Kävin tapahtumassa kaksi kertaa, 28.12. ja 6.1. Molemmilla kerroilla haastattelin kävijöitä, ensimmäisellä kerralla vain lapsia, toisella kerralla sekä lapsia että aikuisia.

Tammikuun alussa aloitin taittotyön. Taiton luominen selkeytti ajatuksiani huomattavasti, kun sain jotain konkreettista silmiäni eteen ja kirjoitustyö alkoi sujua paljon joutuisammin.

Tehtävänanto

Tarinan vihjeet

Jäähelmi-talvitapahtuma kietoutuu kokonaisuudessaan Jäähelmen kansan tarinan ympärille. Myös tapahtumassa käytettävien tarpeisto-esineiden on ilmennettävä tarinaa.

Aloitin suunnittelutyöni analysoimalla ensin tarinan ja poimimalla siitä vihjeitä ja merkityksiä työni pohjaksi. Näin lopputulos noudattaisi mahdollisimman tarkkaan tarinaa ja auttaisi elämyksen muodostumisessa. Alkuperäinen tarina on viereisellä sivulla ja alla poimimani asiat ja niiden tulkinnat:

- **Vuosituhansia sitten:** kauan, kauan sitten...
- **Ystävällismieliset valtiat:** ei pelottavia asioita
- **He nauravat paljon:** iloa ja hauskuutta
- **Salaperäinen lumimies:** salaperäisyyttä
- **Kaunis ja hurmaava prinsessa:** sadun loistoa ja estetiikkaa
- **Aarre, loistavat Jäähelmet:** loistetta ja välkettä
- **Kauniin, valkean talven:** huurretta, talven valkoisuutta
- **Ihanan, lämpimän kevään:** kevään tulon toiveisuus
- **Jäähelmet singahtivat:** maljan muoto mahdollistaa singahtamisen

Vuosituhansia sitten olisi kirjaimellisesti ottaen jossakin neoliittisella kaudella, mihin myös tarinan mammutti viittaa. Kuninkaineen ja prinsessoineen ei voida kuitenkaan olla vuosituhansien päässä, joten päädyin *sadun aikakauteen*, epämääräiseen ilmaisuun, tarkoittaen vanhojen kansansatujen usein kuvaamaa, määrittelemätöntä mennyttä aikaa. Sadussa saa toki sekoittaa mammutteja ja prinsessoja ja jos tarina olisi johonkin aikakauteen liitettävä, liittäisin sen keskiaikaan.

Saduissa on yleensä jotakin pelottavaa tai uhkaavaa. Tässä tarinassa jo heti alussa käy selväksi, että pelottavaa ei ole tiedossa, salaperäistä kylläkin. Iloa, naurua ja laulua olisi myös tiedossa.

Kaunis ja hurmaava prinsessa viittaa myös satujen kuninkaalliseen loistoon ja estetiikkaan.

Aarre, loistavat Jäähelmet kertoo, että Jäähelmet itsessään ovat loistavia ja arvokkaita. Näen loisteen hiljaa välkehtivänä valona, kuin revontulet talvisella taivaalla. Kaunis, valkea talvi viittaa lumeen, valkoiseen, hohtaviin hankiin ja lumen kimallukseen ja pölyämiseen. Ihana, lämmin kevät ilmaisee toivon kevään tulemisesta ja unelman lämpimistä kevätpäivistä ja auringonpaisteesta.

Jäähelmien *singahtaminen* aivastuksesta on suora viittaus maljan muotoon.

Jäähelmen kansan tarina

”Linnanmäellä asui vuosituhansia sitten Jäähelmen kansa ja nyt he ovat tulleet tänne takaisin nauttimaan talvesta ja viettämään talviriehaa. Tämän kansan ystävällismieliset valtiat ovat Pakkas-Matti ja Pakkas-Maija. He ovat leppoisia ja hieman lapsekkaitakin. He nauravat paljon, niin kuin itse asiassa kaikki Jääkansan asukkaat...

paitsi salaperäinen lumimies Myrr, jota Jäähelmen kansan asukkaat näkevät harvoin, sillä lumimies Myrr viihtyy yksikseen vuoristoradan alueella, eikä Jäähelmen kansa oikein tiedäkään, millainen lumimies Myrr on. Ehkä te saatatte tavata hänet, kuka tietää? Jäähelmen kansan asukkaissa on myös kaunis ja hurmaava Jääprinsessa, joka tykkää laulamista.

Kerran hän huomasi, että Jäähelmen kansan aarre, Jäähelmet, loistavat kauniimmin ja kirkkaammin, kun niille laulaa. Niinpä Jääprinsessa laulaa kaiket päivät – ja tykkää siitä, jos hänen kanssaan laulaa vaikka koko Linnanmäki! Jäähelmet ovat siitä tärkeitä Jäähelmen kansalle, koska ne tuovat kauniin, valkean talven ja lopulta tuovat ihanan, lämpimän kevään. Jos jäähelmet eivät ole paikallaan, ei talvi lopu, eikä kevät saavu koskaan.

Niin! Siitähän tässä onkin kyse. Minimammutti Höntti sai kamalan flunssan ja ollessaan ihastelemassa jäähelmiä se aivasti jättiläismäisen aivastuksen, jonka seurauksena jäähelmet singahtivat pitkin Linnanmäkeä! Voi surkeus! Eihän se Höntin vika sinänsä ollut, se rakastaa jääheliemien loistetta eikä halua kenellekään paha, mutta siitä seurasi hankala ongelma koko Jäähelmen kansalle. Sillä jos kaikki Jäähelmet eivät löydy, ei kevät koskaan saavu ja on ikuinen talvi. Jäähelmet on siis löydettävä ja siihen Jäähelmen kansa tarvitsee apua, kaikkien apua. Sinun ja minun ja ukin ja mummon! Sinulla on varmaan passi, johon saat leiman jokaisesta löytämästäsi jäähelmestä. Leiman saat joko jäähelmen kansalaiselta, tai muilta etsintätöihin tulleilta hahmoilta. Kun passi on täynnä, voit palauttaa sen karkkikauppaan ja olet suuressa Jääheliemiarvonnassa mukana! Jäähelmen kansan innokas tempputyttö Tipsu ja kaikki kansan ystävät auttavat sinua löytämään jäähelmiä. Tiedän, että täältä löytyy ja kuulee myös vinkkejä, joilla saa lisäleimoja nokkeluudesta. Kuuntele siis ohje ja toimi sen mukaan, niin saat lisäleiman. Koska Jäähelmen kansa on tullut tänne nauttimaan talvesta, niin samalla, kun etsitään ne jäähelmet, niin vietetään mahtavaa talviriehaa! Kun on hauskaa, niin etsintäkin sujuu mukavammin, vai mitä? Ja nyt: Laulaen viettämään Linnanmäen talviriehaa!”

Jäähelmen tarina © Linnanmäki

Aikaisempien vuosien Jäähelmet

Linnanmäki järjestää Jäähelmi-talviriehan nyt kuudetta kertaa. Teema on tuttu edellisiltä vuosilta, samoin hahmot ovat olleet koko ajan mukana, mutta konseptia on uusittu.

Joinakin vuosina myös osa huvipuiston laitteista on ollut auki. Kaikki laitteet eivät sovellu talvikäyttöön ja painopistettä onkin talvella siirretty liikunnallisempiin ajanvietteisiin ja perinteisiin talvisiin ulkokuveihin. Linnanmäellä on päässyt pelaamaan lumisählyä ja curlingia, hiihtämään ja luistelemaan, laskemaan mäkeä ja kelkkailemaan.^{1,2}

Kävijöiden houkutteleva huvipuistoon talvisaikaan on ollut haasteellista. Linnanmäen toimitusjohtaja Risto Räikkösen mukaan tapahtumalla ei tavoitella suurta voittoa, vaan tavoitteena on saada huvipuistolle ympäristöystävällisempää käyttöä³. Talviriehaa on pyritty kehittämään jokavuotiseksi perinteeksi⁴. Kenties vuosien mittaan kävijämäärät nousevat ja Jäähelmi nousee kaupunkilaisten yhteiseksi, elämykselliseksi pulkkamäeksi.

1. STT/KESKISUOMALAINEN 2008
2. PUINTILA 2009

3. PALTALA 2011
4. TUUPURAINEN 2008

*Mammutti
Höntti*

Lumimies Myrr

*Tempputyttö
Tipsu*

Jääprinsessa

Pakkas-Maija

Pakkas-Matti

*Linnanmäen
Leijona*

Kohderyhmät

Pääkohderyhmä ovat lapset Vanhemmat

Lapset ovat lahjomattoman rehellisiä. Jos ei ole kivaa, sen huomaa, vaikka lapsi hyvin käyttäytyvänä ei mitään moittisikaan. Kiemurte-lusta ja epämääräisistä ”ihan kiva”-vastauksista voi päätellä, että aivan mahtavaa ei ollut. Toisaalta, jos silmät säihkyvät ja lapsi pomppii innoissaan, on aivan varmasti ollut kivaa.

Aikuisina olemme erityisen suuressa vastuussa lapsista, jotka luottavat meihin aikuisiin. Tämä näkökanta on erityisen tärkeä turvallisuuden kannalta. Suunniteltavien esineiden pitää kestää lasten käsissä ja jos ne menevät rikki, niistä ei saa irrota mitään vaarallista, kuten teräviä siruja tai kemikaaleja.

Lasten vanhemmat, huoltajat, saattajat ja kasvattajat ovat myös kaikki kohderyhmänä silloin, kun tehdään asioita lapsille. Koke-musteni mukaan vanhemmat ja muut lapsen lähiaikuiset haluavat lapselle vain parasta. Tekemäni kyselytutkimuksen mukaan vanhemmat toivovat lasten-tapahtumalta erityisesti mukavaa koko perheen ajanvietettä (kts. s. 20–21). Tapahtuman pitää puhu-tella myös aikuisia ja heidänkin soisi viihtyvän tapahtumassa ja voivan eläytyä tarinaan.

Henkilökunta

Huvipuiston henkilökunta pystyt-tää tapahtuman ja työskentelee siellä. He joutuvat työssään käsitte-lemään suunniteltavia kappaleita. On otettava huomioon tapahtu-man pystyttäminen, tapahtuman aikaiset toiminnot, tapahtuman purkaminen ja lopulta vielä kap-paleiden varastointi seuraavan vuoden tapahtumaa varten.

”*Lapsen oikeus on aikuisen velvollisuus.*
J.P.Grant, UNICEFin entinen pääsihteeri¹

1. UNICEF

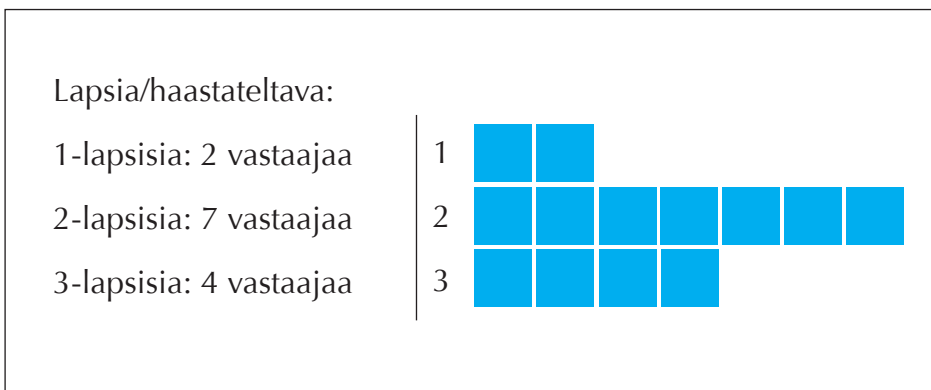
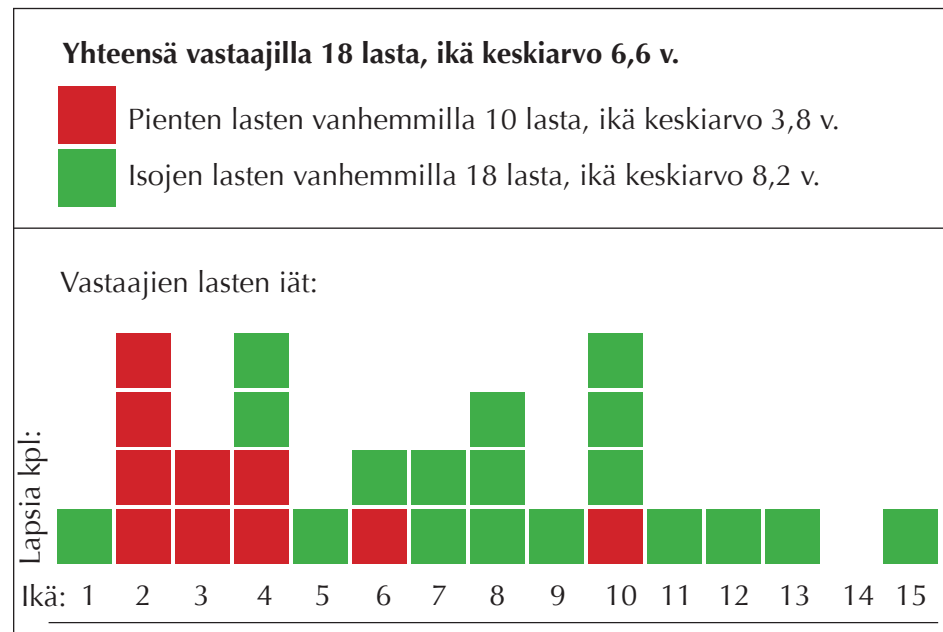
Vanhempien mielipiteet

Halusin tietää, mitä vanhemmat ja muut lasten kanssa tapahtumissa käyvät aikuiset odottavat tapahtumilta. Tein kyselylomakkeen, jota pyysin lasten vanhempia täyttämään. Kyselylomake tutkimusmenetelmänä antoi minulle mahdollisuuden saada yksiselitteisesti mitattavaa, yhtenäistä tietoa. Tein lomakkeen yhden arkin mittaiseksi, jotta se olisi helppo ja nopea täyttää. Halusin, että vastaamisen kynnyks olisi mahdollisimman matala.

Tein kyselyt erillään Jäähelmi-tapahtumasta, enkä tuonut tapahtumaa niissä esille. Kokosin vastaajat satunnaisesti tapaamistani henkilöistä Helsingissä ja Turussa. Kyselylomake liitteenä s. 80. Tarkoitukseni oli saada vanhempien mielipiteitä suunnittelun avuksi ja ajatusten herättäjiksi. Aikataulun kireyden vuoksi pieni otos sai riittää.

Sain 13 vastausta. Taustatiedoksi kysyin lasten määrää ja ikiä. Vastaajilla oli 1–3 lasta, keskimäärin 2,2, joiden iät vaihtelivat yhden ja viidentoista välillä, keskiarvon ollessa 6,6 vuotta.

Päätin tarkastella vastauksia myös lasten iän mukaisissa ryhmissä. Jaoin vastaukset kahteen ryhmään, joista toisessa oli pienten lasten vanhemmat ja toisessa isojen lasten vanhemmat. Ikäryhmien mukaisiin tarkasteluihin on suhtauduttava varauksella, koska vastauksia oli niukalti ja samalla vastaajalla oli usein sekä pieniä että isoja lapsia. Otin sen kuitenkin esille mielenkiinnon vuoksi.

Vanhempien mielipiteet

Suosituimmat ajanvietepaikat

Kysyin lomakkeella ovatko vanhemmat käyneet *viimeisen vuoden aikana, joskus* tai *ei koskaan* lapsille suunnatuissa ajanvietepaikoissa.

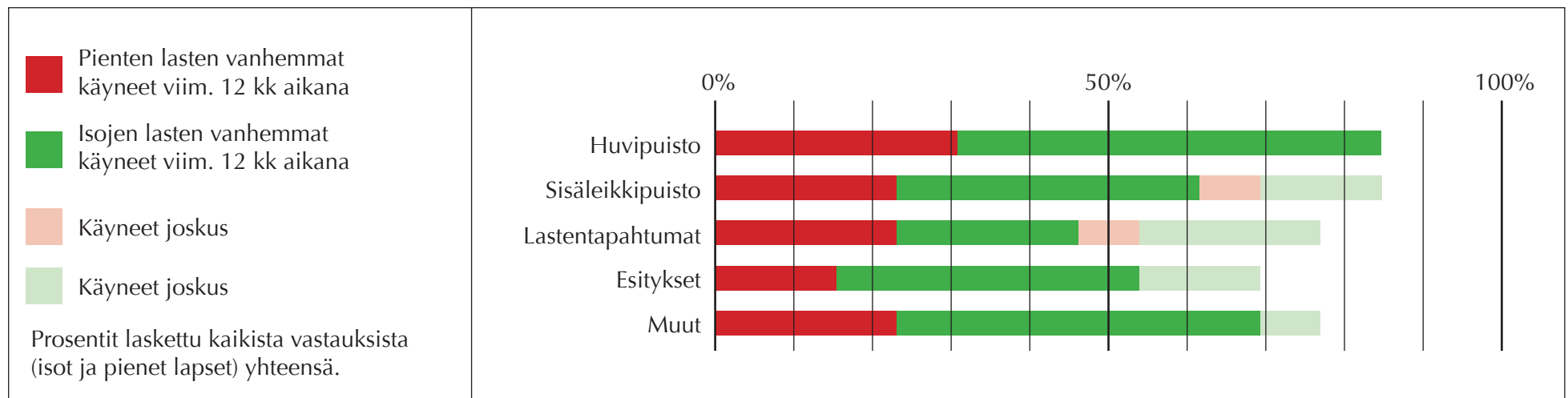
Vaihtoehdoiksi tarjosin:

- Huvipuistot (Linnanmäki, Muumimaailma, jne.)
- Sisäleikkipuistot (Huimala, HopLop, jne.)
- Lastentapahtumat (kyläjuhlat, sponsoroidut tapahtumat, jne.)
- Teatterit tai muut esitykset (joissa ollaan katsojina)
- Muut ajanvietepaikat

Suosituimmaksi kohteeksi nousi selvästi huvipuisto. Lastentapahtumat jäivät vähimmälle, mutta niissäkin oli vierailtu lähes puolet vastaajista viimeisen vuoden aikana ja jos mukaan lasketaan myös aiemmat käynnit, määrä nousee yli 70%:iin.

Lasten ikäryhmien välillä ei ollut suuria eroja, mutta teattereissa ja muissa esityksissä oli vierailtu enemmän isompien lasten kanssa; pienten lasten vanhemmista peräti 60% ilmoitti, ettei ole koskaan käynyt lasten kanssa seuraamassa esityksiä. Sensijaan pienten lasten kanssa oli käyty suhteessa enemmän lastentapahtumissa, joissa isompien lasten vanhemmat useammin ilmoittivat käyneensä *joskus* (jolloin lapset lienevät olleet pienempiä).

Muita vierailukohteita olivat mm. vesipuistot ja kylpylät, urheilupaikat, eläintarhat ja -näyttelyt sekä museot.

Vanhempien mielipiteet

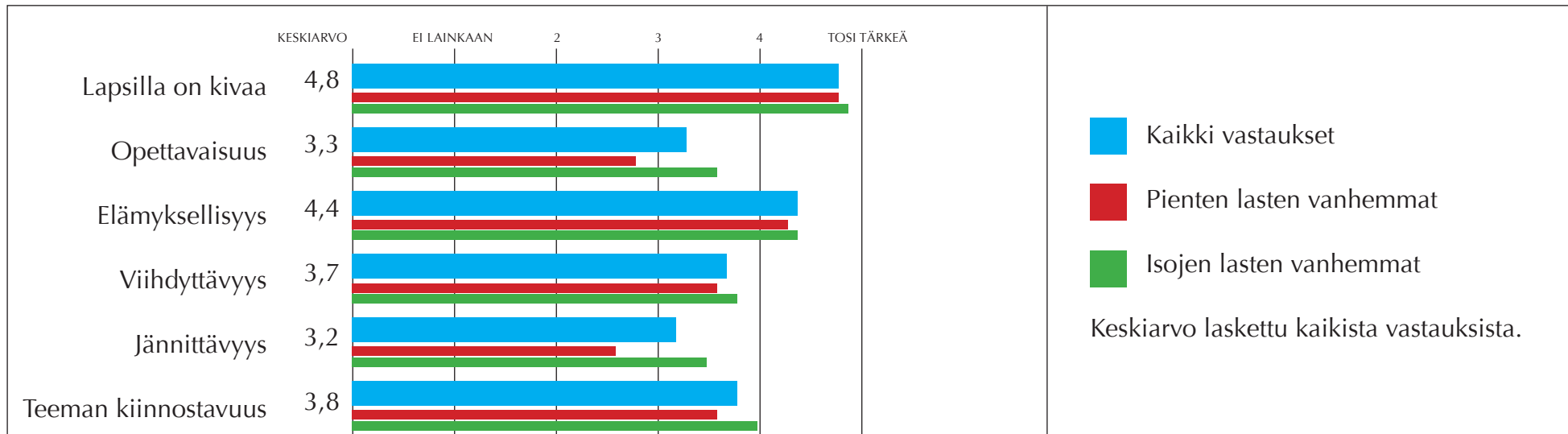
Vanhempien odotukset

Tarkastelin vanhempien odotuksia ajanvietepaikkojen suhteen pyytämällä heitä arvioimaan niitä asteikolla 1–5 (1 = ei lainkaan tärkeä, 5 = tosi tärkeä). Arvioitavia väitteitä olivat:

- Lapsilla on kivaa
- Tapahtuma on opettavainen
- Käynti on elämys
- Tapahtuma on viihdyttävää ajanvietettä
- Siellä on jännittävää
- Teema on mielenkiintoinen
- Joku muu asia (avoin kenttä)

Vanhemmille tärkeintä oli, että lapsilla on kivaa: asteikolla 1–5 se sai keskiarvoksi 4,8. Toiseksi tärkeimmäksi koettiin käynnin elämyksellisyys ja kolmanneksi teeman mielenkiintoisuus. Vähiten odotettiin opettavaisuutta (3,3) ja jännittävyyttä (3,2). Jäähelmi-tapahtumassa pyritään saamaan elämyksellisyyttä teeman avulla. Kyselyssä molemmat koettiin tärkeiksi.

Tulos yllätti erityisesti siinä, miten vanhemmat odottivat jännitystä. Olisin odottanut sille isompaa kannatusta, varsinkin, kun he olivat vierailleet paljon huvipuistoissa, joissa voisin itse kuvitella monien kieputtimien ja kummitusjunien olevan aika jännittäviä. Toinen yllättävä löydös oli opettavaisuuden laimea odotus vanhempien keskuudessa.

Vanhempien mielipiteet

Vuoristorata-elämys vuodelta 2004. Kuvassa Antti ja Piia Hartikka

Ikäryhmittäin tarkasteltaessa merkittäviä eroja muodostui vain opettavaisuuden ja jännittävyuden kohdalla; niitä odottivat selvästi enemmän isompien kuin pienten lasten vanhemmat.

Avoimeen kysymykseen muista tärkeistä asioista eniten huomioitiin käytännön järjestelyitä ja koko perheen huomioimista. Käytännön järjestelyistä mainittiin mm. tapahtuman sijainti, parkkipaikat ja ruokailumahdollisuudet. Koko perheen huomioimiseksi mainittiin paitsi vanhempien, niin myös eri-ikäisten sisarusten huomioiminen. Toiveissa oli, että koko perhe voisi yhdessä viettää mukavaa aikaa. Vastaajien lasten ikähaarukoita tarkastellessa se onkin ilmeisen tärkeä asia huomioon otettavaksi. Jäähelmi-tapahtuman kohderyhmä oli 5–11-vuotiaat, mutta paikalla oli paljon myös pienempiä lapsia. Perhekunnittain tullessa isompien lasten vanhemmat ottavat tietysti myös pienemmät sisarukset mukaan, mutta isot lapset saattavat tulla keskenäänkin kaverin kanssa. Tietysti kaikkien pitäisi viihtyä ja saada nauttia tapahtumasta. Parasta olisi, jos pystyttäisiin järjestämään toimintoja, jotka olisivat elämyksellisiä koko perheelle.

Tulokset

Kyselyyn vastanneet vanhemmat vievät lapsiaan usein huvipuistoihin, mutta myös muihin koko perheen ajanvietepaikkoihin. Kilpailua lapsiperheiden ajankäytöstä on paljon, mutta perheet myös käyttävät palveluita paljon. Tärkeintä on, että lapsilla on kivaa, mutta myös elämyksellisyys ja teeman mielenkiintoisuus ovat tärkeitä. Vanhemmat odottavat tapahtumilta koko perheen yhteistä ajanvietettä.

Lapsikohderyhmä 5–11 -vuotiaat

Jäähelmi-tapahtuman kohderyhmäksi oli määritelty Linnanmäen toimesta lapset esikoululaisista neljäsluokkalaisiin, eli 5–6 -vuotiaista 10–11 -vuotiaisiin lapsiin. Esikoulu aloitetaan yleensä sen vuoden syksyllä, jolloin lapsi täyttää kuusi vuotta ja neljänneltä luokalta koulusta päästään sen vuoden keväänä, jolloin lapsi täyttää yksitoista vuotta.

Draamapajassa Nupurin päiväkodin viisivuotiaiden Leppäkerttu-ryhmä käveli kuin lauma Höntti-mammutteja (kts. draamapaja, s. 36–41)

Alle viisivuotias

Kohderyhmämme alapuolelle jäävät taaperoikäiset, alle metrin mittainen vaunukansa. Jo neli-viisivuotias leikkii mielellään roolileikkejä ja erottaa hyvin leikin ja toden. 4–5-vuotias lapsi on jo kielellisesti melko edistynyt ja nauttii satujen kuuntelemisesta, loruista ja riimitelystä¹. Sosiaalisessa ryhmässä leikkiminen ei kuitenkaan vielä tahdo onnistua².

Viisivuotias

5-vuotias lapsi on keskimäärin 115 cm pitkä³ ja motorisesti jo melko hyvin kehittynyt⁴. Piirtäminen onnistuu melko hyvin; yksityiskohtiakin ilmestyy paperille, joskaan tämän ikäinen ei ole vielä kovin pitkäjänteinen (vrt. työpaja s. 40).

Lapselle kehittyy noin viisivuotiaana sisäinen arvojärjestelmä ja moraalikäsitys sekä eettisiä ja esteettisiä ihanteita. Myös syyllisyydentunto kehittyy. Hän siis oppii elämään ihmisiksi.⁵

Klassiset sadut kehittävät viisivuotiaan empatiakykyä ja eroa hyvän ja pahan välillä⁶. Saduissa usein käydään juuri hyvän ja pahan välistä kamppailua tai moraalista pohdintaa. Hyvä voittaa pahan, työnteko palkitaan, pahat kielet ja aiheet saavat rangaistuksensa. Lastenpsykiatri Jari Sinkkonen kuvailee näin: "Lapsi työstää tunteidensa kaoottista myllerrystä leikin, satujen ja mielikuvien avulla. Hän kuuntelisi tunteita lukemista ja eläytyttyä hyvän ja pahan maailmoihin. Hän leikkii roolileikkejä, jotka suovat tilaisuuden elää todeksi aikaa, joka todella koittaa vasta kymmenien vuosien kuluttua. Hän on sanalla sanoen luova."⁷

1. BOHLIN 2006, S. 101

2. KELTIKANGAS-JÄRVINEN 2010, S.213

3. KASVUKÄYRÄT 2011

4. HERMANSON 2008

5. KELTIKANGAS-JÄRVINEN 2010, S.150

6. HERMANSON 2008

7. SINKKONEN 2009, S. 119

Lapsikohderyhmä 5–11 -vuotiaat

Kuusivuotias

Kouluunmeno alkaa lähestyä ja vaikka monissa muissa maissa kuusi-vuotiaat ovat jo oppivelvollisia, Suomessa he ovat pääsääntöisesti vielä päivähoidon piirissä¹. Lapsen hienomotoriset taidot ennakoivat kouluvalmiuksia: hän pystyy jo seuraamaan ohjeita² ja osaa solmia kengännauhansa itse. Piirustus- ja askartelutaidot kehittyvät. Sensijaan karkeamotoriikka kärsii kasvupyrähdyksestä ja lapsi voi olla hieman kömpelö.³

Lapsi jaksaa keskittyä pitkään kuuntelemaan satuja. Kuunteleminen on keskittynyttä, jopa vaativaa⁴; hän huomauttaa, jos lukija ei seuraa tekstiä tarkasti. Moneen kertaan luetut sadut siirtyvät leikkeihin. Leikeissä kuusivuotias voi satujen vertauskuvien avulla etsiä vastauksia häntä vaivaaviin psykologisiin ongelmiin ja kysymyksiin.⁵

Kuusivuotias on vielä oman maailmansa napa. Hänen ulkoinen ja sisäinen maailmansa ei ole vielä eriytynyt ja hän etsii kaikelle tarkoitusta. Hänen tapansa selittää maailmaa mielikuvituksen avulla on toisinaan jopa taianomainen. Hänen mielestään esineilläkin on sielu ja niiden elämä liittyy hänen elämäänsä: ”Kuu seuraa häntä iltakävelylle”.⁶

Mielikuvituksella ja taikuudella selittyvään maailmaan perustuu myös Jäähelmi-tapatuma. Tapahtuman elämykselliset osat ovat Jäähelmen kansan tarinassa ja toiminnoilla ja lavastuksilla pyritään vahvistamaan illuusiota.

”*Niin, onnellinen aika, kun luulee olevansa kaikki, uskoo kaikki, tietää kaikki ja taitaa kaikki.*
Zacharias Topelius⁷

”*Riimit ja lorut kutittavat kuusivuotiasta kovasti, ja sanoilla tehdään riemukaita kuperkeikkoja.*
Raija Lautela⁸

1. TUONONEN 2007

3. BOHLIN 2005, S. 101

5. JANTUNEN, M. 2009, S. 53–55

6. JANTUNEN, T. 2009, S. 73–79

2. BOHLIN 2005, S. 101

4. FURU 2009, S. 91

7. TOPELIUS 1898, S.92

8. LAUTELA 2009, S. 35

Lapsikohderyhmä 5–11 -vuotiaat

Seitsemästä yhteentoista

Kouluiässä lapsi rauhoittuu. Hänen empatiakykynsä kasvaa ja itsekeskeisyytensä vähenee, joten hän kykenee paremmin myönnetyksiin ryhmässä; kavereiden kanssa tullaan paremmin toimeen ja ryhmässä leikkiminen on helpompaa. Kavereiden merkitys lapsen elämässä kasvaa ja hän hakee paikkaansa ryhmässä vertailemalla suorituksiaan toisiin niin koulussa kuin harrastuksissakin.^{1,2}

Lapsi rakentaa maailmankuvaansa ja siinä häntä auttavat sadut ja leikkiminen tarjoamalla mielikuvituksellisia ja vertauskuvallisia keinoja elämän hahmottamiseen ja tunteiden käsittelyyn.³

Yli yksitoistavuotias

Jäähelmi-tapahtuman kohderyhmä päättyy 11-vuotiaisiin. 11-vuotias on keskimäärin 150 cm pitkä⁴ ja ensimmäiset murrosiän oireet alkavat näkyä⁵. Yli yksitoistavuotiaan ajattelu muuttuu lähemmäs aikuisen ajattelutapaa: hän muistaa asioita paremmin ja kykenee päättelemään asioita loogisin perustein. Suunnittelutaidot ja suhteellisuudentaju kehittyvät.⁶

1. JANTUNEN, T. 2009, S. 81, 100

2. INGESSON 2006, S. 104

3. JANTUNEN, M. 2009, S. 55;

4. KASVUKÄYRÄT

5. MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

6. MÄKELÄ 2009, S. 64–67

Satujen merkitys lapsille

Satu on sielun ravintoa

Lapsipsykologi Bruno Bettelheimin jo 70-luvulla ilmestynyt klassikko *Satujen lumous* pohti satujen psykologista merkitystä. Kirjan mukaan satu puhuttelee suoraan lapsen piilotajuntaa sillä tasolla, millä lapsi kulloinkin on. Lapsi mieltyy johonkin satuun siksi, että se vertauskuvallisesti käsittelee ongelmaa tai kehitysvaihetta, joka häntä juuri silloin vaivaa.¹ Eläytyminen kuuntelemalla ja roolileikeissä auttaa työstämään tunteita vertauskuvien avulla², sillä satujen mielikuvittelliset tapahtumat kuvaavat todellisia ongelmia ja ovat ihmisen kehitykseen kuuluvina psykologisina tapahtumina totta³.

Sadut myös ohjaavat lapsen ajattelua moraalisesti oikeaan suuntaan⁴ antamalla hänelle eväitä oikean ja väärän, moraalisen ja moraalittoman käytöksen malleja ja osoittamalla näiden mallien seurauksia.

Satu helpottaa tunteiden käsittelyä

Sadut ovat tärkeitä tunteiden ymmärtämisen keinoja. Sadut ottavat lapsen ahdistukset ja pelot vakavasti, kun taas aikuisilla on taipumusta vähätellä lasten ongelmia. Sadut kääntävät vaikeatkin asiat konkreetti-

seen, lapsen ymmärtämään muotoon ja näyttävät esimerkkejä, kuinka niistä voi aivan tavallinen lapsikin selvitä.⁵

Satujen hahmoihin on helppo samaistua, sillä ne ovat tavallisia tyttöjä ja poikia, naisia ja miehiä. Samaistumalla on turvallista kokea pelottavia asioita, pohtia vaikeita tunteita ja kokeilla, millä erilaiset ratkaisut tuntuvat⁶.

Bettelheimin mukaan lapsi kohtaa satujen kautta turvallisesti paitsi elämän peruskysymykset, niin myös inhimilliset tarpeet, tunteet ja piilotajuntansa pahimmatkin hirviöt, kaikkein kielteisimmät ajatukset, joita hän ei uskaltaisi muutoin kohdata.⁷

Satu kasvattaa itsetuntoa

Yksittäinen satu voi vahvistaa lapsen itsetuntoa jopa siinä määrin, että hän vielä aikuisenakin muistaa sen⁸.

Kun lapsi kouluiän alkupuolella rakentaa minuuttaan vertailemalla itseään ja suorituksiaan muihin⁹, on tärkeää, että hän saa saduista uskoa siihen, että hän pärjää ja ettei hän ole ongelmineen yksin¹⁰. Sadut rohkaisevat lasta kohtaamaan vaikeatkin asiat silmästä silmään ja valavat uskoa siihen, että hän pystyy selviämään kiperistäkin tilanteista voittajana.

”
*Kun satu
kohtaa lapsen,
se syntyy joka kerta
uudelleen.*¹¹

1. BETTELHEIM 1992, S. 18–20
2. SINKKONEN 2009, S. 119
3. BETTELHEIM 1992, S. 191

4. BETTELHEIM 1992, S. 18
5. JANTUNEN, M. 2009, S. 55
6. HEINONEN & SUOJALA 2001, S. 147–148

7. BETTELHEIM 1992, S. 149
8. NYMAN K. & C.-O. 2006, S. 116
9. INGESSON 2006, S. 104

10. BETTELHEIM 1992, S. 16, 182
11. HEINONEN & SUOJALA 2001, S. 147

Satujen merkitys lapsille

Saduista saa maailmanrakennusaineita

Lapsi kaipaa maailmankuvaansa ja omaa minäkuvaansa rakentaessaan esimerkkejä hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä. Sadut tarjoavat runsaasti juuri näitä esimerkkejä ja lisäksi vielä rakennusaineita empatiakyvyn ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen sopivan jännittävässä ja mielenkiintoisessa muodossa.

Sadut ja todellisuus

Bettelheimin² mukaan lapsen mielenkiinto satuja kohtaan ei johdu siitä, että sadun mielikuvat olisivat samankaltaisia lapsen omien mielikuvien kanssa. Hänen mielestään se pikemminkin johtuu lapsen vihamielisistä ja pelokkaista ajatuksista, joihin sadut vertauskuvallisesti vastaavat. Lisäksi saduissa on aina onnellinen loppu, jota lapsi ei ehkä itse pystyisi kuvittelemaan.

Satu kehittää

Aivot kehittyvät ja voivat hyvin, kun niitä käyttää. Lastenkin pitää harjoittaa aivojaan ja sadut ovat siihen hyvä tapa³. Ne ruokkivat mielikuvitusta ja siinä ohessa myös kielelliset valmiudet kehittyvät⁴. Mielikuvilla on voimakas merkitys paitsi ihmisen psyykkiseen terveyteen niin myös fyysiseen terveyteen⁵.

”

*Ajatus istui hiljaa
yksinäisessä luostarikammiossaan,
kyllästyi hautomaan omaa itseään,
lähti maailmalle ja löysi sanoja.
Sana tuli ajatuksen ruumiiksi,
muuttui toiminnaksi ja loi maailman.*

*Sana oli katoova ääni,
etsi jalansijaa ja löysi kirjoituksen.
Kirjoitus säilytti sanan,
mutta oli kytketty lehteensä,
haki siipiä ja löysi painokoneen.*

*Tiedonannon kannalta katsoen
on sana ajatuksen toukka,
kirjoitus sen kotelo,
painokone sen täysivalmis perhonen.*

*Jokaisessa näistä muodoista
kasvaa ajatuksen voiman kanssa
myöskin sen vastuunalaisuus.*

Zacharias Topelius¹

1. TOPELIUS 1898, S. 139
2. BETTELHEIM 1992, S.153

3. MÄKELÄ 2009, S. 64
4. AHLSTRÖM 2006, S. 111
5. HAAPANIEMI 2009, S. 40

Tarinankerronta

Sadut, myytit, runot ja laulut ovat elävää kerrontaperinnettä. Aiemmin ne olivat suullisena perinteenä kulkevia kertomuksia, joiden luonteen kuului tarinan muuttuminen kerrontakerrasta toiseen. Kertoja saattoi muokata esitystään kuulijakunnan tai omien mieltymystensä ja tuntemustensa mukaan.¹

Kerrontaan vaikuttaa vahvasti tapa, millä kertoja eläytyy tarinaan ja kuinka hän saa kuulijat, niin lapset kuin aikuisetkin, eläytymään tarinaan. Eläytyvä kerronta onnistuu parhaiten, jos kertoja tuntee sadun hyvin; siksi satu paranee lukukerta toisensa jälkeen. Lapsi usein mieltyy johonkin tiettyyn tarinaan, jota hän vaatii kuulla yhä uudelleen ja uudellen. Satua toistamalla lapsi voi alkaa uskoa siihen ja omaksuu sen omaksi elämänkokemuksekseen². Yhteiset sadunkerronnan kokemukset aikuisen kanssa saavat lapsen tuntemaan itsensä arvokkaaksi ja huomioonotetuksi.³

Kansanperinteeseen kuuluvista saduista ja myyteistä on painettu useita erilaisia versioita ja monet niistä muistuttavat toisiaan; teemoissa on yhteneväisyyksiä ja tapahtumissa samanlaisuuksia. Toisinaan myös saman niminen tarina voi olla aivan eri, kuten Suomen kansan saduissa ja tarinoissa kerrottu Tuhkimo, joka kertoo kolmesta veljeksestä ja heidän lojaalisuudestaan isälleen⁴.

”*Ovat siis vanhojen runot ja tarinat
kalliita meille muinaistiedon
suhteen, waan eiwät sentähden
ole ainoastansa kuolleita
muinaisjätteitä waan i’än kaiken
pysyväisiä muistopatsaita, joiden
juurella kotimainen Runotar
wieläkin walwoo, kuni kiitollinen
lapsi äitinsä haudalla. Owat
ikäänkun sivistyksen kätkywiä,
esivanhempiemme lapsellisia
unelmia täynnä, kauniita,
kummastuttavia teoksia, joiden
rakennuksessa kansan omituinen
luonne ja henki vielä osotaikse
täydessä puhtaudessansa ja
alkuperäisessä terveydessänsä.*

*Suomen kansan satuja ja tarinoita,
s.16 toim. Eero Salmelaisen esipuhe*

1. HEINONEN & SUOJALA 2001, S. 147
2. BETTELHEIM 1992, S. 73

3. BETTELHEIM 1992, S.191
4. SALMELAINEN, S. 56

Satu

”*Olipa kerran...*” – satu kertoo kaiken menneessä aikamuodossa. Sen kerrontatapa on arkipäiväinen. Hahmot ovat hyvyyden tai pahuuden vertauskuvia, pelkästään hyviä tai pahoja. Päähenkilöt edustavat tavallisia henkilöitä; tyttöjä tai poikia, naisia tai miehiä. Nimiä ei yleensä mainita, sensijaan heitä kutsutaan vaikkapa *nuorimmaksi sisareksi*. Jos nimi mainitaan, se on tavallinen ja arkipäiväinen, kuten *Hannu* tai *Kerttu*. Nimi voi myös olla kuvaileva, kuten *Lumikki*, *Tuhkimo* tai *Uljas*. Tyypillisesti vain päähenkilö on nimetty. Kuningashuoneet edustavat saduissa useimmiten perhettä; prinsessa ja prinssi edustavat perheen lapsia ja kuningatar ja kuningas äitiä ja isää.¹

Sadut kertovat ihmisen kehityksestä vertauskuvien avulla. Psykologisten ongelmien tai kehitysvaiheiden kuvaajina ne ovat todellisia ja tarjoavat myös viitteellisiä ratkaisuja ongelmiin.² Sadussa on usein joku opetus tai elämän hyve, kuten esimerkiksi rehellisyyden, työn teon tai avuliaisuuden korostaminen. Saduissa se, joka on nöyrä ja toimii moraalisesti oikein, saa prinssin ja puoli valtakuntaa. Lopuksi he elävät onnellisena elämänsä loppuun asti, sillä kukaan ei ole kuolematon, vaikka ihmeellisiä asioita tapahtuukin.

Osa satua on sen kerrontatapa; kertojan eläytyminen, tilanteen tunnelma ja kuulijan ennakkokäsitykset tarinasta³. Vaikka satu onkin kerrontatilateesta toiseen aikojen saatossa muuttunut ja mukautunut, nyt painetun sanan aikana lapset oppivat luetut sadut hyvin ja suuttuvat, jos jonkin sanan jättää pois tai muuttaa kertomusta. Sadut ovat vakioituneet.

Myytti

Myyttien tapahtumat ovat kunnioitusta herättäviä ja suurenmoisia. Myytin loppu on useimmiten traaginen, eikä sen päähenkilö ole koskaan tavallinen ihminen, vaan jollakin tavalla yli-inhimillinen⁴. Esimerkiksi Väinämöisellä oli maagisia laulajan kykyjä⁵ ja sotasankari Akilles oli jumalten sukua⁶. Homeroksen Iliassa jumalat osallistuvat ahkerasti tapahtumien kulkuun, kun taas Kalevalassa henkilöillä itsellään on maagisia kykyjä, joilla he kilvoittelevat.

Sadun ja myytin välinen ero ei ole aina yksiselitteinen. Joskus sadussa voi olla myytin aineksia, myytissä sadun aineksia tai tarinan lokeroiminen on mahdotonta.

Tarina

Tarina satujen ja myyttien rinnalla sopii yleisilmaisuksi kaikille sepitteille, sadunpätkille ja muille jutuille, joilla on jonkinlainen juoni tai juonenpätkä. Kutsuisin tarinaksi vaikkapa urbaanilegendaa tai vaillinaista satua, kuten Jäähelmen kansan tarinaa.

Jäähelmen kansan tarinassa ei ole satuun kuuluvaa loppua eikä tarinan kaarta. Henkilöt ovat osin satumaisia, kuten Jääprinsessa, osin nimettyjä, kuten lumimies Myrr. Kuvatut ongelmat ovat psykologisesti heikkoja; kukaan hahmoista ei ole paha eikä kukaan ole halunnut tehdä paha. Tarinan ongelma on ikävä sattuma. Siinä on opettavaisuutta, sillä se houkuttelee auttamaan Jäähelmen kansaa heidän hankalan ongelmansa kanssa.

1. BETTELHEIM 1992, S.51

2. BETTELHEIM 1992, S. 11

3. KARLSSON 2003, S.113

4. BETTELHEIM 1992, 47

5. KALEVALA 1941, S.34

6. HOMEROS 1919, S.410

Tarinankerronta

Kertomus

Kertomus voi olla synonyymi tarinalle, mutta on usein todenmukaisempi kuin tarina. Jos tarina on tosi, kutsuisin sitä mieluummin kertomukseksi. Kertomus voi kuitenkin olla myös kuvitteellinen. Todenmukaisia kertomuksia ovat esimerkiksi sairauskertomukset; niitä tuskin voisi kutsua sairaustarinoiksi.

Runot ja laulut

Runoiksi miellän runomittaan kirjoitetut ajatelmat ja säkeet. Runoiksi kutsutaan myös Kalevalan lukuja, jotka ovat kalevalaiseen poljentoon sovitettuja riimityksiä; niissä puolestaan puhutaan paljon tiedon laulamisesta¹. Runomitta ja laulaminen ovat varmaankin auttaneet tarinoiden muistamista, kun kaiken tiedon oli vielä kuljettava suusta suuhun muistinvaraisesti. Homeroksen Iliaan lukuja kutsutaan lauluiksi, vaikka ne eivät ainakaan suomennoksena muistuta lauluja².

Sadutus

Sadutus on tarinankerronnan kirjaamista ja uusien tarinoiden luomista. Siinä saduttaja kirjaa ylös sadutettavan vapaasti kertoman tarinan. Saduttamalla saadaan lasten (tai aikuisten) ajatuksia ja mielikuvituksen tuotteita muistiin ja voidaan hyödyntää satujen voimaa psykologisten ongelmien käsittelijöinä. Saduttamalla voidaan tietysti saada myös iloisia tarinoita aikaan. Lapsi varmasti nauttii, kun hänelle luetaan hänen itse keksimäänsä tarinaa.³

1. KALEVALA 1941
2. HOMEROS 1919

3. KARLSSON 2003

Lapset rooleissa

Lapset rakastavat satuja ja tarinoita ja sepittävät niitä myös itse. Saduista siirtyy aineksia leikkeihin ja joskus lapset valmistelevat saduista näytelmiä äitien ja isien iloksi. Lapset eläytyvät niin leikeissä kuin teatteriesityksissäänkin prinsessoiksi ja prinsseiksi, sammakoiksi ja puiksi, miksi vain. Leikissä ei ole yleisöä, vaan leikissä eläydytään vain itselle. Teatterissa on tarkoitus tuottaa eläytymisen elämyksiä myös katsojille. Draamaleikissä leikitään draamallisesti. Mitä eroa on draamalla, teatterilla ja leikillä?

Leikki

Leikki on lapsen omaa, vapaata toimintaa. Se lähtee lapsen omasta luovuudesta ja lapset suhtautuvat siihen vakavasti, he leikkivät toisensa.¹ Aikuisen ohjaama leikki on aivan eri juttu, sillä siinä lapset tekevät sitä, mitä aikuiset pyytävät.

Aikuiset saattavat vähätellä leikkiä tai he voivat ohjata ja antaa välineitä leikin ohjaamiseksi ”kehittävään” suuntaan. Vapaassa leikissä leikin aihe tulee kuitenkin lapselta itseltään ja välineet saavat sellaisia merkityksiä, jotka parhaiten sopivat kulloiseenkin leikkiin. Lapset itse päättävät, mitä he haluavat leikkiä ja ottavat mukaan niitä leikkikaluja, joita katsovat tarvitsevansa. Leikkikalujen ”oikeellisuus” ei ole tärkeää. Neli-viisivuotiaasta lähtien lapsen vapaa leikki on usein roolileikkiä (vrt. s. 23).

*Vaikka lapsi oppii leikkiessään,
hän ei leiki oppiakseen.*

*Liisa Karlsson*²

Roolileikki

Roolileikissä leikkijöillä on roolit, kuten esimerkiksi kotileikissä äiti, isä ja lapsi. Roolileikkiä voi leikkiä myös yksin ja leikkijä voi leikkiä useita rooleja yhtä aikaa rinnakkain. Roolileikissä lapsi voi kokeilla erilaisia elämän rooleja, jollaisia hän ei kenties koskaan voi kokeilla oikeassa elämässä, tai jollaisia hän voi kokea vasta aikuisena. Myös leikkikalut voivat saada roolit. Tarvittaessa oksasta tulee pyssy tai pysyistä vatkein, riippuen siitä, mitä leikissä kulloinkin tarvitaan.

KM Maija Hintikan mukaan roolileikki syntyy ristiriidasta lapsen kehityksen ja mahdollisuuksien välillä. Lapsi haluaa kokea olevansa täysivaltainen ja itsenäinen ihminen. Ajaessaan leikisti autoa ja toimiessaan ammattiteissa lapsi voisi kokea itsenäisyyden tunteen ja kokea osaavansa asioita³. Leikissä lapsi voi kokeilla, miltä tuntuu olla missäkin roolissa ja miten hän ratkaisisi rooliin liittyviä ongelmia ja ristiriitoja.

1. HEINONEN & SUOJALA 2001, S. 151
2. KARLSSON 2003, S. 21

3. HINTIKKA 2009, S. 149

Lapset rooleissa

Draama

Draama on näytelmällistä toimintaa. Se voi olla teatteria tai muuta, teatterin keinoin tapahtuvaa aiheen työstämistä, eikä se välttämättä tähtää esitykseen. Draaman keinot auttavat eläytymään aiheeseen ja tuomaan esille omia ajatuksiaan aiheesta, tehtiinpä draamaa sitten itselle tai muille.

Toiminta draamassa tapahtuu aina *nyt*. Mahdolliset takautumat osoitetaan jollakin toisella tavalla, usein siten, että roolihahmot kertovat suullisesti, mitä on tapahtunut. Itse draama tapahtuu kuitenkin presensissä.¹

Draaman keinoin haetaan elämyksellisyyttä myös Jäähelmi-tapahtumaan. Lavasteet, puvustukset, tarpeisto, roolit ja repliikit luovat illuusiota, johon kävijän on helppo heittäytyä. Kaikki toimintapisteet on sidottu Jäähelmen kansan tarinaan. Niitä hoitavat hahmot, jotka näyttävät osin käsikirjoitettua, osin improvisoitua draamaa. Kävijät on kutsuttu osallistumaan draamaan ja keräämään jäähelmiä, auttamaan kevättä tulemaan. Tapahtumat ovat näyttelijöiden käsissä, mutta lapset ovat yhtäläillä esiintyjä. Kaikkien osien yhtenäisyys luo tapahtumaan draaman olemuksen. Elämyksellisyyden toteutumisen kannalta on tärkeää, että tapahtuman kaikki osat ovat draamassa mukana ja liittyvät Jäähelmen tarinaan².

Draamaa teatterissa: Terraterra Colours

1. BOWELL & HEAP 2005, S. 97

2. TARSSANEN & KYLÄNEN 2009, S. 14

Draamaleikki

Draaman ja leikin yhtäläisyys on kokonaisvaltainen esittäminen. Draamaleikki yhdistää draaman ja leikin; se on toimimalla ajattelua¹. Aikuisen ohjaamaa draamaleikkiä kutsutaan draamakasvatukseksi, prosessidraamaksi tai ohjatuksi draamaleikiksi painotuksen mukaan. Käytän tässä niistä kaikista yhteistä nimitystä draamaleikki.

Draamaleikki pohjautuu johonkin teemaan, esimerkiksi satuun². Teemasta leikkiin saadaan rakenne, joka toimii leikin pohjana ja kehikkona juonen tapaan³. Draamaleikissä eläydytään vain itselle ja toisille leikkijöille, eikä pyritä valmistamaan esitystä muille. Asioita kuvataan kokonaisvaltaisesti niin elekielellä kuin puheellakin. Muun leikin tapaan draamaleikki kehittyy työskentelyn edetessä. Eläytymistä voidaan edistää puvuilla, musiikilla, esineillä tai lavasteilla.

Samaistumalla roolihahmoon leikkijä voi pohtia omia tunteitaan tai tavoitteitaan. Hän on joku toinen ja tämän toiseuden suojissa voi turvallisesti kokeilla, miltä toisesta tuntuu tai mitä seurauksia omalla toiminnalla tässä asiayhteydessä voi olla.⁴ Draamassa voi oppia sekä draamaprosessista itsestään että käsiteltävästä teemasta⁵.

Jäähelmen tapahtumassa kävijät kutsutaan mukaan draamaleikkiin. Teemana on Jäähelmen tarina ja juoni on helmien kerääminen talteen mammutti Höntin aivastettua ne pitkin Linnanmäkeä. Lasten rooli on kevään pelastajan rooli, Jäähelmen kansan avustaja ja sankari. Draamaleikin avulla tapahtumassa pyritään myös opettamaan käytöstapoja, empatiaa ja muita hyviä arvoja.

Draamasopimus

Yhteistä leikille, teatterille ja draamalle on sopimus. Sopimuksen nojalla osallistujat, eli leikkijät tai näytelmän katsojat ja näyttelijät suhtautuvat tapahtumiin sopimuksen mukaisesti. Sopimus voi olla suullinen, kun leikin alussa sovitaan, että leikitään merirosvoja, tai se voi olla kulttuuriin kuuluva sanaton sopimus, kuten teatterissa, jossa katsojat sitoutuvat sopimukseen menemällä esityksen katsomoon.

Draamasopimukseen kuuluu esimerkiksi että pöytä on laiva ja minä olen kapteeni; sopimus pitää niin kauan kuin toiminta kestää; teatterissa esityksen ajan ja leikissä siksi, kunnes se loppuu tai keskeytyy (äiti huutaa syömään) tai kunnes joku irtisanoutuu sopimuksesta: ”*mä en enää leiki*”. Sopimuksen rikkominen rikkoo illuusion. Jos kesken teatteriesityksen joku katsomossa alkaa huudella välihuomautuksia, hän rikkoo sopimuksen; samoin lapsi, joka kesken leikin vaihtaa roolia, sotkee leikin.

Jäähelmen tapahtumassa kävijät ja järjestäjä tekevät sanattoman sopimuksen, jossa Linnanmäestä tulee tapahtuman ajaksi Jäähelmen kansan koti, hattarasta Höntin huurreherkkua ja liukumäestä jäätynyt meren aalto. Kaikki muu, mikä ei sovi tarinaan, jätetään huomiotta. Paikoillaan seisovat karusellit eivät liity tarinaan. Niitä ei voi oikeasti taikoa pois, mutta leikisti voi. Silloin sopimuksen nojalla ne jätetään huomiotta.

1. BOWELL & HEAP 2005, S. 97
2. TOIVANEN 2009, S. 34
3. HEINONEN & SUOJALA, S. 152

4. HEINONEN & SUOJALA, S. 153;
5. BOWELL & HEAP 2005, S. 13

Illuusion luominen

Tarpeisto eli merkit

Näytelmässä sopimusta tukemaan otetaan tarpeistoa, draamassa merkkejä¹ ja leikissä leikkikaluja. Ne kaikki ovat draamasopimusta tukevia esineitä, joilla on jokin sovittu merkitys tai rooli tapahtumien kulussa tai asiayhteyden selittämisessä.

Tarpeistolla rakennetaan teatterissa illuusio ajasta, paikasta ja tapahtumasta sekä näyttelijöille että katsojille². Draamaleikissä merkeillä on pitkälti samat tavoitteet. Se, millaisen illuusion kukin saa esineestä, riippuu monista asioista, kuten kokijan persoonasta, kulttuurista tai ennakko-odotuksista. Esineet voidaan pyrkiä saamaan sellaisiksi, että mahdollisimman monet ymmärtävät ne samalla tavalla tai toisaalta näkemyseroja voidaan käyttää osallistujien provosoimiseksi.

Tarpeistoa kutsutaan draamassa *merkeiksi*¹. Merkki viittaa sanana leikkikalumaisuuteen, siihen, että se ei välttämättä ole oikea esine, vaan sille on annettu jokin merkitys, aivan kuten roolileikissä leikkikaluille voidaan antaa jokin uusi merkitys tai rooli. Jos joltakin esineeltä draamassa puuttuisi merkitys, se olisi vain tiellä ja haittaisi eläytymistä. Siksi mukaan otettavat esineet valitaan huolella.

Dramaturgi Juha-Pekka Hotinen kirjoittaa tarpeistosta esittäjän turvana; siihen voi tukeutua ja se auttaa tarinassa eteenpäin. Lisäksi esine voi antaa alkusysäyksen toiminnalle tai kertoa tarinaa. Esimerkiksi monokkelin avulla voi kertoa tietoa henkilön iästä ja elämäntavasta.³

Tehtäväni Jäähelmen tapahtumassa oli suunnitella tarpeistoa, maljoja helmien keräämiseksi. Ne palvelisivat niin illuusion luomisessa, tarinaan eläytymisessä kuin toiminnallisina esineinäkin. Tärkein tehtävä niillä olisi luoda illuusiota, johdattaa kävijät eläytymään Jäähelmen kansan tarinaan.

Kaikille aisteille

Esineet ja materiaalit antavat voimakkaita viestejä tarinasta². Jotta illuusio olisi vaikuttava, sen on oltava monikanavainen: samaa tarinaa on kerrottava kaikkien aistien kautta. Jos Kevään Malja näyttää jäältä, sen on myös kuulostettava ja tunnettava jäältä. Jos se olisi syötävää, se myös maistuisi ja tuoksuisi jäältä. Jos jokin aisti välittäisi tarinanvastaista viestiä, se rikkoisi illuusiota.

Tapahtumassa joudutaan tekemään myönnytyksiä, eikä kaikkien elementtien kaikki aistiulottuvuudet tule olemaan täydellisiä; lopun paikkaa draamasopimus. Aivan kuten leikkikalujen kohdalla, epätäydellinenkin tarpeisto käy, mutta mitä aidomman oloinen se on, sitä ehjempi illuusio ja sitä kokonaisvaltaisempi elämys siitä syntyy. Illuusio myös mittaa tapahtuman tasoa. Kyläjuhliissa vaatimattomampikin taso käy, mutta valtakunnan ykköshuvipuistossa odotukset ovat korkeammalla.

Kokonaisuus

Kokonaisuudesta riippuu, kuinka täydellisen illuusion kävijä kokee ja kuinka elämyksellinen käynti on. Siihen vaikuttavat tarpeiston lisäksi myös hahmot ja niiden toiminta, toimintapisteiden tarinallisuus, koko tapahtuman tarinallisuus, minkälaiset odotukset kävijällä on ja millainen kulttuuritausta hänellä on. Mitä yhtenäisemmän ja tarkemman tarinaa seuraavan kokemuksen kävijä saa, sitä vahvempi illuusio hänelle syntyy ja sitä voimakkaampi elämys tapahtumasta muodostuu.

1. BOWELL & HEAP 2005, S. 65
2. TEAK TARPEISTO

3. HOTINEN 2003

Draamapaja

Minkälainen olisi Mystinen Kevään Malja ja miten se kiittäisi helmen tuojaa? Päätin kysyä sitä lapsilta. Freeman ja Mathison kirjassa *Researching Children's Experience* ehdottavat lasten mielipiteiden kartoittamiseen haastattelua laajempia tutkimusmenetelmiä, kuten piirtämistä ja muuta toimintaa¹. Muuksi toiminnaksi sopii draamatyöskentely, jolla voisin kartoittaa lasten ajatuksia tarinasta, mitä kaikkea siihen liittyisi ja miten sen tapahtumat jatkuisivat; lapset voisivat draaman avulla tulkita tarinaa, sen henkilöitä ja tilanteita². Erityisesti haluaisin heidän tulkitsevan Kevään Maljan toimintaa. Päätin järjestää draamaleikkipajan lasten kanssa Jäähelmen kansan tarinan pohjalta. Samalla saisin tuntumaa kohderyhmään ja näkisin, miten lapset suhtautuvat tarinaan.

Otin yhteyttä Nupurin päiväkotiin Espoossa, jossa sovimme, että toteutan kolmipäiväisen draamatyöpajan viisivuotiaiden Leppäkerttur ryhmässä. Viisivuotiaat ovat aivan kohderyhmäni alarajalla, jopa hie-man sen alla, mutta koska ryhmän ohjaaja oli draamatyöskentelyyn perehtynyt ja kiinnostunut aiheesta, pidin ratkaisua hyvänä.

Valmistelu

Kirjoitin Jäähelmen kansan tarinasta uuden version draamapajaa varten (kts. seuraava aukeama). Alkuperäisestä tarinasta oli poistettava kaikki viittaukset Linnanmäkeen, jotta lapset eivät keskittyisi Linnanmäki-muistoihin. Muutin tapahtumapaikaksi Helmivaaran, lisäsin tarinalisuutta ja tein tarinalle lopun. Oikeassa sadussa pitäisi olla jotakin pelottavaa ja jotakin opettavaista, kunnon tarinan kaari ja onnellinen

1. FREEMAN & MATHISON 2009, S. 63

2. TOIVANEN 2009, S. 33

loppu. Aikataulun kireyden vuoksi piti tehdä jälleen yksi myönnytys ja tyytyä keskinkertaiseen tarinaan. Sain siihen jonkinlaisen taitekohdan ennen loppua ja kelvollisen tarinan kaaren; riittävän hyvän tähän tarkoitukseen.

Suunnittelin rungon draamapajaa varten Pamela Bowellin ja Brian Heapin prosessidraaman suunnitteluperiaatteiden mukaan¹:

- **Teema:** Jäähelmen tarina
- **Asiayhteys:** Höntti on aivastanut ja Jäähelmet ovat singahtaneet pitkin Helmivaaran rinteitä. Kevään pelastamiseksi kaikki Jäähelmet on kerättävä takaisin.
- **Roolit:** Lapset saavat vuorotellen rooleja: Höntti, Jääprinsessa, lumimies Myrr ja Mystinen Kevään Malja.
- **Kehys eli päähenkilö ja vastavoimat:** Lumimies Myrr, joka kerää Jäähelmiä ja vastavoimana olosuhteet, eli ikävä sattuma, kun Höntti aivasti pahassa paikassa.
- **Merkit eli tarpeisto:** Styrox-palloja Jäähelmiksi ja kulho Kevään Maljaksi.
- **Strategiat:** Tarinan kertominen viikkoa ennen varsinaista työpajaa; Pajan ensimmäisenä päivänä tarinasta keskustelu ja kaksi piirrustustehtävää; toisena päivänä hahmoihin eläytymisen kävelyharjoitusten avulla sekä Jäähelmien kerääminen ja tuominen Kevään Maljaan Myrrin hahmossa, Kevään Maljan esittämä *kiitos*.

Olin erityisen kiinnostunut Kevään Maljan esittämästä kiitoksesta, sillä se oli toimeksiannon tärkeimpiä osia; maljojen pitäisi jollakin tavalla kiittää helmen tuojaa. Koska lapsen ajatteluun kuuluu animistisuus², esineiden sielullistaminen, uskoin ettei heille tuota ongelmia kuvitella itsensä Kevään Maljan asemaan, kiittämään helmen tuojaa.

Draamapajan kulku

Satu siirtyy leikkeihin, kun sitä on toistettu riittävän monta kertaa ja lapselle on syntynyt siitä tarpeeksi vahvat mielikuvat³. Piti siis pyrkiä vahvistamaan lasten mielikuvaa Jäähelmen kansan tarinasta ennen varsinaista pajatyöskentelyä. Draamapajan ensimmäisenä päivänä 16.11. luin ensimmäisen kerran lapsille kirjoittamani jatkettun Jäähelmen kansan tarinan. Päivän tarkoitus oli tutustua toisiimme ja jättää lapsille jonkinlainen kuva tarinasta hautumaan seuraavaa kertaa varten. Luettuani tarinan keskustelimme siitä vielä, jotta muistikuvat vahvistuivat.

Toisella kerralla, 22.11. aloitimme varsinaisen työskentelyn. Päivän aluksi pyysin lapset rinkiin istumaan ja kerroin heille tekeväni tutkimusta siitä, miten lapset tulkitsevat tarinoita ja pyysin heitä mukaan tutkimukseen. Lapsille on tärkeää saada itse päättää, osallistuvatko tutkimukseen vai eivät, varsinkin kun heillä ei yleensä sellaista valinnanmahdollisuutta ole⁴. Itse tehty valinta sitouttaa toimintaan paremmin, kuin osallistuminen käskettynä. Vanhemmilta olin pyytänyt kirjallisesti luvan lasten osallistumiseen jo aikaisemmin.

(sivulle 40)

1. BOWELL & HEAP 2005, S. 18–19

2. MM. JANTUNEN, T. 2009, S. 74;
BETTELHEIM 1992, S. 58

3. HEINONEN&SUOJALA 2001, S. 148

4. FREEMAN & MATHISON 2009, S. 62

Tarinan tausta

Jäähelmen kansan tarina on Linnanmäen talvi-tapahtumaa varten kirjoitettu tarinanpätkä, johon koko talvitapahtuma nivoutuu. Sen tarkoitus on kertoa kehystarina ja antaa vinkkejä siitä, mitä aktiviteetteja tapahtumassa on tarjolla, mutta sitä ei ole alunperin kirjoitettu kokonaiseksi; se päättyy kehoitukseen tulla Linnanmäelle tekemään tarinalle loppu.

Jatkoin tarinaa ja muokkasin sitä saadakseni kokonaisen tarinan, jota voisin käyttää apuna draamatyöskentelyssä päiväkodin kanssa. Poistin tarinasta kaikki viittaukset Linnanmäkeen, lisäsin siihen tarinan kaaren muodostamiseksi kohokohdan ja tietysti onnellisen lopun. Lopputulos on hieman töksähtävä, mutta aikataulusyistä jouduin tyytymään käyttökelpoiseen, riittävän hyvään tarinaan.

Alkuperäinen tarina

”Linnanmäellä asui vuosituhsia sitten Jäähelmen kansa ja nyt he ovat tulleet tänne takaisin nauttimaan talvesta ja viettämään talviriehaa. Tämän kansan ystävällismieliset valtiat ovat Pakkas-Matti ja Pakkas-Maija. He ovat leppoisia ja hieman lapsekkaitakin. He nauravat paljon, niin kuin itse asiassa kaikki Jääkansan asukkaat... paitsi salaperäinen lumimies Myrr, jota Jäähelmen kansan asukkaat näkevät harvoin, sillä lumimies Myrr viihtyy yksikseen vuoristoradan alueella, eikä Jäähelmen kansa oikein tiedäkään, millainen lumimies Myrr on. Ehkä te saatatte tavata hänet, kuka tietää?

Jäähelmen kansan asukkaissa on myös kaunis ja hurmaava Jääprinsessa, joka tykkää laulamisesta. Kerran hän huomasi, että Jäähelmen kansan aarre, Jäähelmet, loistavat kauniimmin ja kirkkaammin, kun niille laulaa. Niinpä Jääprinsessa laulaa kaiket päivät

Muokkaamani Jäähelmen kansan tarina

Olipa kerran, vuosituhsia sitten, Jäähelmen kansa, joka asui kaukana, kaukana pohjoisessa korkean Helmivaaran rinteillä. Jäähelmen kansan tehtävänä oli huolehtia siitä, että sen aarre, jäähelmet, pysyisivät paikoillaan Mystisessä Kevään Maljassa, sillä vain silloin talvi olisi kauniin valkoinen ja kevät seuraisi lämpimänä kylmän talven jälkeen.

Tämän kansan ystävällismieliset valtiat olivat Pakkas-Matti ja Pakkas-Maija. He olivat leppoista ja hyväntahtoista väkeä. He nauroivat paljon, niin kuin itse asiassa kaikki Jäähelmen kansan asukkaat... paitsi salaperäinen lumimies Myrr, jota Jäähelmen kansa näki harvoin, sillä lumimies Myrr viihtyi yksikseen vaaran laen toisella puolella, eikä kansa oikein tiennytkään, millainen Lumimies Myrr oikein oli.

Yksi Jäähelmen kansan asukkaista oli kaunis ja hurmaava Jääprinsessa, joka tykkäsi laulamisesta. Eräänä päivänä hän oli huomannut, että Jäähelmen kansan aarre, jäähelmet, loistivat kauniimmin ja kirkkaammin, kun niille lauloi. Siitä päivästä lähtien Jääprinsessa lauloi kaiket päivät. Jääprinsessan laulua kuunteli mielellään myös minimammutti Höntti. Se oli kiltti otus, joka ei olisi tehnyt pahaa kärpäsellekään, mutta vähän kömpelö se oli, ja iso muun väen keskuudessa, vaikka olikin minimammutti. Höntti rakasti jäähelmien loistetta ja kävi usein ihailemassa niitä mystisen Kevään Maljan äärellä. Toisinaan se töräytteli yhtä tahtia sävelmiä Jääprinsessan kanssa, panipa joskus tanssiksikin – se olikin aikamoista jytinää ja jytkettä, senverran mahtava otus se oli.

Eräänä hyisen kylmänä talvipäivänä Helmivaaran rinteillä Minimammutti Höntti sai kama-lan flunssan. Se ei malttanut millään jäädä kotiin parantamaan oloaan, vaan lähti tavalliseen tapaansa ihastelemaan kimaltelevia jäähelmiä. Ollessaan juuri Mystisen Kevään Maljan äärellä se yllättäen aivasti aivan jättiläismäisen aivastuksen, jonka seurauksena kaikki jäähelmet singah-tivat pitkin vaaran rinteitä. Voi surkeus! Eihän se Höntin vika sinänsä ollut, se rakasti jäähelmien loistetta eikä halunnut kenellekään pahaa, mutta siitä seurasi hankala ongelma koko Jäähelmen

kansalle. Nyhän oli nimittäin sillä tavalla, että jos kaikki jäähelmet eivät löytyisi, ei kevät koskaan saapuisi ja maassa olisi ikuinen talvi.

Jäähelmet oli siis löydettävä! Siinä samassa koko Jäähelmen kansa riensi etsimään helmiä. Mukaan tulivat niin Pakkas-Matti kuin Pakkas-Maijakin, Jääprinsessa, Minimammutti Höntti ja jopa Lumimies Myrr taivalsi vaaran laen takaa auttamaan. Vaaran rinteille asetettiin pieniä Helmimaljoja, joihin jokainen sai tuoda löytämänsä helmen. Helmi toisensa jälkeen löytyi ja aina kun maljaan putosi helmi, tapahtui pieni ihme – malja kiitti helmen tuojaa ihan omalla tavallaan.

Sitä mukaa kun pienet helmimaljat täyttyivät, kävi Lumimies Myrr tyhjentämässä ne Mystiseen Kevään Maljaan. Myrr oli nähkääs Jäähelmen kansasta kaikkein vahvin ja oli muutenkin tottunut kulkemaan jäisiä vaaran rinteitä. Kaikki kansa seurasi Myrrin työn touhua kiinnostuneena, olihan hän kerrankin muiden mukana. Pikkuhiljaa Lumimies Myrr alkoi muiden kansalaisten mielestä vaikuttaa omalla, omaperäisellä tavallaan jotenkin... ujon ystävälliseltä.

Kerta toisensa jälkeen Myrr taivalsi rinnettä ylös tyhjentääkseen pikkumaljat Mystiseen Kevään Maljaan, ja joka kerta toiset seurasivat uteliaana, sillä myös Kevään Maljassa tapahtui ihmeitä sitä mukaa, kun se täyttyi.

Päivät kuluivat ja Mystinen Kevään Malja täyttyi päivä päivältä. Jäähelmen kansa oli jo saanut melkein kaikki helmet koottua, kun Minimammutti Höntti löntysteli paikalle tarkistamaan Maljan täyttymistä. Eipä aikaakaan, kun Höntti alkoi haukkoa ilmaa: "Aaat-aaaat-aaat..." Silloin aina valpas ja nokkela Jääprinsessa kiskaisi esiliinan vyötäisiltään ja sitaisi sillä Höntin kärsän sellaiseen solmuun, ettei se pääsisi aivastamaan ennen kuin ulkona. Niin siinä sitten kävi, että loppujen lopuksi kaikki helmet saatiin kokoon – eikä yhtään liian aikaisin! Nyt talvi saatoi loppua ajallaan ja ihana, lämmin kevät voisi saapua.

– ja tykkää siitä, jos hänen kanssaan laulaa vaikka koko Linnanmäki!

Jäähelmet ovat siitä tärkeitä Jäähelmen kansalle, koska ne tuovat kauniin, valkean talven ja lopulta tuovat ihanan, lämpimän kevään. Jos jäähelmet eivät ole paikallaan, ei talvi lopu, eikä kevät saavu koskaan. Niin! Siitähän tässä onkin kyse. Minimammutti Höntti sai kamalan flunssan ja ollessaan ihastelemassa jäähelmiä se aivasti jättiläismäisen aivastuksen, jonka seurauksena jäähelmet singahtivat pitkin Linnanmäkeä! Voi surkeus! Eihän se Höntin vika sinänsä ollut, se rakastaa jäähelmien loistetta eikä halua kenellekään pahaa, mutta siitä seurasi hankala ongelma koko Jäähelmen kansalle. Sillä jos kaikki Jäähelmet eivät löydy, ei kevät koskaan saavu ja on ikuinen talvi. Jäähelmet on siis löydettävä ja siihen Jäähelmen kansa tarvitsee apua, kaikkien apua. Sinun ja minun ja ukin ja mummon! Sinulla on varmaan passi, johon saat leiman jokaisesta löytämästäsi jäähelmeistä. Leiman saat joko jäähelmen kansalaiselta, tai muilta etsintätöihin tulleilta hahmoilta. Kun passi on täynnä, voit palauttaa sen karkkikauppaan ja olet suuressa Jäähelmiarvonnassa mukana! Jäähelmen kansan innokas tempputyttö Tipsu ja kaikki kansan ystävät auttavat sinua löytämään jäähelmiä. Tiedän, että täältä löytyy ja kuulee myös vinkkejä, joilla saa lisäleimoja nokkeluudesta. Kuuntele siis ohje ja toimi sen mukaan, niin saat lisäleiman. Koska Jäähelmen kansa on tullut tänne nauttimaan talvesta, niin samalla, kun etsitään ne jäähelmet, niin vietetään mahtavaa talviriehaa! Kun on hauskaa, niin etsintäkin sujuu mukavammin, vai mitä? Ja nyt: Laulaen viettämään Linnanmäen talviriehaa!"

Jäähelmen tarina © Linnanmäki

Draamapaja

Jenina

(sivulta 37)

Aluksi luin tarinan kokonaan läpi niin teatraalisesti kuin pystyin, sillä lukijan eläytyminen rikastaa kuulijan kokemusta¹ ja pitää heidät tiukemmin otteessaan. Seuraavaksi keskustelimme tarinasta ja lapsille olikin jäänyt paljon enemmän asioita mieleen kuin ensimmäisellä kerralla; moni muisti lumimies Myrrin, Jääprinsessan ja Höntin.

Keskustelun jälkeen luin tarinan toiseen kertaan, nyt pätkissä välillä selittäen, keskustellen ja kysellen. Luettuani henkilöitä esittelevän alkuosan lapset piirsivät jonkun tarinan hahmoista. Kyselin heiltä piirtämisen aikana yksityiskohtia piirroksista.

Jatkoin lukemista aina siihen saakka, kunnes lumimies Myrr tyhjensi helmiä Mystiseen Kevään Maljaan. Sitten lapset pääsivät taas piirtämään, tällä kertaa aiheenaan *lumimies Myrr työssään*. Kuvasin piirtämistä videolle samalla kysellen heiltä piirroksista. Lapset piirsivät mielellään, mutta eivät jaksaneet keskittyä pitkään samaan tehtävään.

Tutkimuskysymystä ajatellen päivän saalis oli laiha, mutta tarkoitus tässä vaiheessa oli saada lapset sisäistämään tarina ja siinä onnistuin hyvin. Kuvasin lapset kunkin piirroksensa kanssa. Kuvissa Jenina ja Jami.

Kolmantena draamapajapäivänä, 24.11. oli draamaleikin vuoro. Nyt lapset olivat sisäistäneet

Jami

1. BETTELHEIM 1992 S. 191; KARLSSON 2003, S. 113

tarinaa kuuntelemalla ja piirtämällä sitä ja he muistaisivat sen pääpiirteissään. Piirtämisessä perusasioiden, kuten ympäristön ilmaisemiseen tuntui menevän paljon energiaa, eivätkä lapset enää jaksaneet keskittyä paljoakaan itse asiaan. Leikkiessä ei tarvinnut keskittyä perusasioiden ilmaisemiseen, sillä perusasiat olivat olemassa draamasopimuksen nojalla. Nyt oli mahdollisuus syntyä jotakin uutta.

Merkkeinä draamassa oli styrox-palloja Jäähelminä ja kulho merkaamassa Kevään Maljaa. Kuvittelimme, kuinka Helmivaarassa on pakkasta ja tuuli tuivertaa vaivaiskoivujen jäätyneillä oksilla...

Luin tarinan kokonaan. Sitten lapset saivat eläytyä hahmoihin kävelemällä kuin Myrr, kuin Höntti (kuva s. 23) ja kuin Jääprinsessa. Erityisesti Jääprinsessana kävely oli pojista riemukasta. Lopuksi Höntti aivasti Jäähelmet huoneen toiseen päähän ja lapset saivat hakea ne Myrrin hahmossa ja tuoda ne Kevään Maljaan; yksi kerrallaan, ettei tulisi kuhmuja. Muut saisivat esittää, miten Kevään Malja kiittää Myrriä. Odotin ääniä, kuperkeikkoja, säkenöintiä...

Ensimmäisen lumimies Myrrin kahlatessa halki hankien, yli nietosten kohti Kevään Maljaa, kurkottaen kypäläänsä maljan reunaa kohti, reipas opettaja kehotti lapsia kiittämään helmen tuojaa yhteen ääneen: "Nyt kaikki sanoo yhtä aikaa *Kiitos!*"

Ryhmää sinä päivänä ohjannut opettaja oli toisesta ryhmästä tullut sijainen, joten hänellä ei ollut kaikkea sitä tietoa projektista ja sen tavoitteista, jonka olin kertonut varsinaiselle opettajalle. Olisi pitänyt pystyä selvemmin kertomaan myös paikalla olleelle opettajalle lopulliset tavoitteeni. Nyt ne olivat jääneet epäselviksi.

Draamapajan anti

Valitettavasti en saanut lasten ajatuksia siitä, miten malja kiittää helmen tuojaa. Sen sijaan sain hyvän käsityksen viisivuotiaista kohderyhmänä. Tämän ikäisille näytti olevan aika vaikeaa kuvitella kontekstissa. Kuvitelmat olivat vapaampia, liittyivät kulloinkin kiinnostavaan asiaan, mikä ei välttämättä ollut päivän teema. Esimerkiksi yksi ryhmän lapsista kaikkeen toimintaan liittyen heitti vatsalleen leikkien kuollutta,

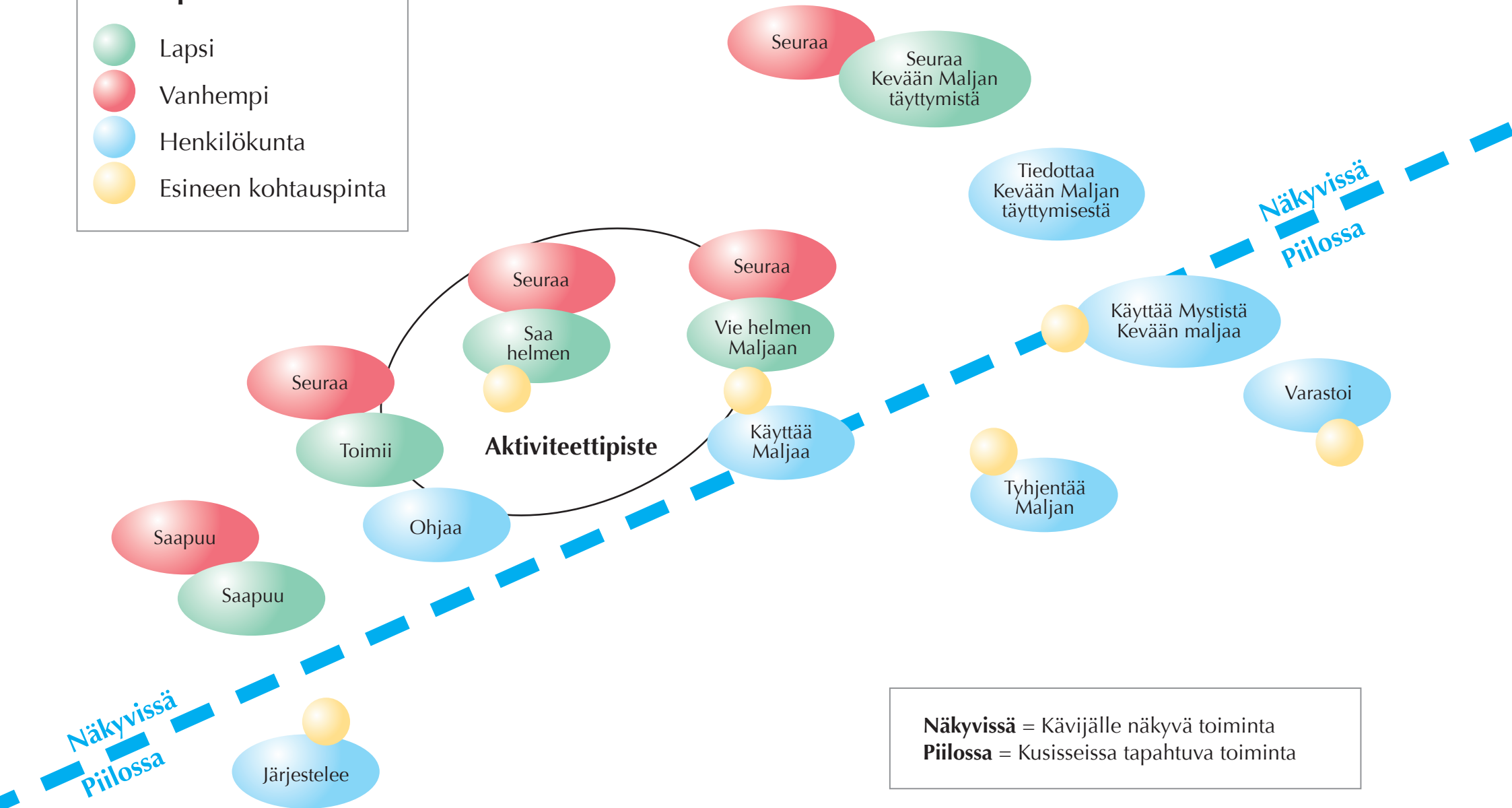
oli kyseessä sitten Jääprinsessan kävely tai sammakon ääntely. Kyse ei selvästikään ollut asian ymmärtämisestä; se vain sattui olemaan sillä kertaa hauskaa.

Nyt tiesin, minkälainen on viisivuotias. Olisi ollut äärimmäisen mielenkiintoista toteuttaa samanlainen draamapaja kohderyhmän ylärajalla, 11–12-vuotiaiden kesken. Valitettavasti aikataulu ei antanut myöten, vaan oli siirryttävä kappaleiden suunnitteluun.

Tapahtuman jäsentely

Palvelupolku

- Lapsi
- Vanhempi
- Henkilökunta
- Esineen kohtauspinta

Näkyvissä = Kävijälle näkyvä toiminta
Piilossa = Kussissa tapahtuva toiminta

Tapahtuman jäsentely

Suunnittelun aluksi selvensin tapahtumien kulkua kohderyhmien kannalta. Käytin apuna palvelumuotoilun palvelupolku-ajatusta, jossa palvelutapahtuma jaetaan pienemmiksi osasiksi, palvelutuokioiksi, joiden avulla on helpompi hahmottaa osallisten kohtaamia asioita ja esineiden kohtaamispintoja. Palvelutuokioita ja niiden muodostamaa polkua tarkastelemalla sain kokonaiskuvan tapahtumasta kohderyhmien kannalta. Viereisen sivun kaaviossa esitän tyypillisen tapahtumien kulun ja missä kohtaa kukin kohtaa suunniteltavia esineitä.

Kaavion halkaiseva sininen katkoviiva jakaa tapahtumat näkyviin tapahtumiin viivan yläpuolella ja kävijälle piilossa tapahtuviin asioihin viivan alapuolella. Kohderyhmät on eroteltu värein; lapset vihreällä, vanhemmat punaisella ja henkilökunta sinisellä värillä. Vanhemmalla tarkoitan lapsen mukana seuraavaa aikuista henkilöä, joka voi olla paitsi vanhempi, myös vaikkapa isovanhempi tai kummi. Keltaiset pallot kuvaavat esineiden kohtauspintoja. Tapahtumat etenevät ajassa vasemmalta oikealle.

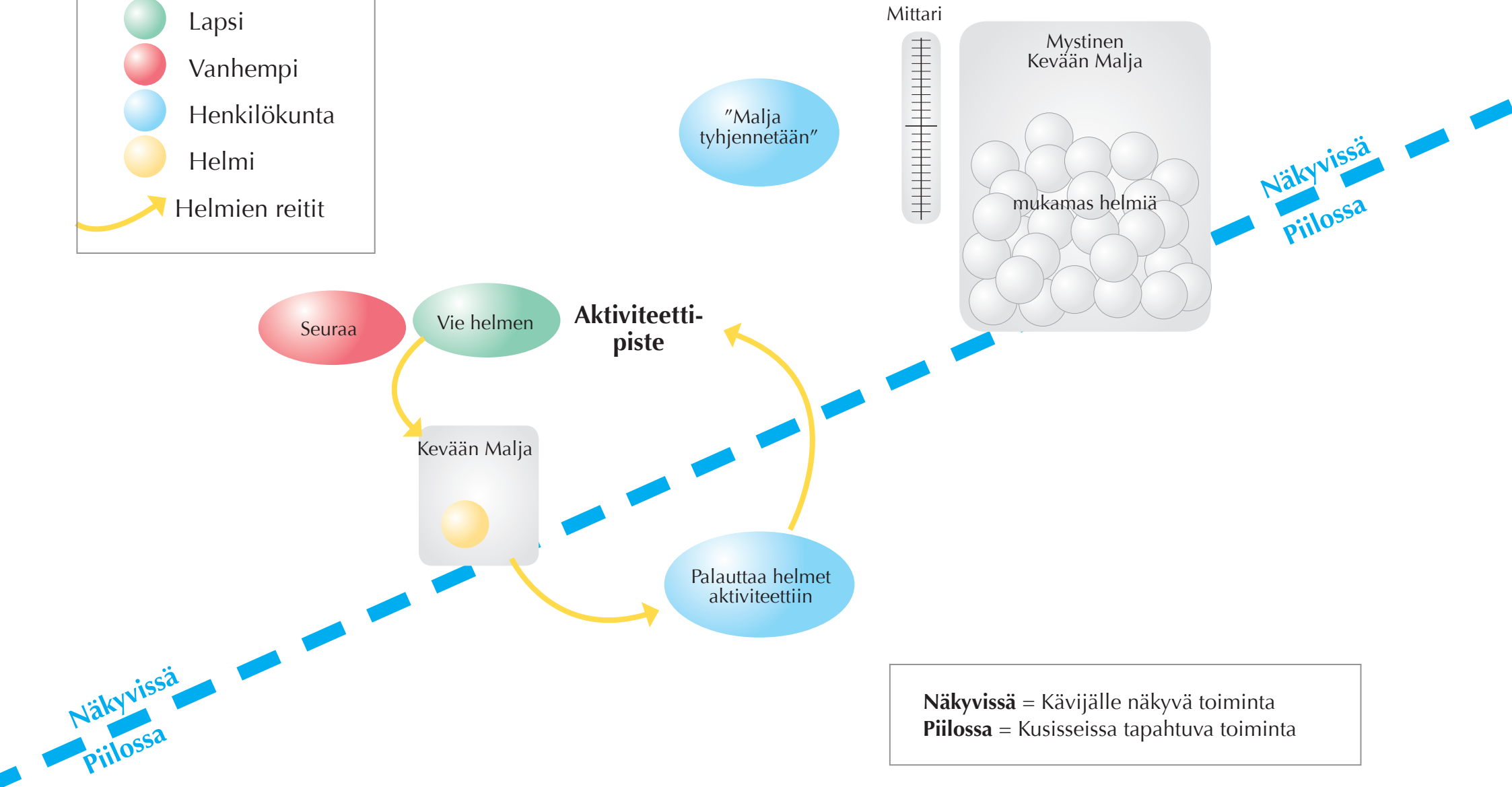
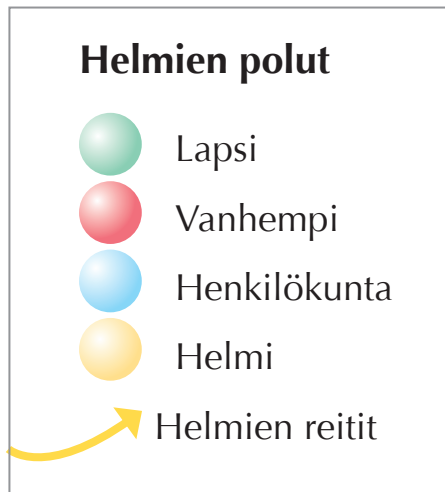
Alussa henkilökunta järjesteeleee aktiviteetteja tapahtumaa varten. Lapset huoltajineen saapuvat tapahtumaan. Isompia lapsia saapuu myös ilman vanhempia. Lapset käyvät aktiviteeteissä ja vanhemmat seuraavat tapahtumia. Henkilökunta ohjaa toimintaa ja tarvittaessa hoitaa myös kulussientakaisia asioita.

Lapsi saa helmen ja vie sen Kevään Maljaan. Vanhempi seuraa tapahtumaa. Henkilökunta ohjaa tapahtumaa ja käyttää maljaa, esimerkiksi tyhjentää sen, ohjaa efektejä tai yleisesti huolehtii siitä.

Henkilökunta käyttää Mystistä Kevään Maljaa, eli sinne viedään näkyvästi helmiä ja ne haetaan piilossa takaisin. Malja näyttää täyttyvän. Lapset vanhempineen seuraavat tapahtumia ja erityisesti Maljan täyttymistä. Henkilökunta tiedottaa Mystisen Kevään Maljan täyttymisestä esimerkiksi Linnanmäen verkkosivuilla, joten lapset voivat seurata myös käyntinsä jälkeen Maljan täyttymistä ja jännittää, saavatko lapset ja Jäähelmen kansa Mystisen Kevään Maljan ajoissa täyteen ja voiko kevät tulla ajallaan.

Lopuksi tapahtuman jälkeen henkilökunta huoltaa ja varastoi esineet seuraavaa vuotta varten. Huolto tarkoittaa lähinnä puhdistamista ja mahdollisten paristojen irrottamista.

Tapahtuman jäsentely

Näkyvissä = Kävijälle näkyvä toiminta
Piilossa = Kussissa tapahtuva toiminta

Tapahtuman jäsentely

Suunnittelutyön alkaessa helmien liikkuminen tapahtumassa oli vielä epäselvä. Niiden kasaaminen oikeasti Mystiseen Kevään Maljaan ei olisi järkevää, koska niitä pitäisi olla niin paljon, 144 000 kappaletta laskelmieni mukaan. Silloin myöskään niiden kertymistä ei voisi hallita. Tarinan mukaan aktiviteetipisteissä olevat Kevään Maljat tyhjennetään Mystiseen Kevään Maljaan, joten siltä sen pitäisi näyttää. Tapahtuman lopussa Mystinen Kevään Malja olisi täysi, oli kävijöitä sitten ollut paljon tai vähän.

Kaaviossa esitän, että toimintapisteissä lapset laittavat keräämänsä Jäähelmet Kevään Maljaan, ja kun helmiä on kertynyt, henkilökunta huomaamattomasti tyhjentää maljan ja palauttaa helmet lasten kerättäviksi. Mystiseen Kevään Maljaan helmet siirtyisivät maagisesti, draamasopimuksen nojalla.

Tapahtuman operaattori Janne Hinkkasella oli tähän ajatus, että joku hahmo liikkuu yhden helmisangollisen kanssa tapahtumassa ja käy silloin tällöin tyhjentämässä sangon Mystiseen Kevään Maljaan lasten seuratessa. Myöhemmin joku työntekijä käy huomaamatta hakemassa Jäähelmet Maljasta ja vie takaisin hahmolle sopivan tilaisuuden tullen.

Mystisen Kevään Maljan täyttymistä voi seurata siihen liittyvällä mittarilla. Sen hallitseminen on suhteellisen helppoa tapahtuman aikana. Sama mittari olisi graafisena esityksenä Linnanmäen nettisivuilla tapahtuman aikana, jolloin lapset voisivat seurata maljan täyttymistä myös vierailun jälkeen.

Elämys tuotteena

Paul Hekkertin mukaan elämys syntyy aistien, tulkinnan ja tunteiden tasoilla¹. Se syntyy vuorovaikutuksessa asiakkaan ja palveluntarjoajan välillä; pohjana on hyvin muotoiltu palvelu, joka mahdollistaa elämyksen syntymisen. Elämys on monisyinen ja monitasoinen tapahtuma, joka on jokaiselle kokijalle henkilökohtainen ja erilainen. Siksi sen toteutuminen ei koskaan ole varmaa, mutta voidaan luoda sellaiset olosuhteet, joissa se todennäköisesti tapahtuu².

Elämysten tarjoamisesta on muodostunut kokonainen uusi teollisuudenala, elämysteollisuus, joka tarjoaa ihmisille tavaroita ja palvelua suurempaa tuotetta, elämystä. ”On tuotettava muistoja, ei tavaroita”³. Elämysteollisuus kannattelee erityisesti matkailualaa, johon Linnanmäen Jäähelmi-tapahtumakin on helppo liittää.

Aistit

Moniaistinen tapahtuma todennäköisimmin johtaa elämykseen⁴. Mitä useamman aistin kautta samaa tarinaa kerrotaan, sitä ikimuistoisempi elämys siitä muodostuu⁵.

Elämyksestä tulee sitä vahvempi, mitä kokonaisvaltaisempi se on ja kokonaisvaltaisuus syntyy juuri kaikkien aistiärsykkeiden yhtäläisistä viesteistä. Esimerkiksi Jäähelmi-tapahtumassa lapset saavat pyöritellä hattaroita. Siihen liittyy karamellinen tuoksu, pehmeä tuntu, utuinen ulkomuoto ja makea maku. Jos vaikkapa maku olisikin suolainen ja valkosipulilla ryyditetty, syntyisi ristiriita, joka rikkoisi hattaraelä-

myksen, tai tekisi elämyksestä aivan toisenlaisen. Samoin kävisi, jos hattara olisikin kova sokeripala, vaikka tuoksu ja maku olisikin aivan entisensä, elämys olisi toinen. Toisaalta hattaranpyörytykseen voisi liittää vielä äänen elämystä täydentämään. Miltä hattara kuulostaa?

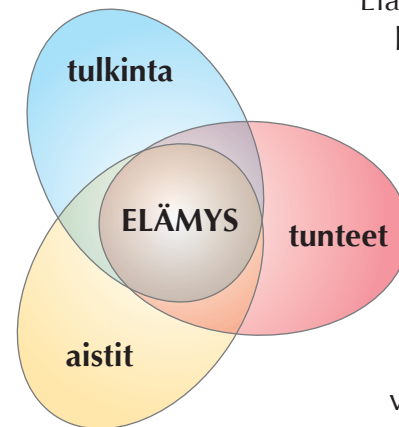
Tulkinta

Elämyksen kokijan on voitava tulkita tapahtumat mielekkäällä tavalla. Mielekkyys liittyy vahvasti aistien yhteydessä mainittuun yhdenmukaisuuteen, sillä kaikkien elämykseen liittyvien asioiden on muodostettava järkevä kokonaisuus kävijän mielessä. Yhdenmukaisuus luo myös uskottavuutta tapahtuman tarinaan.

Tulkinta on henkilökohtainen, älyllinen tapahtuma, johon vaikuttavat kaikki elämykseen ja sen kokijan persoonaan liittyvät asiat; kokijan persoonallisuus, kulttuuritausta, odotukset ja ennakkotiedot sekä vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa⁶.

Tunteet

”Elämysten luominen ei ole asiakkaiden viihdyttämistä; se on tunne-siiteen luomista”⁷. Kaikki Hekkertin mainitsemat elämyksen kolme tasoa – aistit, tulkinta ja tunteet – nivoutuvat yhteen, lomittuvat ja sekoittuvat. Kokemuksesta tulee moniaistinen, tunteellinen elämys. Tunne on näistä kolmesta elämyksen tasosta henkilökohtaisin ja ehkä siksi hankalin määritellä. Elämyksessä tunteilla on keskeinen rooli,

1. HEKKERT 2006, S.158
2. TARSSANEN & KYLÄNEN 2009, S. 12

3. PINE & GILMORE 1999, S.100
4. PINE & GILMORE 1999, S. 18

5. PINE & GILMORE 1999, S. 59
6. TARSSANEN & KYLÄNEN 2009, S. 18

7. PINE & GILMORE 1999, S. 30

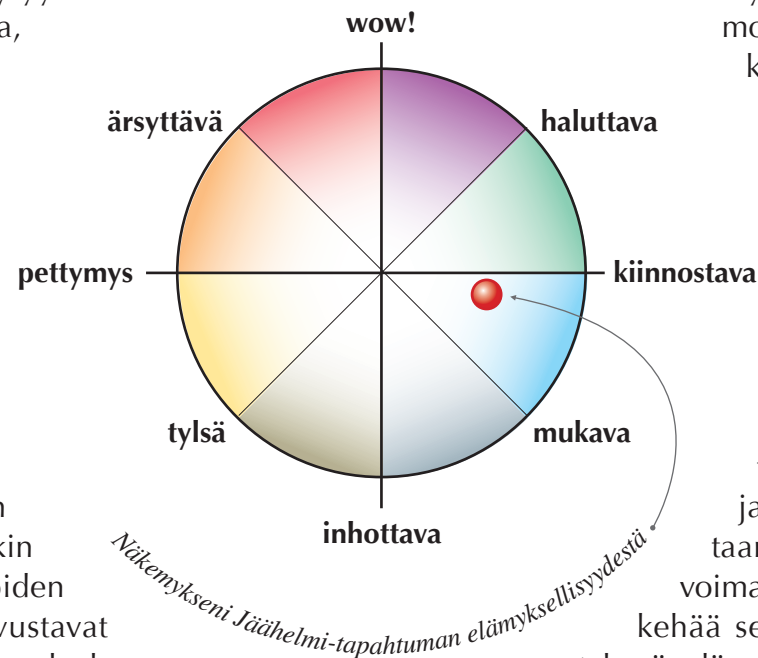
sillä ilman tunnetta elämys on vain kokemus. Tunteen perusteella päätetään lähteä tapahtumaan mukaan ja tunne saa kävijän palaamaan.

Vuorovaikutus

Elämys syntyy vuorovaikutuksessa henkilökunnan ja vierailijan välillä. Henkilökunnan täytyy sisäistää roolinsa paitsi asiakaspalvelijana, myös roolinsa tapahtuman viitekehityksessä. Jäähelmi draamallisena tapahtumana, vahvasti Jäähelmen tarinaan sidottuna on helppo esimerkki: Jääprinsessa esittää Jääprinsessaa ja Lumimies Myrr Myrriä aivan kuten teatterissa näyttelijät esittävät roolejaan. Roolien on kuitenkin ulotuttava pitemmälle; kaikkien henkilökuntaan kuuluvien on otettava roolinsa ja roolien on tuettava tarinaa. Kuumaa kaakaota myyvän myyjän on myyntityössään sisäistettävä tarina ja käyttäytyttävä sen mukaisesti, vaikka hänen työpukunsa onkin kaakaonmyyjän asu. Kaikkien työntekijöiden roolit tulee sitoa tarinaan, sillä myös avustavat työntekijät, jotka eivät ole suoraan asiakaspalvelussa, luovat asiakaspalvelutyöntekijöille sitä tunnetilaa, jolla he pysyvät työnsä tekemään. He myös luovat sitä fyysistä ympäristöä, jossa elämyksen pitäisi syntyä. Jos he ovat itse sisäistäneet tarinan, siihen

liittyvien asioiden uskottavaksi tekeminen on helppoa. Kun kaikki ovat tarinassa mukana, eläytyminen tulee kuin itsestään.¹

Vuorovaikutusta syntyy myös vierailijoiden kesken. Aina sitä ei voi kontrolloida, mutta toisinaan sille voi luoda olosuhteita. Miten vierailijat toimivat tilanteissa, tekevätkö he ryhmissä jotain? Henkilökunta voi pelastaa monta hankalaa vuorovaikutustilannetta omalla käyttäytymisellään, mutta ei voi kokonaan välttää sitäkään, että yksi huonotuulinen asiakas pilaa monen muun elämyksen.

Elämyksen arviointi

Psykologi James Russell kehitti vuonna 1980 ympyrämallin tunteiden mittaamista varten (core affect circumplex model)² ja mallia voi soveltaa hyvin myös elämysten arviointiin (kuvassa)³. Mallissa elämys asetetaan sopivalle asteluvulle ympyrän kaarelle ja elämyksen voimakkuus puolestaan mitataan etäisyytenä ympyrän keskipisteestä. Mitä voimakkaampi elämys, sitä lähemmäksi ympyrän kehää se sijoittuu; keskipisteessä sijaitsee yhden- tekevä, elämyksetön.

Arvioin Jäähelmi-tapahtuman asettuvan lähelle kiinnostavaa, siitä hieman mukavan suuntaan, elämyksellisyyden ollessa keskitasoa.

1. PINE & GILMORE 1999, S. 107

2. RUSSELL 1980, S. 1164

3. VRT. DESMET & HEKKERT 2007, S. 58

Elämys tuotteena

Elämyskolmio

Tarssanen ja Kylänen selittävät elämystä elämyskolmiomallin avulla.¹ Mallin mukaan elämys syntyy palvelun kuudesta osasta, eli *yksilöllisyydestä, aitoudesta* eli uskottavuudesta, *tarinasta, moniaistisuudesta, kontrastista* asiakkaan arkipäivään nähden ja *vuorovaikutuksesta* henkilökunnan ja muiden asiakkaiden kanssa. Nämä asiat on esitetty kolmion vaakasuuntaisina muuttujina.

Tarina on Jäähelmen tapahtumassa olemassa oleva Jäähelmen kansan tarina. Aitous tulisi saavuttaa tarinan uskottavuudella, luomalla riittävän uskottava illuusio tarinasta. Moniaistisuudessa korostuvat visuaaliset elementit ja kylmä vuodenaika tuo oman tehosteensa Jäähelmen kansan tarinan uskottavuuteen. Kontrasti kävijän arkipäivään liittyy vahvasti tarinan sadunomaisuuteen ja riittävän voimakkaan illuusion luomiseen. Vuorovaikutusta tulee kävijöiden ja hahmojen kesken aktiviteettipaikoissa. Yksilöllisyys on kolmiomallin ehkä heikoimmin toteutuva osa; tapahtuman luonteesta johtuen.

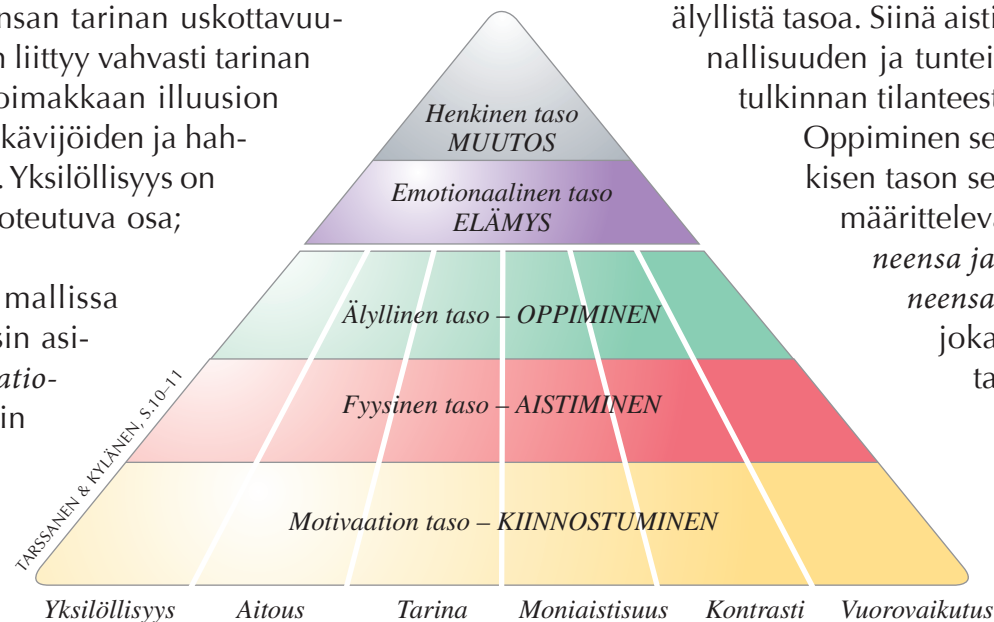
Ajallisesti elämys muodostuu mallissa kolmen tason kautta (alaosa): ensin asiakas kiinnostuu tuotteesta *motivaatio-tasolla*, esimerkiksi markkinoinnin johdosta. Sitten hän aistii sen *fyy-sisesti* nauttiessaan palvelusta ja lopuksi hän oppii siitä *älylli-*

sellä tasolla. Mallin yläosassa alemmat osat yhdessä muodostavat varsinaisen tunnetason elämyksen, eli seuraavan tason, josta suotuisissa olosuhteissa seuraa muutos asiakkaan käyttäytymiseen (ylin taso).

Oppiminen vai tulkinta?

Itse ajattelen, että Elämyskolmiossa esitetty älyllinen taso on pikeminkin tulkintaa kuin oppimista. Paul Hekkert jaotteli elämyksen tunteiden, aistien ja tulkinnan tasojen avulla (kts. s. 46). Yhdyn tapaan, millä hän määritteli sanan *tulkinta* (*merkitys, jonka liitämme tuotteeseen – "the meaning we attach to the product"*²) ja se kuvaa minusta hyvin juuri tätä Tarssanen ja Kylänen Elämyskolmion älyllistä tasoa. Siinä aistien, ennakkotiedon, kokijan persoonallisuuden ja tunteiden pohjalta kokija tekee älyllisen tulkinnan tilanteesta.

Oppiminen sen sijaan sopisi hyvin ylimmän, henkisen tason selittäjäksi, sillä Tarssanen ja Kylänen määrittelevät sen "*Tällöin yksilö kokee muuttuneensa ja kehittyneensä ihmisenä tai omaksuneensa jotakin uutta osaksi persoonaansa*"³, joka minusta on oppimista. Jäähelmi-tapahtumassa tarjottiin lapsille myös oppimiselämyksiä, mm. kodassa, jossa oli mahdollisuus kohdata Jäähelmen kansan suurin sankari – oma peilikuvansa.

1. TARSSANEN & KYLÄNEN 2009, S. 10–11

2. HEKKERT 2006, S. 160

3. TARSSANEN & KYLÄNEN 2009, S. 16

Kappaleiden vaatimukset

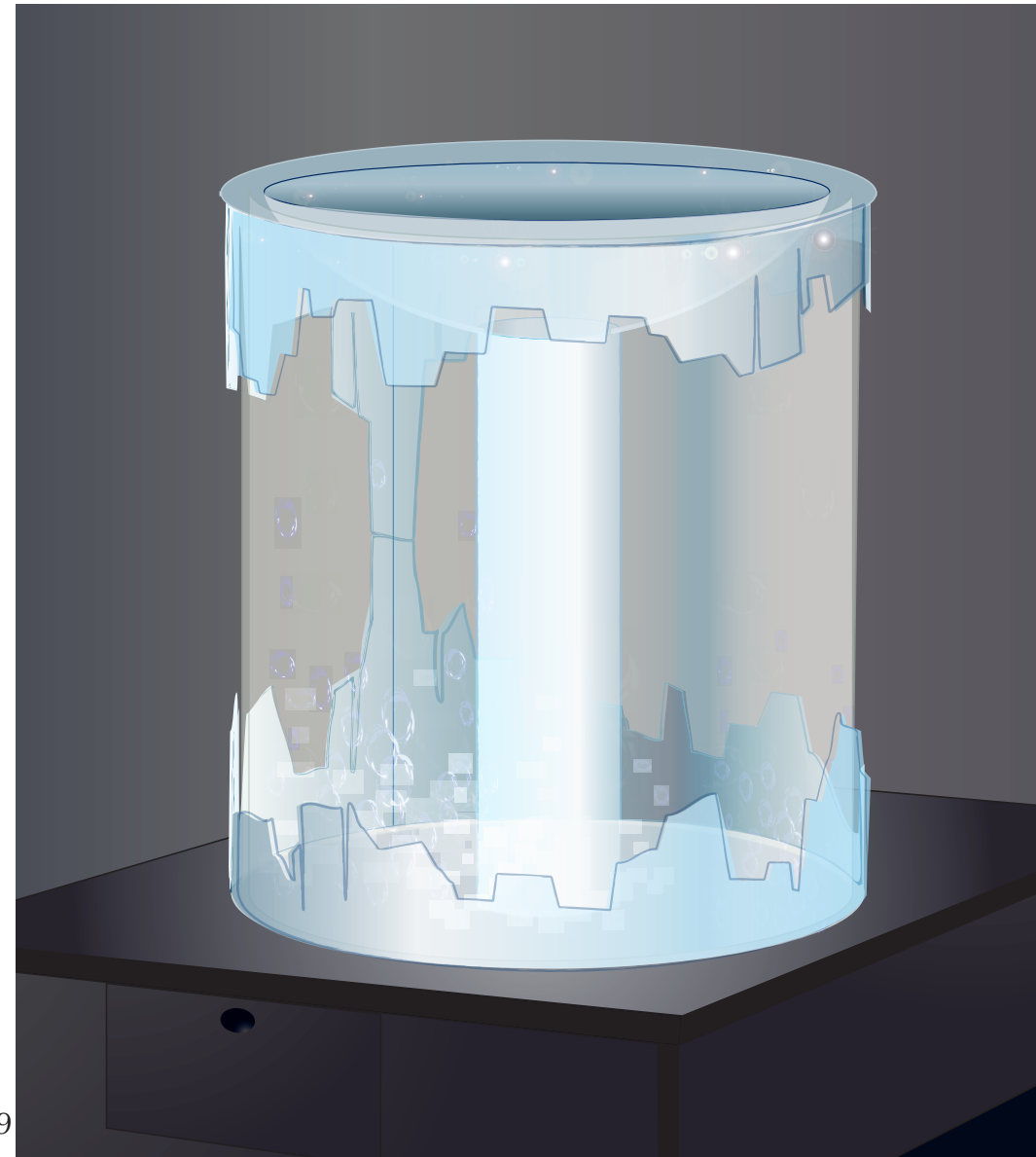
Turvallisuus, toimivuus ja elämyksellisyys

Ensimmäinen vaatimus kappaleille, jonka asetin, oli turvallisuus. Ne eivät saa mennä normaalikäsitelyssä rikki, eivätkä rikkoutuessaan saa muodostaa haittaa tai vaaraa. Tämä koskee erityisesti valittavia materiaaleja.

Toinen vaatimus oli, että niiden olisi johdateltava tapahtumassa-kävijät Jäähelmen tarinaan siten, että kävijä hetken voisi kuvitella olevansa osa satua. Kävijän, niin aikuisen kuin lapsenkin, kokemuksen olisi tarkoitus olla mahdollisimman ehjä ja elämyksellinen.

Kolmantena vaatimuksena oli esineiden toiminnallisuus, joka jäähelmien kohdalla tarkoittaa sitä, että ne ovat kerättävissä eivätkä rikkoutu pudotessaan tai lasten käsissä kulkiessaan. Maljojen kohdalla toiminnallisuus tarkoittaa sitä, että työntekijä pystyy huomaamatta tyhjentämään Maljaan kertyneet helmet ja palauttamaan ne takaisin aktiviteettiin lasten kerättäväksi. Kävijälle pitää olla uskottavaa, että helmet kerätään Kevään Maljoihin, sieltä Mystiseen Kevään Maljaan, ja kävijä voi uskoa, että ne ovat siellä.

Kaikki kappaleet olisi saatava aikaiseksi mieluiten ennen tapahtuman alkua, eli aikaa ei ollut paljoa käytettävissä. Niitä voisi täydentää vielä tapahtuman jälkeenkin, seuraavia vuosia varten, mutta silloin opinnäytteeni tutkimukselliseen osaan ei saisi lasten reaktioita kyseisiin kappaleisiin.

Maaginen tekniikka

Maljat edustavat maagista satumaailmaa. Asiakas toivoi niihin erilaisia efektejä luomaan taianomaisia elämyksiä ja saamaan lapset uskomaan Jäähelmen kansan tarinaan. Kun lapsi pudottaisi helmen maljaan, maljan pitäisi kiittää lasta. Siinä pitäisi tapahtua jotakin, ääntä, valoa, lumen pölähdytä tai mieluiten kaikkea.

Maljan yläosaan, jääpuikkokauluksen alle, asennetaan ledivalonauha ja pieni prosessori ohjaamaan valojen välkehdintää. Kävin kolun elektroniikkapajala keskustelemassa mahdollisuuksista toteuttaa efektejä ja tällaisen hiljaisen välkkeen toteuttamiseen tarvitaan vain peukalonkynnenkokoinen prosessori ja paristo. Ledit vievät vähän

virtaa, joten paristo kestäisi riittävän kauan ja se olisi helppo vaihtaa. Valot hohtaisivat elävästi himmeään akryylin läpi.

Lasinkirkkaan vaipan sisälle pannaan keinolunta. Se on kevyttä, kimaltavaa ja helposti pölähtelevää. Pienet tietokoneen tuulettimet asennetaan vaipan sisälle, sylinterin pohjalle. Putkessa, josta pallot putoavat alas laatikkoon, on anturi, joka käynnistää tuulettimet ja saa lumen pölähtämään pallon pudotessa maljaan. Samaan anturiin voisi kytkeä myös ääniefektin. Ääniefektiä toivottiin, mutta sen ongelmana ovat ympäristön hälyäänet. Voimakas ääni ei sovi teemaan, mutta heikot äänet hukkuvat meteliin. Äänen tulisi olla hienovarainen, luonnollisen kuuloinen, kuin jääpalaset kimpoaisivat toisiaan vasten. Ei haittaa, jos sitä ei kuule, mutta jos kuulee, se tuo lisäulottuvuuden elämykseen. Ääni ei ole kuitenkaan olennainen osa maljoja.

Suurin taikuuksia piilee helmien taianomaisessa siirtymisessä Kevään Maljoista Mystiseen Kevään Maljaan. Mikään elektroninen vimpain ei voi korvata ihmisen mielikuvituksen voimaa, eikä se olisi tarkoituksenmukaistakaan. Draamasopimus pitää sisällään monia taianomaisia asioita, jotka syntyvät osallistujien mielissä. Pienet, esineiden ja hahmojen avulla tehtävät vihjeet antavat toivottavasti sykäyksen osallistujien, niin pienten kuin isojenkin, mielikuvituksille täydentää tarinaa Jäähelmen kansasta.

Kappaleiden valmistamiseen tarvittavien materiaalien tulee olla kestäviä. Niiden pitää kestää siirtelyä, varastointia, käyttöä pakkasessa ja lämpötilan vaihteluita. Jäähelmiä käsittelevät lapset, maljoja enimmäkseen aikuiset; lapset vain aikuisen valvonnassa.

Jäähelmet

Ensimmäinen haaste olivat Jäähelmet. Niiden pitäisi kestää lasten käsissä, ulkoilmassa, lumessa ja pakkasessa sekä vesisateessa. Niiden pitäisi tuoda lapselle elämys, hohtaa valoa tai olla muutoin huiman hienoja. Suurin ongelma oli määrässä; aktiviteetteja oli tulossa kymmenen, jokaiseen niistä tarvittiin kolmisenkymmentä helmeä, joten yhteensä tarvittiin 300 Jäähelmeä.

Määrä on pieni teolliseen valmistukseen, eikä siihen olisi aikataullisestikaan mahdollisuuksia, mutta käsityönä valmistettavaksi määrä on suuri. Käsityönä valmistamisella tarkoitan tässä sitä, että tehtäisiin valmiisiin kuoriin jonkinlainen efektisisus.

Ensin ajattelin sitä mahdollisuutta, että käytettäisiin valmiita muovisia koristepalloja. Sen sisään voisi piilottaa led-valon ja jotakin hohtavaa materiaalia. Hankin niitä muutaman ja kokeilin.

Pallot olivat polystyreenistä valmistettuja, kirkkaita ja sopivan kokoisia. Valitettavasti polystyreeni on haurasta ja kun kokeilin pakas-

taa yhden pallon, se hajosi kylmänä melko pienestä puristuksesta teräviksi sirpaleiksi. Vain osaan palloja ehditsi tehdä sisälle valoeffektejä, sillä kokoaminen olisi aikaavievää.

Lopulta sovimme tilaajan kanssa, että etsimme valmiita lelupalloja, joita voisi käyttää, sillä niiden valmistaminen veisi muulta suunnittelutyöltä liikaa aikaa. Lisäksi valmiin lelun kanssa ei olisi turvallisuusriskejä. Sellainen löytyikin, Boing-pallo, jonka halkaisija on 50 mm, siinä on led-valo sisällä ja se näyttää tarkoitukseen sopivalta. Lelu on testattu ja lasten käyttöön sopiva.

vas. Boing-pallo
oik. polystyreenipallosirpaleita

Materiaalit

Kevään maljat

Maljoja piti valmistaa kymmenen pienempää Kevään Maljaa käytettäväksi aktiviteeteissa ja yksi iso Mystinen Kevään Malja, johon kaikki helmet kerättäisiin, ja jonka ollessa täysi kevät voi tulla. Ehdotin myös mittaria, joka voisi symbolisesti osoittaa, paljonko helmiä isossa maljassa olisi. Haasteena oli Kevään Maljojen toimivuus. Niihin haluttiin jokin efekti, joka kiittäisi lasta jollakin tavalla, kun hän pudottaa helmen maljaan. Siellä voisi olla jokin ääni, valon välke, lumihileen pöllähdys tai mieluummin vähän kaikkea. Maljan lapsi näkee läheltä ja sen pitää tuottaa elämys.

Sain paljon materiaalitietoutta etsiessäni maljoille mahdollisia valmistuspaikkoja ja materiaaleja. Erityisesti YLE:n lavastepajan muoviekspertti Veijo Malmström kertoi paljon materiaaleista ja niiden työstämisestä. Myös käynti Keraplast Oy:n tehtaalla Orimattilassa 2.12. ja keskustelut tuotannonohjaaja Leo Kumpulaisen kanssa olivat avartavia.

Maljojen valmistamiseen sopisi parhaiten puhallettu akryyli. Himmeänä sen ulkoasu on jäämäinen, osin läpinäkyvä. Se kestää käsittelyä, kolhuja ja riittävästi myös pakkasta. Sitä pystyy työstämään monenlaisiin muotoihin.

Akryylistä valmistetaan vapaasti puhaltamalla myös kattoikkunakupuja ja valaisinkupuja. Samaa tekniikkaa hyödyntäen voidaan valmistaa myös malja; käännämme vain pyöreän kuvun toisin päin.

Pakkasmittari

Mystisen Kevään Maljan sijasta valmistettiin lopulta Pakkasmittari, symbolinen helmien kertymistä osoittava mittari. Se valmistettiin myös akryylistä, koska sitä oli saatavana tiukalla aikataululla, sitä on helppo työstää ja se näyttää jäämäiseltä. Valitsin mittarin taustalevyksi himmeästi läpikuultavan, valkoisen akryylilevyn ja mittaosaksi kirkkaan akryylijiputken. Alusta tehtiin 15 mm:n vanerilevystä tummanharmaaksi maalattuna. Alustan piti olla riittävän paksua, jotta siihen voitaisiin jyrsiä kappaleiden istutushahlot.

Vaneri on myös suhteellisen kestävä ja helppo maalata uudelleen, jos se nuhjaantuu.

Tilaamani himmeä, läpikuultava akryylilevy paljastui toimituksen jälkeen maidonvalkeaksi levyksi, mutta aikaa ei enää ollut vaihtaa levyä. Ero ei ole dramaattinen, mutta tilaamani levy olisi ollut jäämäisempi. Kuva s. 60.

Akryyli

Akryyli (viereisen sivun kuvassa) on himmeäpintaisena jäämäinen. Keskustelin YLE:n lavastepajalla mahdollisuuksista toteuttaa maljat YLE:n muovipajalla ja sain sieltä myös hyviä vinkkejä muovimateriaalien käytöstä, esimerkiksi himmeän akryylin kiillottamisesta lämmittämällä sitä. Näin yksittäiskappaleisiin, joita nämäkin maljat ovat, voisi tehdä vaikkapa jääpuikon näköisiä osia, joissa himmeät ja kiiltävät osat vuorottelevat muodostaen elävän pinnan.

Polykarbonaatti

Maljojen vaippa olisi paras tehdä polykarbonaatista. Se on iskunkestävää ja ohut, 2 mm levy taipuisi kylmänäkin isomman, Mystisen Kevään Maljan ympäri. Pienempien Kevään Maljojen ympäri sitä pitäisi taivuttaa lämmitettynä, jotta vältyttäisiin kovilta jännityksiltä. Polykarbonaatti on lasinkirkas, joten vaipan sisällä olevat valoeffektit ja tekolumen pöllähdykset näkyisivät hyvin.

Vaneri

Alustat suunnittelin vanerista. Se kestää kohtuullisen määrän potkuja ja sääolosuhteita. Nuhjaantunut kappale on helppo maalata uudelleen. Sitä olisi helppo työstää myös koulun pajalla, eikä saatavuus olisi ongelma.

Kappaleiden suunnitelmat

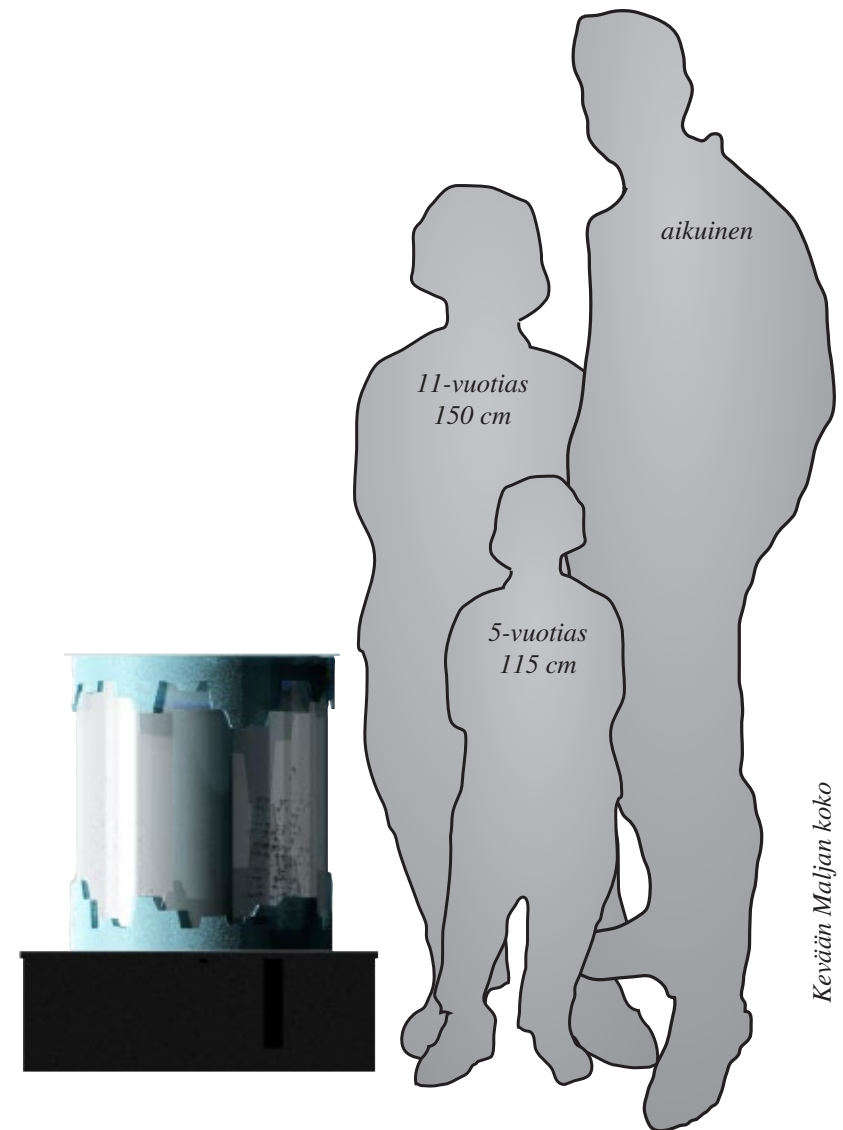
Jo melko varhaisessa vaiheessa suunnittelutyötä päätettiin käyttää jäähelminä valmiita palloja, joten esitän suunnitelmista Kevään Maljojen, Mystisen Kevään Maljan ja Pakkasmittarin suunnitelmat.

Kevään Maljat

Pienemmät, aktiviteettien luona olevat maljat ovat Kevään Maljoja. Ne ovat pienempiä kuin Mystinen Kevään Malja, joka on Jäähelmen kansan tarinassa maaginen Jäähelmien säilytyspaikka. Lapset keräävät tapahtumassa Jäähelmiä ja laittavat ne Kevään Maljoihin. Sieltä ne tarinan mukaan kerätään yhteen Mystiseen Kevään Maljaan.

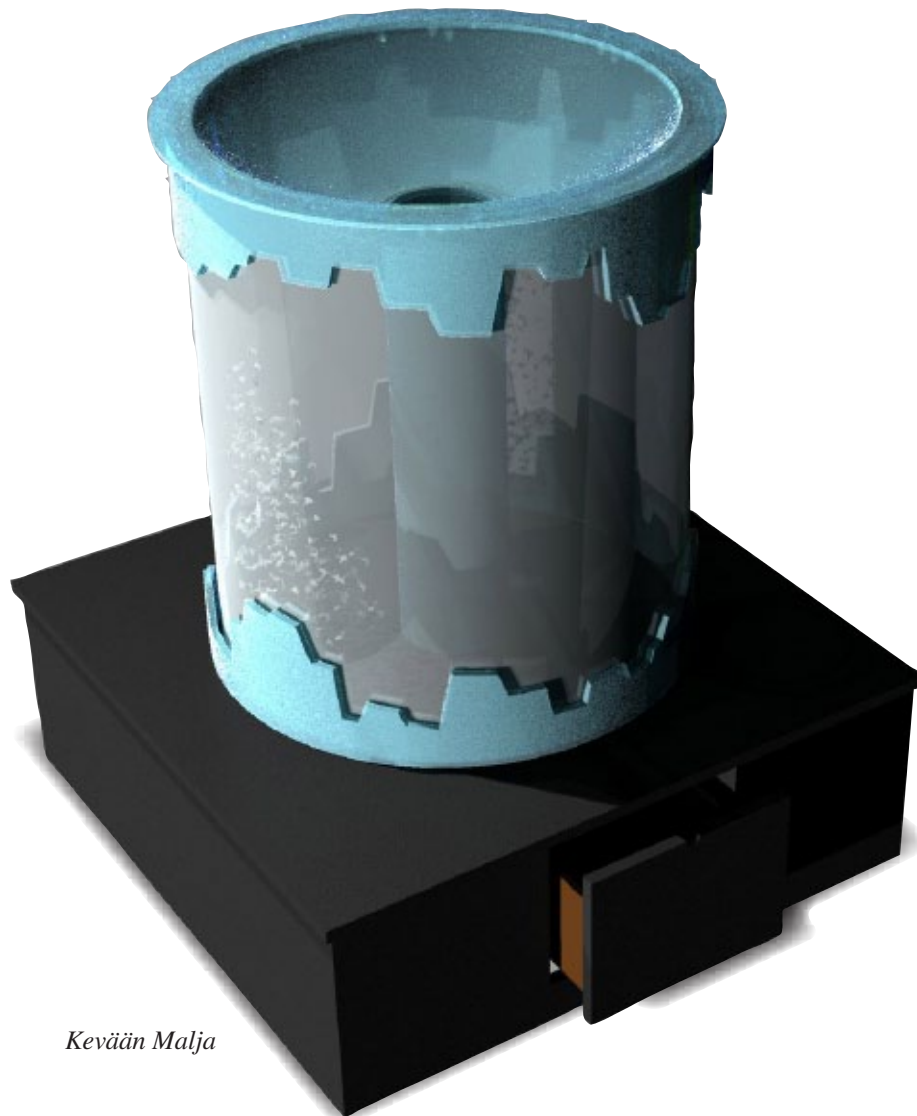
Kevään Maljat valmistetaan akryylistä ja polykarbonaatista. Käytettävä akryyli on jäämäisen himmeää, läpikuultavaa muovimateriaalia, josta valo kuultaa kauniisti läpi. Sitä käytetään levyinä ja putkena. Ohuemmasta levystä puhalletaan pyöreä maljan muoto ja paksummasta leikataan jääpuikkoreunus, joka lämmitettynä muotoillaan pyöreän muodon ympärille. Putkesta leikataan jalusta maljalle. Polykarbonaattia käytetään ohuena levynä. Se on lasinkirkasta ja erittäin vahvaa muovimateriaalia, josta taivutetaan vaippa maljan ympärille.

Malja leikataan puhalluksen jälkeen siten, että levy jää reunoille kaulukseksi. Kaulukseen kiinnitetään jääpuikkoreunus liimalla ja ruuveilla. Malja lepää putken ja polykarbonaattivaipan päällä. Jääpuikkoreunus pitää osat paikoillaan ja peittää taakseen sekä polykarbonaattilevyn sauman että kauluksen alle sijoittuvat ledivalot ja muun tekniikan.

Mikäli kustannuksia pitäisi säästää, jääpuikkoreunuksen voisi korvata suoralla, 80 mm korkealla reunuksella. Se säästäisi koko maljan kustannuksista kolmanneksen, mutta silloin asiakkaan toivoma maljan epäsymmetrisyys katoaisi. Piirroksat liitteinä, s. 85–87.

Kappaleiden suunnitelmat

Kevään Malja

Maljojen alustat

Maljan alla oleva alusta toimii helmien säilytyspaikkana. Se korottaa maljaa hieman maasta ylemmäs suojaen sitä lialta ja loskalta.

Alusta valmistetaan vanerista ja maalataan huomaamattoman tummanharmaaksi. Sen päälikannassa on reikä, joka jää maljan jalustaputken sisään. Reiästä helmet putoavat alustan sisällä olevaan vetolaatikkoon, jonne mahtuu kerrallaan aktiviteetissa olevat 30 helmeä. Laatikon pohja on eteenpäin viettävä, jotta helmet on helppo noukkia sen etuosasta. Pohjaan liimattu huopakaistale vaimentaa pallojen kolinaa. Vetolaatikon alareuna on 50 mm maanpintaa ylempänä, jotta pienet lumikokkareet tai muut esteet eivät haittaisi sen avaamista.

Pienempien, Kevään Maljojen alustojen mitat ovat 600 x 600 x 202 mm. Ison, Mystisen Kevään Maljan alustan mitat ovat 1900 x 1900 x 200 mm. Erityisesti ison alustan vetolaatikon pohjan kaltevuus on tärkeä, sillä vetolaatikko on metrin pituinen yltääkseen alustan keskellä olevaan reikään. Iso alusta on pääpiirteissään pienempien kaltainen, vain mitat ovat isommat. Mittapiirroksot liitteinä s. 88–92.

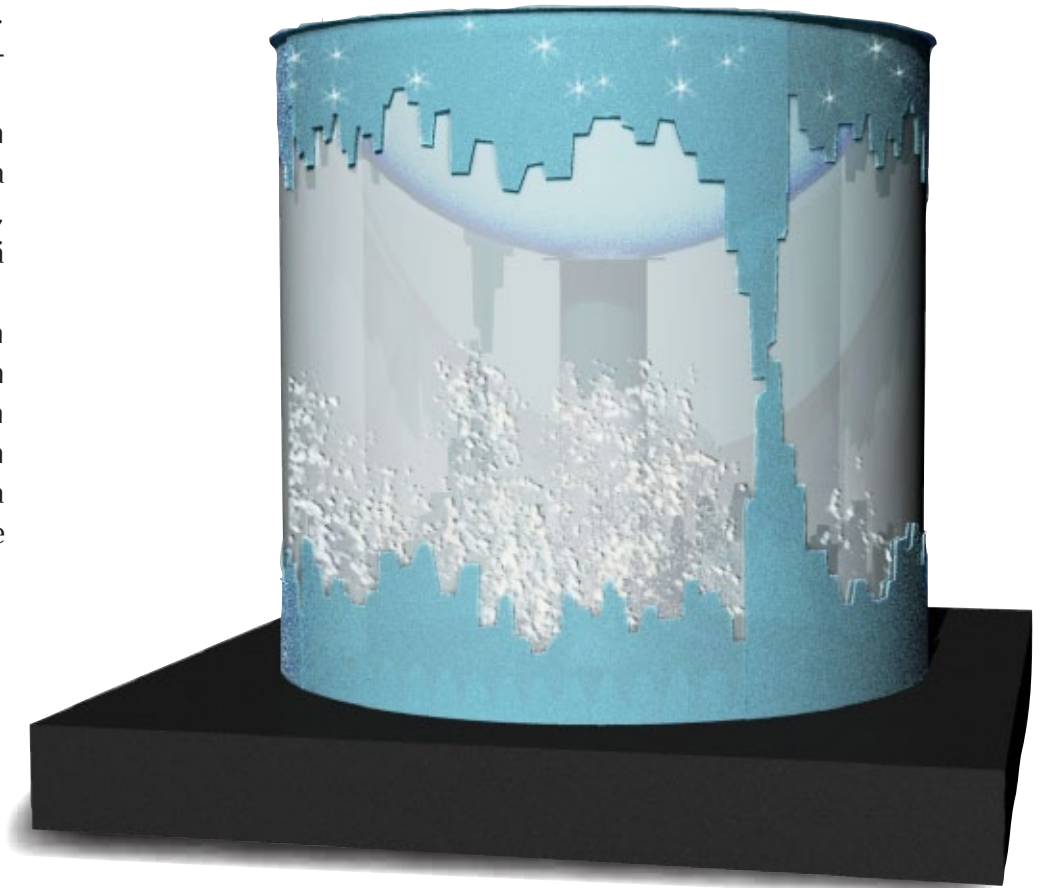
Kappaleiden suunnitelmat

Mystinen Kevään Malja

Suurin suunniteltava esine oli Mystinen Kevään Malja, joka Jäähelmen kansan tarinan mukaan on maaginen Jäähelmien säilytyspaikka. Niin kauan kun kaikki helmet eivät ole paikoillaan, kevät ei voisi tulla. Valitettavasti vain Höntti oli aivastanut ja kaikki Jäähelmet olivat lentäneet ympäriinsä...

Mystisen Kevään Maljan on oltava iso. Suunnittelin maljan, joka on Kevään Maljojen kaltainen, mutta isompi, 1,5 metriä halkaisijaltaan ja 1,4 metriä korkea. Silloin aikuinen voi helposti kaataa sinne helmiä, mutta lapsesta se näyttää tosi isolta. Aikuisestakin sen pitää näyttää isolta.

Toimintaperiaate ja rakenne ovat samat kuin pienemmissäkin maljoissa: ylhäällä on puolipyöreä malja, jonka pohja lepää putken varassa ja reunat polykarbonaattivaipan reunan päällä. Pohjassa on reikä, josta maljaan kaadetut helmet putoavat putkea pitkin alustan laatikkoon. Polykarbonaattivaippa on Mystisessä Kevään Maljassa valmistettava kahdesta kappaleesta, jolloin myös levyn saumoja tulee kaksi. Piirroksat liitteinä s. 82–84 ja 87.

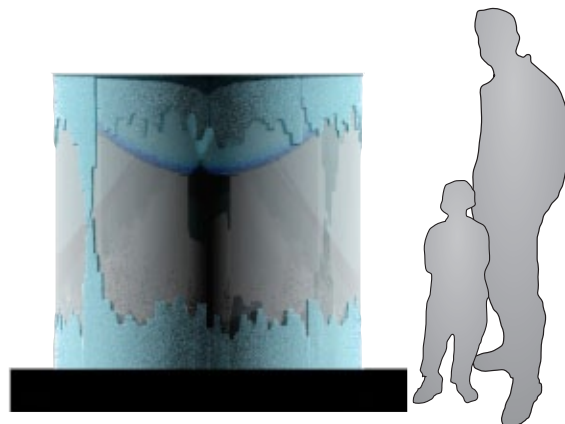

Kappaleiden suunnitelmat

Teoreettinen koko...

... lopullinen koko

Mystisen Kevään Maljan koko

Tarkoitukseni oli tehdä maljoista uskottavan kokoisia Jäähelmen kansan tarinan mukaan. Se tarkoitti sitä, että kävijä voisi Mystisen Kevään Maljan nähdessään uskoa, että se täytenä sisältää niin paljon helmiä, että sen täyttämiseen kuluu kaikki tapahtuman 12 päivää.

Saadakseni käsityksen Mystisen Kevään Maljan koosta laskin sen teoreettisen koon. Laskelman pohjana oli arvioitu kävijämäärä (1200 lasta hiljaisena päivänä) ja jäähelmen koko $\varnothing$ 50 mm. Arvioin 20 jäähelmen vievän tilaa n. 3,5 litraa. Yhden helmen tarvitsema tila on siis teoriassa n. 0,175 litraa.

Jos jokainen 1200–1500 lasta kävisi lähes jokaisessa akvititeetti-pisteessä päivän aikana, siitä kertyisi noin 1200 helmeä jokaiseen kymmeneen Kevään Maljaan. Yhteensä niistä kertyisi 12 päivän aikana 144 000 helmeä Mystiseen Kevään Maljaan. Se tarkoittaisi 25 200 litraa eli $25,2 \text{ m}^3$ helmiä, eli sylinteri, jonka halkaisija olisi 3 metriä ja korkeus 3,6 metriä.

On selvää, että sanko ei ole uskottava. Jos lapsia pyörii ympärillä ja helmiä kertyy, tynnyrikään ei tunnu uskottavalta; lapsikin näkee, että se täytyisi hetkessä. Toisaalta, kun meillä on draamasopimus voimassa, voimme sopia, että Mystinen Kevään Malja on täysi vasta, kun sinne on kerätty koko tapahtuman ajan helmiä. Uskottavuuden nimissä ja wow-efektin varmistamiseksi sen olisi kuitenkin oltava melko kookas.

Kappaleiden suunnitelmat

Maljojen valmistus

Maljojen valmistukseen tarvitsin ulkopuolisen toimijan, sillä koulun muovipajalla ei näin isoja kappaleita voisi tehdä, eikä siellä ole akryylin puhaltamiseen tarvittavaa laitteistoa. Keraplast Orimattilassa valmistaa akryylistä puhaltamalla mm. kattoikkunoiden kupuja ja valaisimia. Yrityksen tuotannonohjaaja Leo Kumpulaisen kanssa neuvottelimme sopivimmat tuotantotavat ja materiaalit maljojen valmistukseen.

Pyöreät maljaosat puhallettaisiin (kuva1) huurrepintaisesta, jäämäisen himmeästä levystä ja leikattaisiin (kuva2) siten, että reunaan jäisi levystä kaulus. Maljojen jalustaputket leikattaisiin valmiista putkesta.

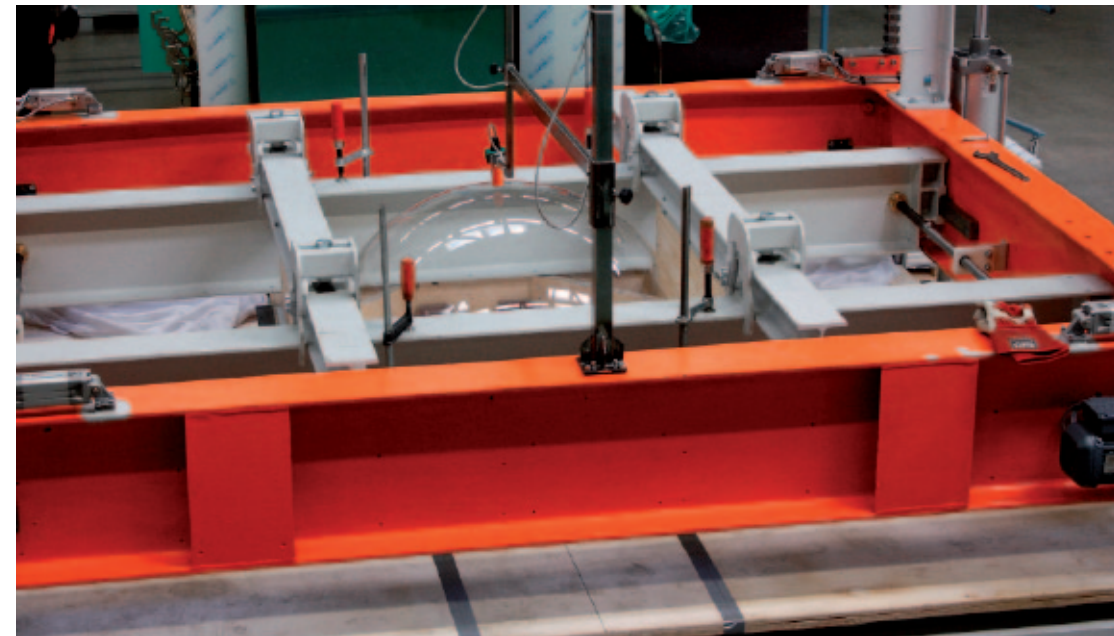
Jääpuikkoreunukset leikattaisiin cnc-koneella suorasta, 6 mm pak-susta himmeäpintaisesta levystä ja taivutettaisiin pyöreään muotoon lämmitettyinä. Niitä voisi jälkeempään työstää mm. hiomalla.

Polykarbonaattivaippa taivutettaisiin myös lämmitettynä, pieniä maljoja varten yhdestä kappaleesta ja suurta maljaa varten kahdesta kappaleesta. Saumat liimattaisiin (kuva3).

Kumpulaisen mielestä pienempien maljojen kokoaminen kannattaisi tehdä valmiiksi asti tehtaalla liimaamalla, mutta ajattelin, että tekniikan asentaminen maljan ja jääpuikkoreunuksen väliin ja myöhemmät huoltotoimet olisivat helpommat tehdä, jos maljaa ei olisi liimattu vaippaan kiinni. Sen sijaan ylempi jääpuikkoreunus olisi ruuvattu (tavittaessa myös liimattu) kiinni maljaan ja alempi jääpuikkoreunus liimattu kiinni vaippaan. Tällöin koottavia osia olisi putki, malja ja vaippa. Kokoaminen olisi helppoa, eikä työkaluja tarvittaisi, sillä kappaleet lepäisivät omalla painollaan.

Puhallettu akryylipallo (kuva Keraplast)

Iso, Mystinen Kevään Malja valmistettaisiin vastaavasti, mutta osia ei liimattaisi kiinni, jotta ne voitaisiin irrottaa varastoinnin ajaksi. Tämä säästää tilaa ja näin iso kappale olisi helpompi siirtää osina kuin kokonaisena.

Kuva 1: Kuplan vapaapuhallus (yllä)

Kuva 2: Kuplan leikkaaminen irti levystä (oik. ylh.)

Kuva 3: Kappaleiden liimaus (oik.)

KERAPLAST

Kuvat Keraplast Oy

Kappaleiden suunnitelmat

Pakkasmittari

Reilu viikko ennen tapahtuman alkua ilmeni, että maljoja ei voitaisi valmistaa, koska niiden valmistamiseen ei ollut varattu rahaa. Tapahtuman operaattori Janne Hinkkanen toivoi, että saisimme jonkun, Mystistä Kevään Maljaa symbolisesti kuvaavan esineen tapahtumaan. Suunnittelin pikaisesti mittarin, joka draamasopimuksen nojalla mittaa kerättyjen Jäähelmien määrää. Sellaisesta oli puhuttu jo aiemmin Mystisen Kevään Maljan täydentäjänä. Vastaava mittari piti saada myös Linnanmäen nettisivuille, mutta sivujen ylläpitäjä ei ehtinyt sitä toteuttaa.

Valmistin Pakkasmittarin himmeästä akryylilevystä ja kirkaasta akryyliputkesta. Alustana on vanerilevy, johon on jyrskyttetty urat osia varten. Mittari pysyy itseksensä pystyssä, mutta varmistetaan ripustamalla kattoon kiinni. Mittarin osat leikattiin koulun puupajalla. Leikkausvaiheessa totesin, että akryylilevy ei ollut tilaamaani jäämäisen läpikuultavaa, himmeäpintaista levyä, vaan maidonvalkeaa levyä. Enää ei ollut kuitenkaan aikaa vaihtaa sitä, joten tyydyin tähän.

Mittari täytettiin keinolumella täytetyillä koristepalloilla tapahtuman aikana. Piirrustukset liitteinä s. 93–94.

Tapahtuman toteutuminen

Jäähelmen tapahtuma oli avoinna yleisölle 26.12.2011 – 7.1.2012 klo 11–18 lukuunottamatta uudenvuodenaattoa.

Tapahtumassa oli yhdeksän aktiviteettia, jotka kaikki olivat yhteydessä Jäähelmen tarinaan ja niitä ohjasivat tarinan hahmoiksi puettut näyttelijät. Osa oli sijoitettu sisätiloihin. Aktiviteettipisteet olivat:

- Lumimies-seikkailu vuoristoradan alla
- Jääprinsessan laululava – karaokepiste
- Jäähelmen kansan talviolympialaiset
- Jääkönttiralli – polkuautorata
- Höntin huurreherkkipaja – hattaranpyörityspiste
- Pohjantuulen pyörre – napakelkka
- Jäätynyt meren aalto – liukumäki
- Jäähelmen kansan talviolympialaiset – liikuntapiste
- Tonttulaakso – seikkailurata ja tonttujen temppukoulu
- Jäähelmen kansan veneen korjaus – askartelupiste
- Poniratsastus ja kotieläinaitaus

Lapset saivat tullessaan seikkailupassin, johon he saivat leiman kaikista toimintapisteistä, missä he olivat käyneet. Lisäksi hahmot saattoivat antaa lisäleimoja vaikkapa nokkeluudesta tai hyvästä käytöksestä.

Tapahtuman operaattori Janne Hinkkasen mukaan asiakasvirta oli vilkkaimmillaan klo 11.30–13.00 välillä, mutta hiipui huomattavasti klo 15 jälkeen. Kaikkiaan kävijöitä tapahtumassa oli 4581 henkilöä, eli reilut 380 henkeä päivää kohti. Perheet viipyivät keskimäärin 2–3 tuntia tapahtumassa.¹

1. HINKKANEN

Havainnot tapahtumasta

Kävin tapahtumassa kahdesti, ensin 28.12. alkuiltapäivästä ja toisen kerran 6.1. loppuiltapäivästä. Molemmilla kerroilla sää oli melko mukava, vaikka kaikkina tapahtuman päivinä sää ei suositakaan.

Kävijäkunta vaikutti melko nuorelta. Paikalla oli paljon leikkiikäisiä ja taaperoita vanhempineen ja odotettua vähemmän kouluikäisiä, varsinaista kohderyhmää. Kokonaisuutena kävijät vaikuttivat melko tyytyväisiltä.

Avoimena olivat aktiviteettipisteiden lisäksi karkkikauppa, pikaruokapaikka ja ravintola.

Viivyin kummallakin käynnilläni reilun tunnin verran. Kävijöitä oli molemmilla kerroilla aika vähän, eikä pitempi oleskelu tuntunut antavan mitään lisätietoa. Kävijöiden vähäisyyden vuoksi molemmilta kerroilta jäi aika vaisu olo.

Enemmänkin olisi väkeä mahtunut. 28.12.

Havaintoja tapahtumasta

Sää tapahtuman aikana

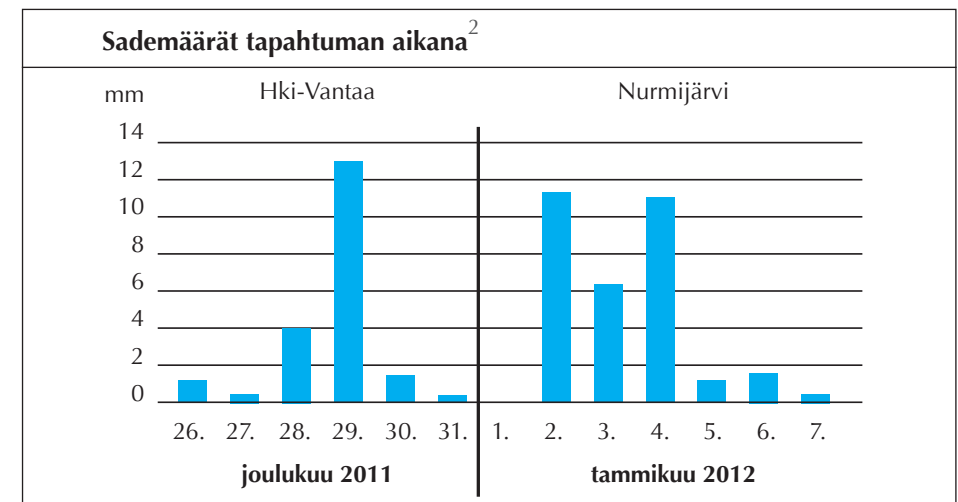
Ulkoilmatapahtuman onnistumisesta ei voi puhua puhumatta säästä. Tänä vuonna harmina olivat sekä lumettomuus että ennätyselliset myrskyt. Tapaninpäivänä, jolloin tapahtuma avattiin, Suomen etelärannikko riepotteli lounaan suunnalta ennätysmäinen talvimyrsky paikoin jopa 30 m/s puuskissa¹. Linnanmäki sijaitsee keskellä Helsingin niemeä, vajaan kolme kilometriä merenrannalta tuulen suuntaa vasten, mutta nimensä mukaisesti mäellä, joten tuuli ylsi sinne hyvin. Taulukon mittauspisteessä Malmilla ei noin koviin mittaustuloksiin päästy, koska Malmi sijaitsee 10 km Linnanmäeltä sisämaahan päin.

Linnanmäen kaupallinen johtaja *Carita Gil* kertoi², että myrsky rikkoi suurimman osan somistuksista ja valaistuksista juuri avajaispäivänä. Käydessäni 28.12. tapahtumassa mikään ei repsottanut tai näyttänyt rikkiäiseltä, mutta hieman surulliselta kylläkin; ilmeisesti tuhojen korjauksessa oli jouduttu tekemään pikaratkaisuja. Kävijähaastatteluissakin jotkut haastateltavat antoivat pyyhkeitä lavastuksista. Valaistus näytti käyntini aikana ihan hyvältä.

Lämpötilat olivat reilusti plussan puolella, eikä lunta ollut käytännössä lainkaan koko tapahtuman aikana. Yliopiston almanakan³ mukaan aurinko nousi Helsingissä 1.1.2012 klo 9.24 ja laski klo 15.23. Auringonvalo oli noin neljään ja pari viimeistä tuntia kävijät saivat nauttia iltavalaistuksesta.

Ilmatieteen laitoksen tilastoissa⁴ sademäärät oli mitattu eri pisteissä joulukuussa kuin tammikuussa. Linnanmäkeä lähimmät pisteet olivat joulukuussa Helsinki-Vantaalla (n.15 km päässä Linnanmäeltä) ja tammikuussa Nurmijärven geofysiikan observatoriossa (n.30 km päässä). Koska koko tapahtuman aikana oltiin käytännössä plussan puolella (kts. seuraavan sivun taulukko), sateet tulivat vetenä.

Tunnittaisista tilastoista⁵ ilmenee, että tapahtuman aikana klo 11–18 sadekuuroja tai heikkoa sadetta tuli 29., 30., 2., 4., 5. ja 7. päivänä, mutta voimakkailta ja yhtenäisiltä sateilta vältyttiin. Tunnittaiset tilastot on mitattu Malmin sääasemalla. Alla olleissa sademäärissä on koko vuorokauden sademäärä mukana.

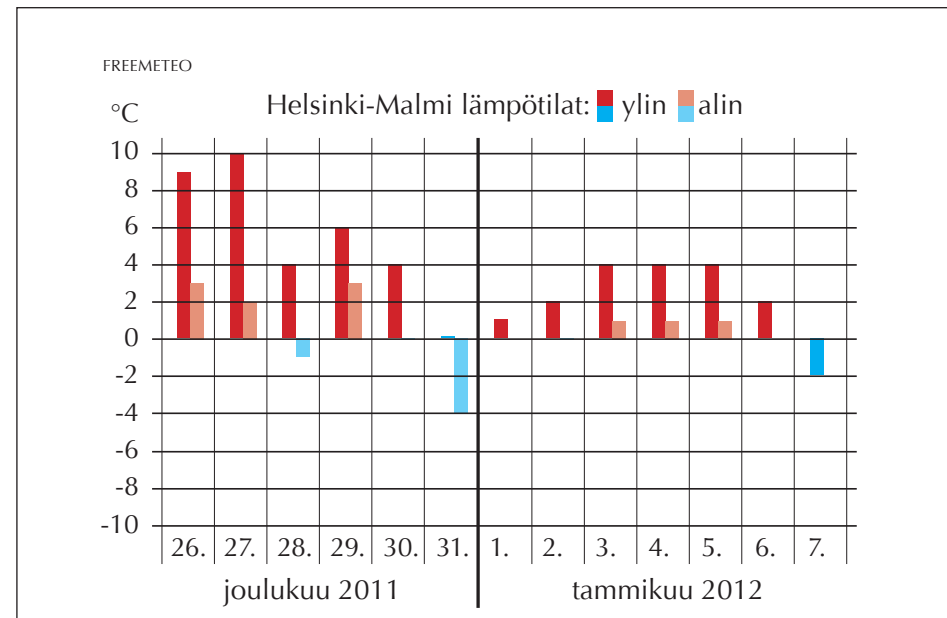
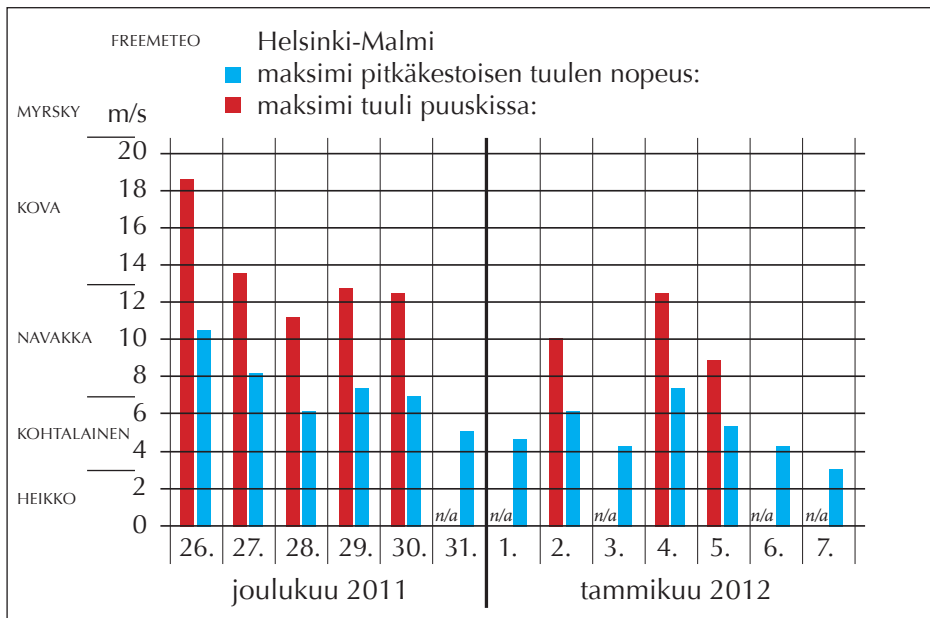
1. MTV 27.12.11
2. GIL 22.2.2012

3. ALMANAKKA
4. ILMATIETEENLAITOS
5. FREEMETEO

Havaintoja tapahtumasta

Lämpötila- ja tuulitiedot ovat Malmin sääasemalta¹ (n.10 km Linnanmäeltä). Rannikon hurjimmat puuskat, 30 m/s, eivät näissä näy. Alla olevan taulukon asteikko heikko–myrsky koskee pitkäkestoista tuulen nopeutta.

Viereisen sivun kuvasta voimme havaita, kuinka 6.1. lunta oli tullut hieman, mutta jäljelle oli jäänyt vain pienet kasat. Lämpötilan ollessa plussan puolella ilo oli vähäinen ja lyhytaikainen.

1. ILMATIETEEN LAITOS, TUULEN NOPEUS

Kävijähaastattelut

Ensimmäinen haastattelukierros 28.12.

Ensimmäinen käyntini 28.12. oli tapahtuman kolmantena päivänä. Olin paikalla noin kello 13–14.15, jonka arvelin olevan ruuhkaisin aika, mutta jonoa oli vain poniratsastukseen. Tarkoitukseni oli saada selville, kuinka lapset yhdistävät tapahtumassa käytetyt esineet Jäähelmen kansan tarinaan.

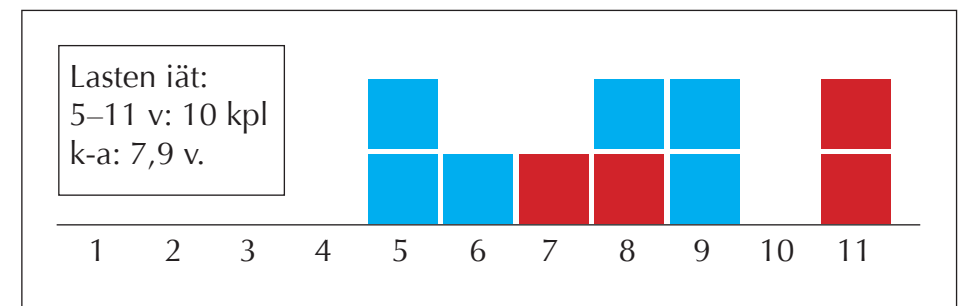
Freeman ja Mathinson kirjassaan *Researching Children's Experience* esittävät, että lapset pystyvät omalla kehitystasollaan kertomaan kokemuksistaan, kunhan vain kysymykset on luotu heidän kehitystasonsa huomioon ottaen. On myös muistettava, että haastattelutilanne voi olla jännittävä ja poikkeuksellinen lapselle. Yleensä lapset eivät saa edes päättää sitä, osallistuvatko he johonkin toimintaan vai eivät, mutta he ovat Freemanin ja Mathinsonin mukaan aivan kykeneviä päättämään osallistumisesta haastatteluun. Silloin, kun heille annetaan tämä päätös, he kokevat itsensä tärkeiksi ja sitoutuvat haastatteluun paremmin.¹

Haastattelin ensimmäisellä käynnilläni vain lapsia. Halusin tietää, kuinka hyvin he liittäisivät käytetyt esineet – Jäähelmet, Kevään Maljat ja Pakkasmittarin – Jäähelmen tarinaan. Olin valmistellut kysymykset siten, että voisin kysyä ne vapaasti keskustellen. Lapset ovat haastava kohderyhmä haastateltavaksi ja yritin pieneen haastatteluhetkeen saada luotua luottamuksellista ilmapiiriä. Freeman ja Mathinson koros-

tavat haastateltavan ja haastattelijan suhdetta, sillä siihen vaikuttaa paitsi henkilöiden persoonallisuus, myös tilanne ja ennakkokäsitykset puolin ja toisin.²

Luottamuksen saavuttamiseksi pyysin luvan haastatteluun sekä lapselta että seurassa olevalta aikuiselta. Keskityin kuitenkin keskustelemaan vain lapsen kanssa hänen tasollaan, sekä fyysisesti laskeutumalla samalle silmänkorkeudelle, että muodostamalla kysymykset lapselle ymmärrettäviksi ja kysymyssarjan riittävän lyhyeksi. Silti huomasin, että joitakin lapsia tilanne jännitti aika paljon.

Nuorimmat vastaajat jätin aineistosta pois, koska he eivät osanneet vastata tai minä en osannut kysyä siten, että he olisivat osanneet vastata. Aineistoon jäi vielä kymmenen vastaajaa, joista kuusi poikaa ja neljä tyttöä, iältään 5–11 vuotiaita, keskiarvon ollessa 7,9 vuotta.

¹ FREEMAN & MATHINSON 2009, S. 62

² FREEMAN & MATHINSON 2009, S. 53, 101

Kävijähaastattelut

Tulokset 1. haastattelusta

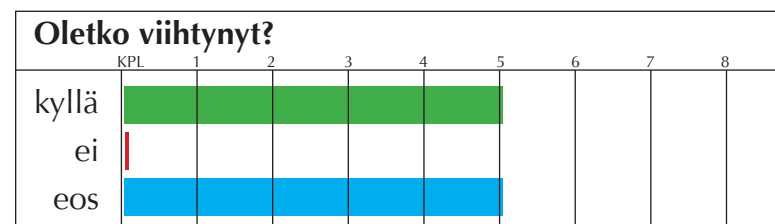
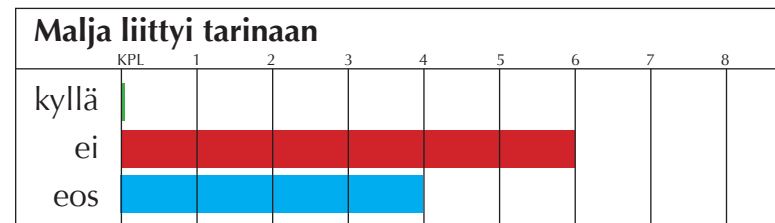
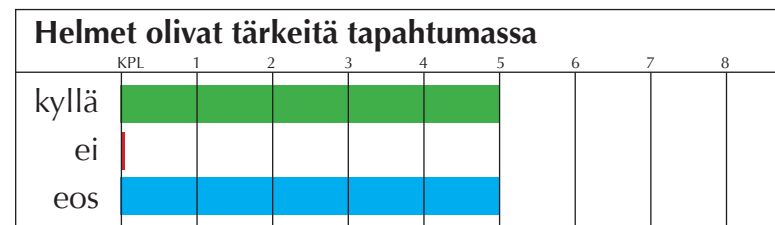
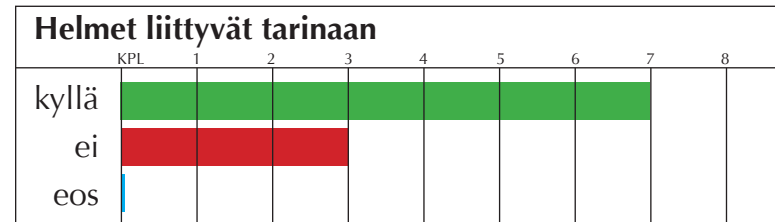
Taustatiedoiksi kysyin lapsilta ikää ja sukupuolta, ovatko he käyneet aktiviteettipisteissä ja olivatko he keränneet helmiä ja nähneet maljoja. Kysyin myös, olivatko he tutustuneet Jäähelmen kansan tarinaan. Haastattelin vain niitä lapsia, joilla oli jokin käsitys tapahtuman temasta.

Seitsemän kymmenestä osasi liittää helmet Jäähelmen kansan tarinaan. Puolet haastatelluista piti helmiä tärkeinä tapahtuman kannalta, puolet ei osannut sanoa. Ikä ei ollut merkittävä tekijä sen kannalta, osasiko lapsi pitää helmiä tärkeinä; eos-vastaajien ikä vaihteli 5–8 vuoden välillä.

Kevään Maljan tunnistivat kaikki, paitsi kaksi vastaajaa, jotka eivät olleet vielä osallistuneet toimintoihin. Hekin silti tunnistivat helmet ja liittivät ne tarinaan. Sen sijaan kukaan vastaajista ei liittänyt maljaa tarinan osaksi. Kuusi kymmenestä ilmoitti, että se ei liity tarinaan, neljä ei osannut sanoa.

Pakkasmittarin oli nähnyt vain kaksi lasta, joista kumpikaan ei osannut kertoa, mitä se mittaa. Mittari oli sisätiloissa karaoke-pisteen luona, eivätkä monet haastateltavat olleet vielä käyneet siellä.

Kysymykseen ”Oletko viihtynyt?” puolet vastasi epäröimättä myöntävästi, eikä kukaan vastannut kieltävästi. Lopuissa lapsissa oli heitä, jotka olivat vasta tulleet tapahtumaan, eivätkä olleet vielä muodosta- neet mielipidettään, sekä heitä, jotka kiemurtelivat, eivätkä saaneet sanotuksi mielipidettään.

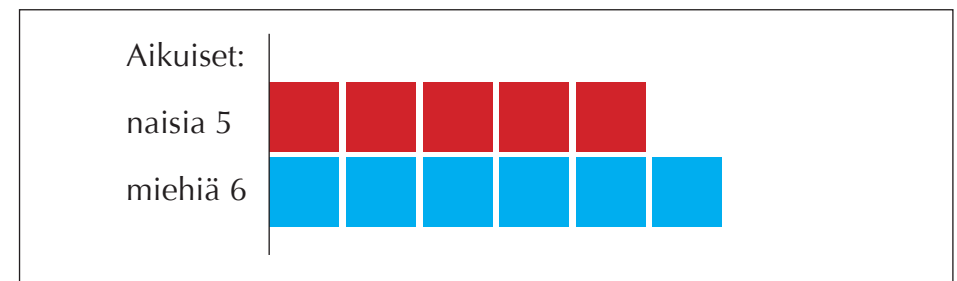
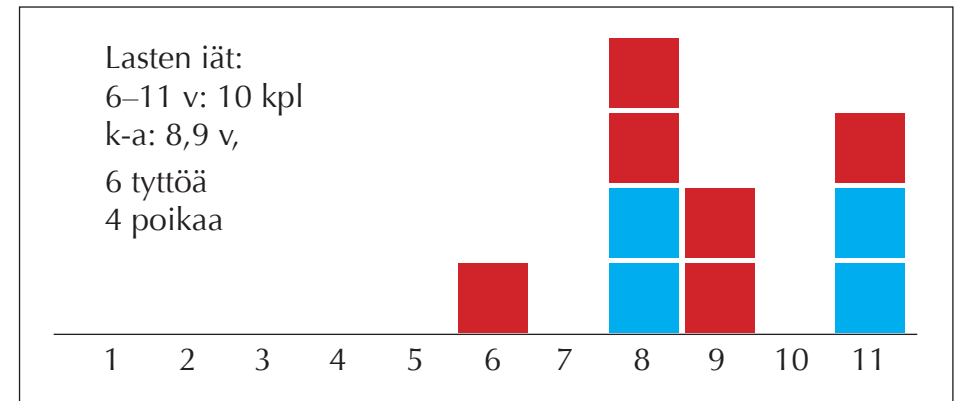
Toinen haastattelukierros 6.1.

Toinen käyntipäiväni 6.1. oli tapahtuman toiseksi viimeinen auki-olopäivä. Sää oli pilvipoutainen, lunta ei vielä oltu saatu. Olin paikalla nyt hieman myöhemmin, n. klo. 15.45–16.45, illan juuri hämärtyessä. Arvelin, että kävijät olisivat ehtineet tutustua tapahtumaan paremmin, koska edellisellä kerralla monet eivät olleet vielä ehtineet kokeilla kaikkia huvituksia. Tälläkin kertaa kävijöitä oli aika vähän ja tunnelma sitä myötä vaisu.

Jätin aineistosta pienimpien lapsivastaajien vastaukset pois, kuten ensimmäisenkin kierroksen vastauksista, koska he eivät osanneet vastata kysymyksiini. Jäljelle jäi vielä kymmenen haastateltua lasta, iältään 6–11 vuotta, keskiarvon ollessa 8,9 vuotta.

Ensimmäisen haastattelukierroksen jälkeen muokkasinkin kysymyksiä hieman. Kysyin edelleen, liittyvätkö esineet (Jäähelmet, Kevään Maljat ja Pakkasmittari) tarinaan Jäähelmen kansasta. Lisäksi kysyin, olivatko he tutustuneet Jäähelmen kansan tarinaan ja olivatko he eläytyneet siihen tapahtumassa. Lopuksi vielä kysyin, oliko tapahtuma täyttänyt odotukset. (Kyselylomake liitteenä s. 81)

Haastattelin tällä kerralla myös vanhempia. Kysyin myös heidän mielipidettään esineistä kysymyksellä "Tukivatko esineet tarinaa Jäähelmen kansasta?" Tyytyväisyyttä tapahtumaan mittasin kysymyksellä "Toisitko lapsesi tapahtumaan myös ensi vuonna?" Lisäksi kysyin vanhemmilta, oliko rekvisiitta onnistunutta. (Kyselylomake liitteenä s. 81)

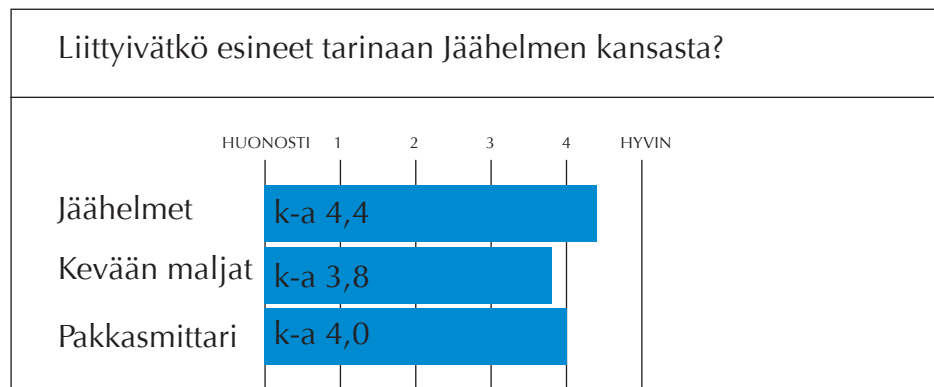

Kävijähaastattelut

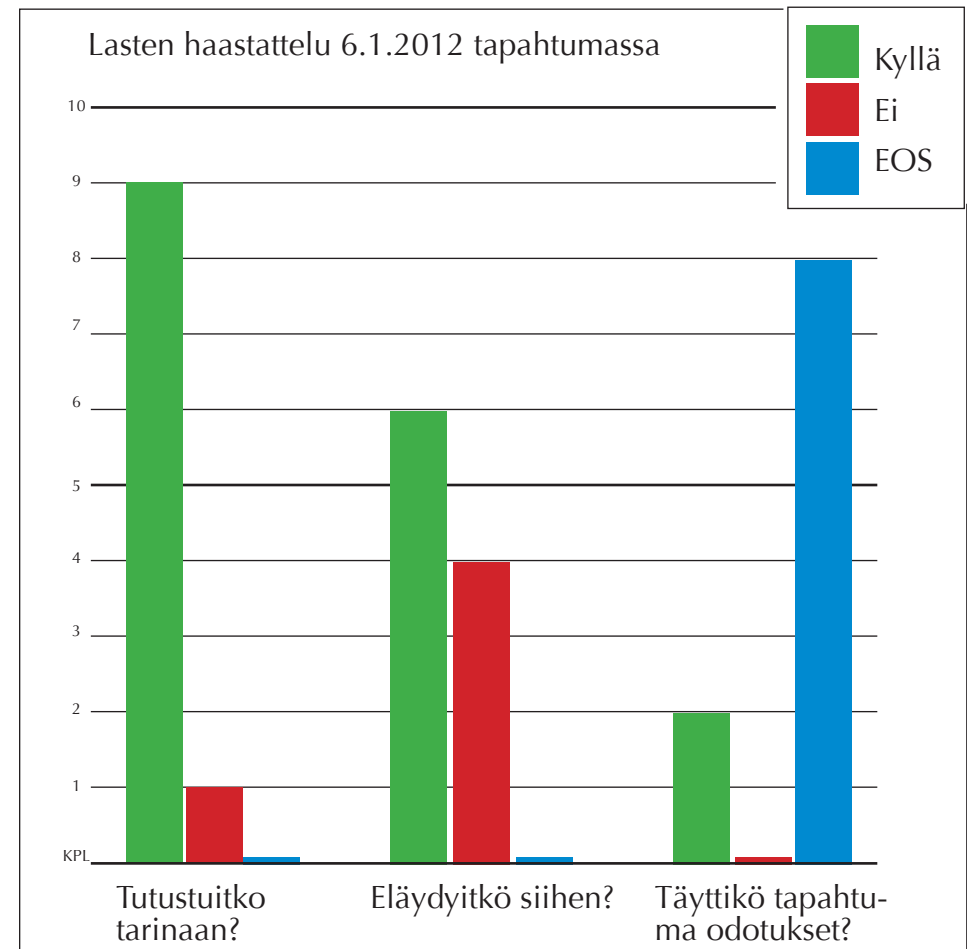
Tulokset toisesta haastattelusta: lapset

Lähes kaikki olivat tutustuneet Jäähelmen kansan tarinaan ja yli puolet haastatelluista oli onnistunut myös eläytymään siihen. Erikoista oli, kuinka lapset eivät osanneet kertoa, oliko tapahtuma täyttänyt heidän odotuksensa. Yhtään kieltävää vastausta ei tullut, mutta vain kaksi selvää kyllä-vastausta. Edellisessä haastattelussa kysymys oli muotoiltu "Oletko viihtynyt?" ja puolet vastasi kyllä, puolet ei osannut vastata. Lisäksi eos-vastaajien ikähaarukka oli 6–11 vuotta, keskiarvo 8,8, eli ikä ei ollut määräävä tekijä kysymyksen kohdalla.

Kysymyksen esineiden liittymisestä tarinaan huonosti (1) – hyvin (5), Jäähelmet liitettiin parhaiten tarinaan. Kevään Maljat oli tälläkin kertaa huonommin liitetty tarinaan, mutta Pakkasmittari tunnistettiin paremmin kuin viimeksi. Seitsemän vastaajaa oli nähnyt sen ja pystyi antamaan arvionsa, kun vain kolme ei ollut sitä vielä nähnyt. Tunnistettavuuteen ja tarinaan liittämiseen varmasti vaikutti se, että

haastattelin nyt kävijöitä illemmalla kuin viimeksi, jolloin he olivat ehtineet paremmin tutustua tapahtumaan ja tarjolla oleviin huvituksiin. Myös tarina oli ehtinyt tulla tutummaksi.

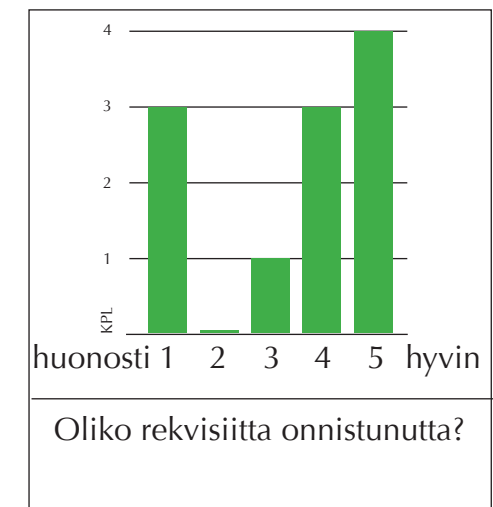
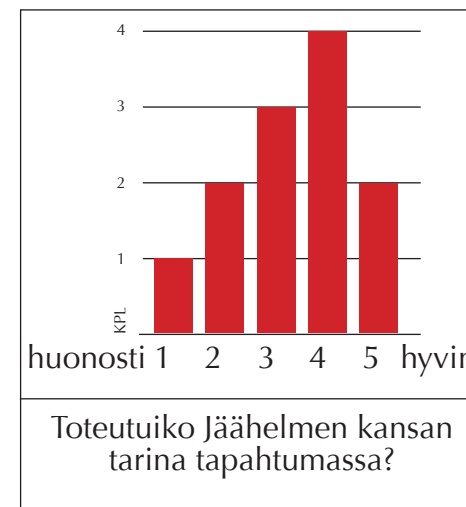
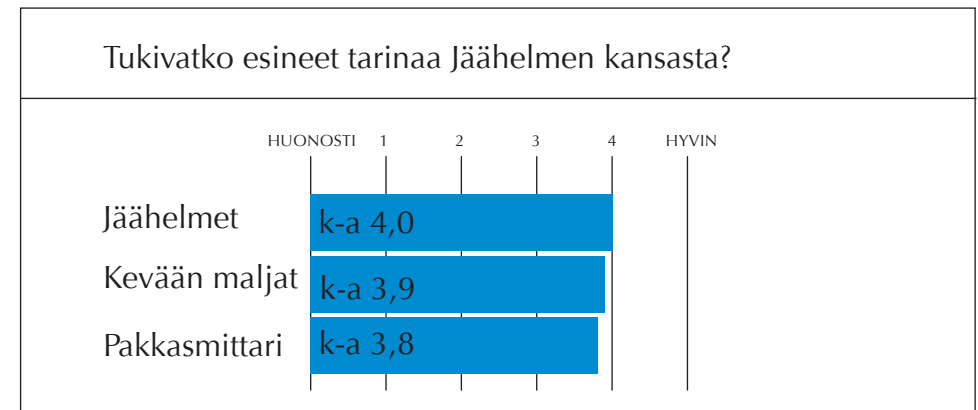
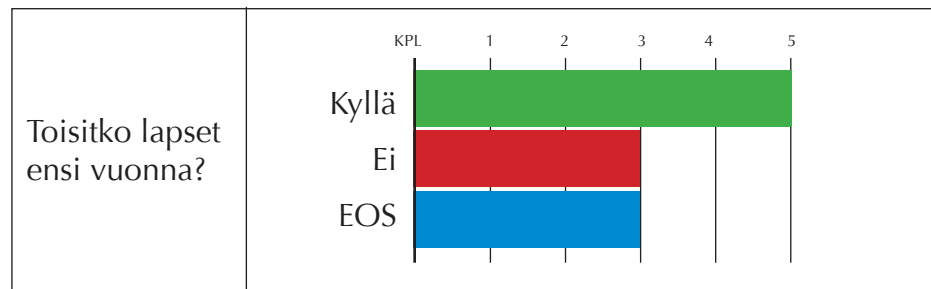
Tulokset toisesta haastattelusta: aikuiset

Kysyin aikuisilta asteikolla huonosti (1) – hyvin (5), oliko Jäähelmen kansan tarina toteutunut tapahtumassa, ja oliko rekvisiitta onnistunutta. Tarinan toteutuminen sai asteikolla 1–5 keskiarvoksi 3,5 ja rekvisiitan onnistuminen samoin 3,5. Jakaumat ovat kuitenkin hyvin erilaiset. Rekvisiitasta tuli ykkösiä yhtä paljon kuin nelosiakin, eli muutama varsin pettynytkin vastaaja oli. Joku sanoikin haastattelun aikana, että pienille lapsille ehkä menee, mutta ei aikuisille. Lavasteita oli verottanut myös Tapanin ja Hannun myrskyt (26. ja 27.12.).

Kysymykseen, toisivatko he lapset seuraavana vuonna uudestaan, vastaajista viisi toisi, kolme ei toisi ja loput kolme ei osannut sanoa.

Naisten ja miesten kesken oli hieman eroavaisuuksia; Miehet antoivat selvästi huonompia arvosanoja, esimerkiksi rekvisiitta sai tulokseksi miehiltä vain 2,8. Tyytyväisyyskysymys (tulisitko ensi vuonna) taas oli miesten puolelta useammin kyllä kuin naisilta. Otoksen pienuus saattaa vääristää tulosta, mutta ero on silti mielenkiintoinen.

Rekvisiitan kohdalla usea vastaaja erikseen mainitsi, että hahmot ovat erittäin onnistuneita.

Kävijähaastattelut

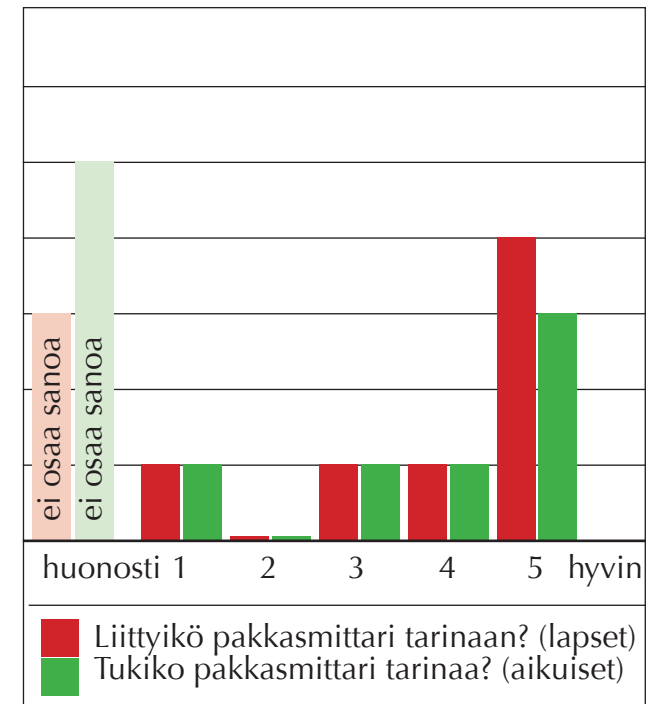
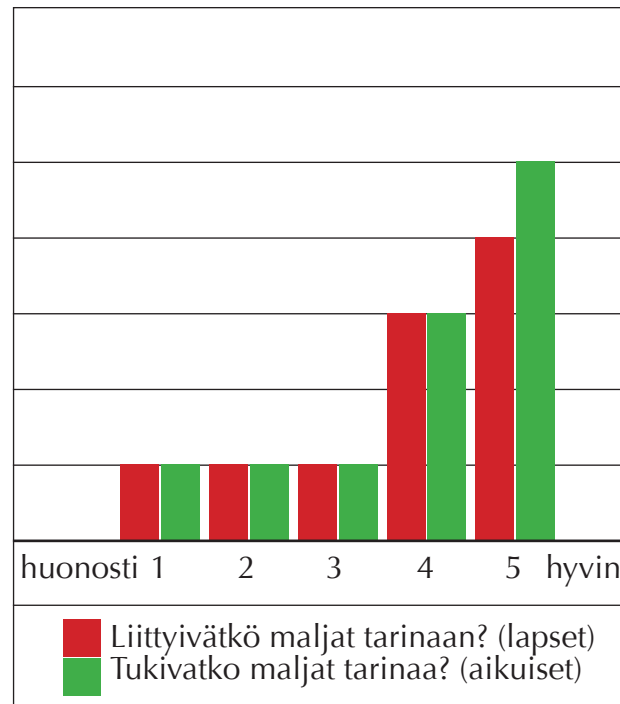
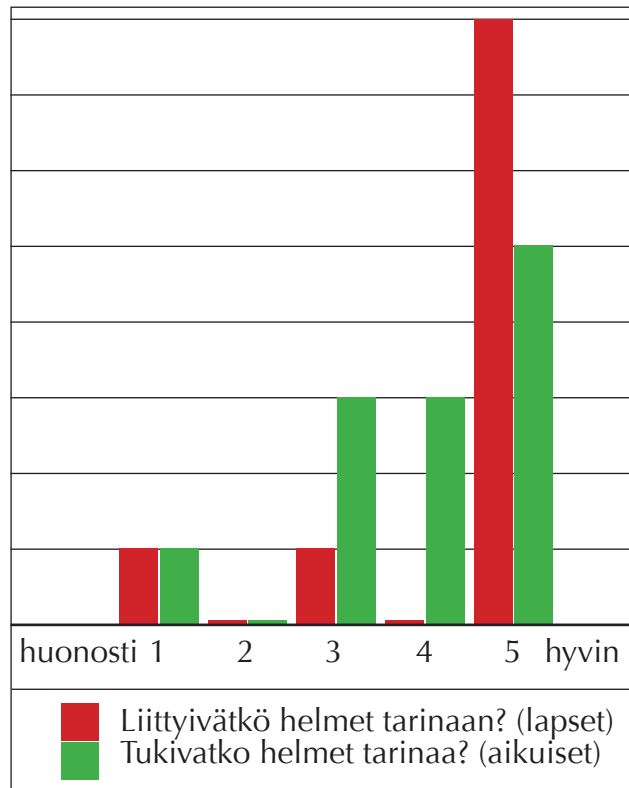
Yhdistetty tulos

Jos lasketaan yhteen molempien haastattelupäivien tulokset, saadaan yleiseksi tyytyväisyydeksi haastattemieni kävijöiden kesken 39%. Tyytymättömien osuus on kuitenkin pieni, 10%.

Esineiden kohdalta yhteistä arviointia ei voi tehdä, koska ensimmäisenä päivänä vasatausasteikko oli kyllä/ei, toisena päivänä tarkensin kysymystä viisiportaiseen asteikkoon. Lisäksi ensimmäisenä päivänä

vain pari vastaajaa oli haastatteluhetkellä nähnyt pakkasmittarin, joten sitä ei voinut arvioida. Tuon tässä yhteen toisen päivän lasten ja vanhempien mielipiteet Kevään Maljasta, Jäähelmistä ja Pakkasmittarista. Tässäkin on iso joukko vastaajia, jotka eivät vastanneet Pakkasmittaria koskevaan kysymykseen, koska eivät olleet nähneet sitä.

Helmet liitettiin selvästi parhaiten tarinaan, maljat heikommin, mikä onkin ymmärrettävää, sillä maljat jouduttiin improvisoimaan pika-vahtia, kun selvisi, että suunnittemieni maljojen toteutus peruuntui.

Projektin onnistuminen

Iltavalaistus

Tyytyväinen järjestäjä

Haastattelin Lasten Päivän Säätiön kaupallista johtajaa *Carita Giliä* tapahtuman jälkeen. Hän harmitteli avajaispäivälle sattunutta ennätysmäistä myrskyä, mutta oli siitä huolimatta hyvin tyytyväinen tapahtuman uuteen konseptiin. Myrsky oli riepottellut tapahtuman lavasteita ja valoja ja laskenut kävijämääriä.¹

Tapaninpäivänä 26.12. ja sitä seuraavana Hannunpäivänä oli kovat myrskyt, mutta käydessäni 28.12. Linnanmäellä sää oli mitä mainioin. Mahdollisesti edelliset päivät olivat verottaneet senkin päivän kävijämääriä. Myös Janne Hinkkaselta saamani tiedot² lopullisista kävijämääristä jäivät reilusti jälkeen siitä, mistä puhuttiin suunnittelun alkaessa.

Parannettavaa jäi

Tapahtuman operaattori Janne Hinkkanen esitti omat arvionsa tapahtumasta. Hän oli tyytyväinen erityisesti siihen, kuinka Jäähelmen kansan tarinaa oli saatu sovellettua tapahtumassa. Hän totesi myös, että aktiviteettien ulkoasua tulee kehittää entistä satumaisemmaksi ja että lavastukseen oli jäänyt tällä kertaa liian vähän aikaa. Kaikkia asioita ei oltu ehditty toteuttaa, kuten mm. nettisivuille suunniteltu Jäähelmi-mittari, josta kävijät olisivat käynnin jälkeen voineet seurata, kuinka jäähelmien kerääminen edistyy.²

1. GIL 22.2.2012

2. HINKKANEN 26.1.2012

Projektin onnistuminen

Paljon intoa, vähän malttia

Oma osuuteni projektissa oli maisterin opinnäytetyö, jonka tulisi osoittaa oppineisuuteni muotoilun alalla. Odotin, että voin suunnitella elämyksellisiä kappaleita ja lopuksi mitata onnistumistani kävijähaastatteluun.

Aikataulu oli pahin ongelma kautta projektin. Ongelma oli kyllä tiedossa, mutta uskoin selviäväni näinkin tiukassa tahdissa. Niin selvisinkin, jos mittarina on oman osuuteni valmistuminen. En kuitenkaan ehtinyt varmistua siitä, että kappaleiden valmistamiselle on myös taloudelliset edellytykset. Suunnittelun aikana olisi pitänyt olla aikaa pitää pari suunnittelupalaveria, jotta olisi voitu varmistua siitä, että suunta on sama muun tapahtuman suunnittelun kanssa. Niihin ei nyt ollut aikaa ja ainoaksi varmistukseksi jäi muutama puhelinkeskustelu ja sähköposti tapahtuman operaattorin kanssa. Tällä kertaa se ei riittänyt.

Olimme työn tilaajan kanssa mielestäni hyvin yksimielisiä työn tavoitteista. Mielestäni ongelma oli se, että meillä oli enemmän intoa kuin malttia. Olimme kumpikin mielellämme tehneet paljon ja hienoa, mutta kummallakaan ei ilmeisesti ollut malttia tai aikaa ajatella loppuun asti: otimme tietoisesti riskin, koska vaihtoehtoina oli joko tehdä projekti vikkellä tai unohtaa se. Halusin ottaa haasteen vastaan ja yrittää.

Riskit toteutuivat tällä kertaa ja projekti jäi toteutumatta. Tietysti se harmittaa, mutta loppujen lopuksi tein opinnäytetyön alkuperäisen suunnitelman mukaan. Jos kappaleet olisivat toteutuneet, olisin tehnyt kävijähaastattelun niiden pohjalta. Tein sen nyt niistä kappaleista, joita suunnittelemani kappaleiden sijaan käytettiin tapahtumassa. Kappa-

leiden suunnittelun taustatyö, suunnitelmat ja valmistusmenetelmien selvitys on tehtynä, vain itse kappaleet puuttuvat. Niiden valmistamiseen ei olisi ollut minun työni, vaan ne olisi tehty alihankintana.

Lopulta olen tyytyväinen siihen, että vaillinaisestakin projektista sain tehtyä opinnäytetyön. Olen myös tyytyväinen kaikkeen siihen, mitä opin projektin aikana.

Mitä opin?

Ensimmäiseksi opin sen, että asioille pitää varata riittävästi aikaa. Joskus, kuten nyt, saattaa käydä niin, että valittavana on tehdä projekti liian kiireellä tai olla tekemättä sitä lainkaan. Jos työhön silti ryhtyy, riski on silloin hyvä tiedostaa ja valmistautua sen toteutumiseen.

Edellytykset projektin loppuun saattamiseksi on varmistettava useaan otteeseen työn edetessä. Suunnittelun alkaessa ei vielä tiedä, mihin se johtaa ja työn edetessä olisi hyvä varmistaa, että suunniteltava asia on edelleen toteutettavissa.

Taustatutkimusta tehdessäni opin työskentelemään lasten kanssa. Järjestämäni draamapaja päiväkodissa ja toisaalta haastattelut Linnamäellä auttoivat ymmärtämään, miten käytännössä lasten ajatuksia voi saada talteen. Draamapajassa opin myös sen, että omat tavoitteet on pystyttävä selkeästi ja ytimekkäästi kertomaan muille asianosaisille.

Jäähelmi-tapahtuma sadunhohtoisena elämysmatkailutuotteena oli ilmiselvä elämyssuunnittelukohde, mutta elämyksellisyyttä voi ja pitää soveltaa myös muuhun suunnitteluun. Tämän projektin jälkeen olen paremmin selvillä elämyksen suunnittelusta ja osaan arvioida tuotteitten ja palveluiden elämyksellisyyttä.

Lähdeluettelo

- Ahlström, Margareta:** *Mistä tiedän, onko lapseni kielellinen kehitys normaalia?* Teoksessa Hansson, Jorunn ja Oscarsson, Christina (toim.). *Onnellinen lapsuus – Kirja vanhemmille*. 2006 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. Ruotsinkielinen alkuteos *Lyckliga barn – En bok om föräldraskap*, 2005.
- Almanakka:** Helsinki: Helsingin yliopisto. Sähköinen aineisto: <http://almanakka.helsinki.fi/>. Ladattu 12.2.2012.
- Bettelheim, Bruno:** *Satujen lumous, merkitys ja arvo*. 1992 Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö. Neljäs painos. Englanninkielinen alkuteos: *The Uses of Enchantment*, 1975.
- Bohlin, Gun:** *Lapsen henkinen ja fyysinen kehitys vastasyntyneestä kuusivuotiaaksi*. Teoksessa Hansson, Jorunn ja Oscarsson, Christina (toim.). *Onnellinen lapsuus – Kirja vanhemmille*. 2006 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. Ruotsinkielinen alkuteos *Lyckliga barn – En bok om föräldraskap*, 2005.
- Bowell, Pamela ja Heap, Brian S.:** *Prosessidraama – polkuja opettamiseen ja oppimiseen*. 2005 Helsinki: T:mi Raija Airaksinen, Draamatyö. Englanninkielinen alkuteos: *Planning Process Drama*, 2001.
- Desmet, Pieter ja Hekkert, Paul:** *Framework of Product Experience*. International Journal of Design 2007. Vol. 1. No. 1. Sähköinen aineisto: <http://www.ijdesign.org/ojs/index.php/IJDesign/article/viewFile/66/7> Ladattu 29.2.2012.
- Eriksson, Märten:** *Lapsen kielellinen kehitys*. Teoksessa Hansson, Jorunn ja Oscarsson, Christina (toim.). *Onnellinen lapsuus – Kirja vanhemmille*. 2006 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. Ruotsinkielinen alkuteos *Lyckliga barn – En bok om föräldraskap*, 2005.
- Freeman, Melissa; Mathison, Sandra:** *Recearching Children's Experiences*. 2009 New York, U.S.A.: The Guilford Press.
- Freemeteo:** *Säähistoria*. Sähköinen aineisto. <http://freemeteo.com/default.asp?pid=155&la=10&gid=658225&monthFrom=1&yearFrom=2012&sid=029750> Ladattu 24.2.2012.
- Furu, Tarja:** *Kohti kouluikää*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kulta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Gil, Carita:** haastattelu 22.2.2012.
- Haapaniemi, Ritva:** *Anna sadun kiertää*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kulta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Heinonen, Sirkka-Liisa ja Suojala, Marja:** *Lapsi elää satua*. Teoksessa Karppinen, Seija; Puurula, Arja; Ruokonen, Inkeri: Taiteen ja leikin lumous – 4–8-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatus. 2001 Tampere: Oy Finn-Lectura Ab.
- Hekkert, Paul:** *Design aesthetics: principles of pleasure in design*. Psychology Science 2006, Volume 48, 206 (2), s. 157–172. Sähköinen aineisto: http://www1.coe.neu.edu/~yilin/IE7315_2010/Paper%20Review%20Schedule/Design%20aesthetics%20principles%20of%20pleasure%20in%20design.pdf Ladattu 27.2.2012.
- Hermanson, Elina:** *Lapsiperheen oma kirja*, artikkelit *Viisivuotiaana... ja Kuusivuotiaana...* 2008 Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Sähköinen aineisto: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_teos=lok&p_selaus=7526&p_osio=104#7526 Ladattu 6.2.2012.

Hinkkanen, Janne: haastattelu 26.1.2012.

Hintikka, Maija: *Leikki, lapsuuden tärkein asia*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kultta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Homeros: *Ilias*. 1919 Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Hotinen, Juha-Pekka: *Tekstuaalista häirintää: Esine*. 2003 Helsinki: Teatterikorkeakoulu. Sähköinen aineisto: http://www2.teak.fi/julkaisut/Elektra4_Esine.htm Ladattu 5.3.2012.

Ilmatieteenlaitos: *Kuukausitilastot*. 2011 Helsinki: Sähköinen aineisto: <http://ilmatieteenlaitos.fi/joulukuu> Ladattu 24.2.2012.

Ilmatieteenlaitos: *Kuukausitilastot*. 2012 Helsinki: Sähköinen aineisto: <http://ilmatieteenlaitos.fi/tammikuu> Ladattu 24.2.2012.

Ilmatieteenlaitos: *Tuulet ja myrskyt*. 2012 Helsinki: Sähköinen aineisto: <http://ilmatieteenlaitos.fi/tuulet> Ladattu 4.3.2012.

Ingesson, Gunnell: *Lapsen kehitys seitsemän ja kahdentoista vuoden välillä*. Teoksessa Hansson, Jorunn ja Oscarsson, Christina (toim.). *Onnellinen lapsuus – Kirja vanhemmille*. 2006 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. Ruotsinkielinen alkuteos *Lyckliga barn – En bok om föräldraskap*, 2005.

Jantunen, Marja: *Sadut ja mielikuvitus*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kultta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jantunen, Timo: *Kuusivuotiaan kehityspsykologiaa*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kultta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jantunen, Timo: *Mitä koulu voi odottaa esiopetukselta*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kultta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kalevala: 1941 Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Karlsson, Liisa: *Sadutus – Avain osallistavaan toimintakulttuuriin*. 2003 Jyväskylä: PS-kustannus.

Kasvukäyrät. 2011: Itä-Suomen yliopiston Kasvututkimusryhmä. Sähköinen aineisto: <http://www.kasvukayrat.fi/kayra.html> Ladattu 6.2.2012.

Keltikangas-Järvinen, Liisa: *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. 2010 Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Lautela, Raija: *Keskellä uutta syntymää*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kultta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto: *Vanhempainnetti, 9–12-vuotias*. Helsinki: MLL. Sähköinen aineisto: http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/9_12-vuotias/ Ladattu 22.1.2012.

Mäkelä, Jukka: *Vuorovaikutus ja aivojen kehittyminen lapsuudessa*. Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kultta-aika*. 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Nyman, Karin ja Carl-Olof: *Lapset ja kirjallisuus*. Teoksessa Hansson, Jorunn ja Oscarsson, Christina (toim.). *Onnellinen lapsuus – Kirja vanhemmille*. 2006 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava. Ruotsinkielinen alkuteos *Lyckliga barn – En bok om föräldraskap*, 2005.

Lähdeluettelo

- Palttala, Pipsa:** *Linnanmäen talvisesonki alkoi hiljaisena.* 2011 Helsinki: Helsingin Sanomat, Oma kaupunki -verkkolehti 5.2.2011. Sähköinen aineisto: http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/linnanmaen_talvisesonki_alkoi_hiljaisena/ Ladattu 24.2.2012.
- Pine II, B. Joseph ja Gilmore, James H.:** *The Experience Economy – Work is theatre & Every Business a Stage.* 1999 Boston, Massachusetts, U.S.A.: Harvard Business School Press.
- Russell, James A.:** *A Circumplex Model of Affect.* Journal of Personality and Social Psychology 1980. Vol 39, No. 6, s. 1161–1178. Sähköinen aineisto: <https://www2.bc.edu/~russeljm/publications/Russell1980.pdf> Ladattu 27.2.2012.
- Salmelainen, Eero (toim.):** *Suomen kansan satuja ja tarinoita.* 1920 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Kirja.
- Puintila, Lauri:** *Linnanmäki avaa laitteitaan hiihtolomalla.* 2009 Helsinki: Helsingin Sanomat, Oma kaupunki -verkkolehti 10.2.2009. Sähköinen aineisto: http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/linnanmaki_avaa_laitteitaan_hiihtolomalla/ Ladattu 24.2.2012.
- Sinkkonen, Jari:** *Vuorovaikutus, tunteet ja oppiminen.* Teoksessa Jantunen, Timo; Lautela, Raija (toim.) *Kuningasvuosi – Leikin kulta-aika.* 2009 Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- STT:** *Linnanmäki avasi keskellä talvea.* Keski-suomalainen-verkkolehdeissä 16.2.2008. Sähköinen aineisto: <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/linnanmaki-avasi-keskella-talvea/892886> Ladattu 27.2.2012.
- Tarssanen, Sanna ja Kylänen, Mika:** *Elämys, mikä se on?* Teoksessa Tarssanen, Sanna (toim.) *Elämystuottajan käsikirja (s.8–20).* 2009 Rovaniemi: LEO Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus.
- Teak:** *Mitä on tarpeisto? Tarpeistonvalmistuksen verkko-oppimateriaali.* Sähköinen aineisto: <http://www2.teak.fi/virtuaali/tarpeisto/txt/mita.htm> Ladattu 5.3.2012.
- Toivanen, Tapio:** *Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa.* Teoksessa Ruokonen, Inkeri; Rusanen, Sinikka; Välimäki, Anna-Leena (toim.): *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa – Iloa, ihmettelyä ja tekemistä.* 2009 Helsinki: Yliopistopaino.
- Topelius, Zacharias:** *Lehtisiä mietekirjastani.* 1898 Porvoo: Werner Söderström.
- Tuononen, Mika:** *Esi- ja perusopetukseen osallistuminen kansainvälisessä vertailussa.* 2007 Helsinki: Tilastokeskus. Sähköinen aineisto: http://www.stat.fi/artikkelit/2007/art_2007-04-12_001.html Ladattu 24.1.2012.
- Tuppurainen, Elsa:** *Linnanmäellä vietetään talviriehaa hiihtoloman ajan.* 2008 Helsinki: Helsingin Sanomien Oma kaupunki -verkkolehti 12.2.2008. Sähköinen aineisto: http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/linnanmaella_vietetaan_talviriehaa_hiihtoloman_ajan/ Ladattu 24.2.2012
- UNICEF:** *Mikä on lasten oikeuksien sopimus?* Helsinki: Suomen UNICEF. Sähköinen aineisto: <http://www.unicef.fi/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus> Ladattu 8.2.2012.

Kuvat

sivu **Kuvan nimi:** copyright, lähde, jos eri.

5 **Tipsu:** Linnanmäki / Mikko Nikkinen – Storymakers

6 **Jäähelmi:** Linnanmäki.

8 **Jäätynyt meren aalto:** Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

Jäähelmiä keräämässä: Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

11 **Kotieläinpuisto:** Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

12 **Pohjantuulen pyörre:** Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

16 **Hahmot:** Linnanmäki / Mikko Nikkinen – Storymakers

17 **Poika:** Dreamstime

21 **Vuoristorataelämys:** *Hartikan kotialbumi,*
kuvattu Parc Asterix'ssa

22 **Lapset ja helmet:** Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

23 **Draamapajan Hönttit:** Elisa Hartikka

25 **Tyttö 11v:** Dreamstime

30 **Tyttö leikkii palikoilla:** Dreamstime

32 **Draamaa teatterissa: Terraterra Colours:**

Wikimedia Commons

34 **Pakkas-Maija ja lapsi:** Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

36 **Lumimies Myrr:** Linnanmäki / Mikko Nikkinen – Storymakers

40 **Jenina Nupurin päiväkodin Leppäkertuista:** Elisa Hartikka

Jami Nupurin päiväkodin Leppäkertuista: Elisa Hartikka

41 **Nupurin päiväkodin Leppäkerttu-ryhmä:** Elisa Hartikka

49 **Piirros Kevään Maljasta:** Elisa Hartikka

50 **Mallinnus Kevään Maljasta:** Elisa Hartikka

51 **Boing Ball:** Active People Toys

52 **Perspex Frost -mallit:** Elisa Hartikka

53 **Vaneri:** Elisa Hartikka

54 **Kevään Maljan koko:** Elisa Hartikka

55 **Kevään Malja:** Elisa Hartikka

56 **Mystinen Kevään Malja:** Elisa Hartikka

57 **Mystisen Kevään Maljan teorettinen koko:** Elisa Hartikka

Mystisen Kevään Maljan koko: Elisa Hartikka

58 **Puhallettu akryylipallo:** Keraplast Oy

59 **1. Kuplan vapaapuhallus:** Keraplast Oy

2. Kuplan leikkaaminen irti levystä: Keraplast Oy

3. Kappaleiden liimaus: Keraplast Oy

60 **Pakkasmittari:** Elisa Hartikka

61 **Infotaulu:** Elisa Hartikka

62 **Lintsiburger:** Elisa Hartikka

71 **Iltavalaistus Jäähelmi-tapahtumassa:** Elisa Hartikka

72 **Jääkönttiralli:** Linnanmäki / Petri Artturi Asikainen

79 **Tipsu:** Linnanmäki / Mikko Nikkinen – Storymakers

Muita tietoja

- Käännökset englanninkielisistä lähteistä: Elisa Hartikka
- Tiivistelmän käännös suomi–englanti: Pikakaantaja.fi
- Kaaviot ja piirroset: Elisa Hartikka
- Taitto ja ulkoasu: Elisa Hartikka
- Jäähelmi-tapahtuman visuaalinen ilme: Linnanmäki

Aalto-yliopisto

Teen maisterin opinnäytetyötä lastentapahtumista Aalto-yliopiston teollisen muotoilun osastolle. Kysely on suunnattu lasten vanhemmille, mutta yhtäläillä myös muille lasten kanssa tapahtumissa kävijöille; kummelle, mummulle, tädeille, enoille, jne. Mielipiteesi on tärkeä ja käsittelem vastaukset luonnollisesti luottamuksellisesti, eikä yksittäistä vastausta voi lopputuloksesta päätellä. Kerron mielelläni lisää tutkimuksesta ja siihen liittyvistä asioista. Minuun voit ottaa yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla. Kiitos vastauksestasi!

Elisa Hartikka
040 5288 213

elisa.hartikka@fimug.fi
<http://elisa.hartikka.fridisk.fi/>

Lasten kanssa tapahtumissa

– kysymyksiä vanhemmille –

Minkä ikäisiä lapsia sinulla on? _____

Oletko vierailut lasten kanssa

	12kk AIKANA	JOSKUS	EN KOSKAAN
huviuistossa (Linnamäki, Muuminaailma, jne.)	☐	☐	☐
sisäleikkipuistossa (Huimala, Hoplop, jne.)	☐	☐	☐
lasten tapahtumassa (Kyläjuhlat, sponsoroidut tapahtumat, jne.)	☐	☐	☐
teatterissa / esityksissä (joissa ollaan katsojina)	☐	☐	☐
muussa lasten ajanvietepaikassa, missä?	☐	☐	☐

Kuinka tärkeitä mielestäsi seuraavat asiat ovat lastentapahtumassa?

	EI LAINKAAN	TOSITÄRKEÄ
Lapsilla on kivaa	☐	☐
Tapahtuma on opettavainen	☐	☐
Käynti on elämys	☐	☐
Tapahtuma on viihdyttävää ajanvietettä	☐	☐
Siellä on jännittävää	☐	☐
Teema on mielenkiintoinen	☐	☐
Joku muu asia?	☐	☐

Tarinankerronta esineillä

– kysymyksiä aikuisille –

Vastaaja:

1. Tutustuitko tarinaan Jäähelmen kansasta? KYLLÄ EN
2. Toteutuiko mielestäsi Jäähelmen kansan tarina tapahtumassa?
HUONOSTI HYVIN
1 2 3 4 5
3. Oliko rekvisiitta onnistunutta?
HUONOSTI HYVIN
1 2 3 4 5
4. Tukivatko esineet tarinaa Jäähelmen kansasta?
HUONOSTI HYVIN
- Jäähelmet 1 2 3 4 5
- Kevään maljat 1 2 3 4 5
- Pakkasmittari 1 2 3 4 5
5. Toisitko lapsen/lapset ensi vuonna? KYLLÄ EN

Tarinankerronta esineillä

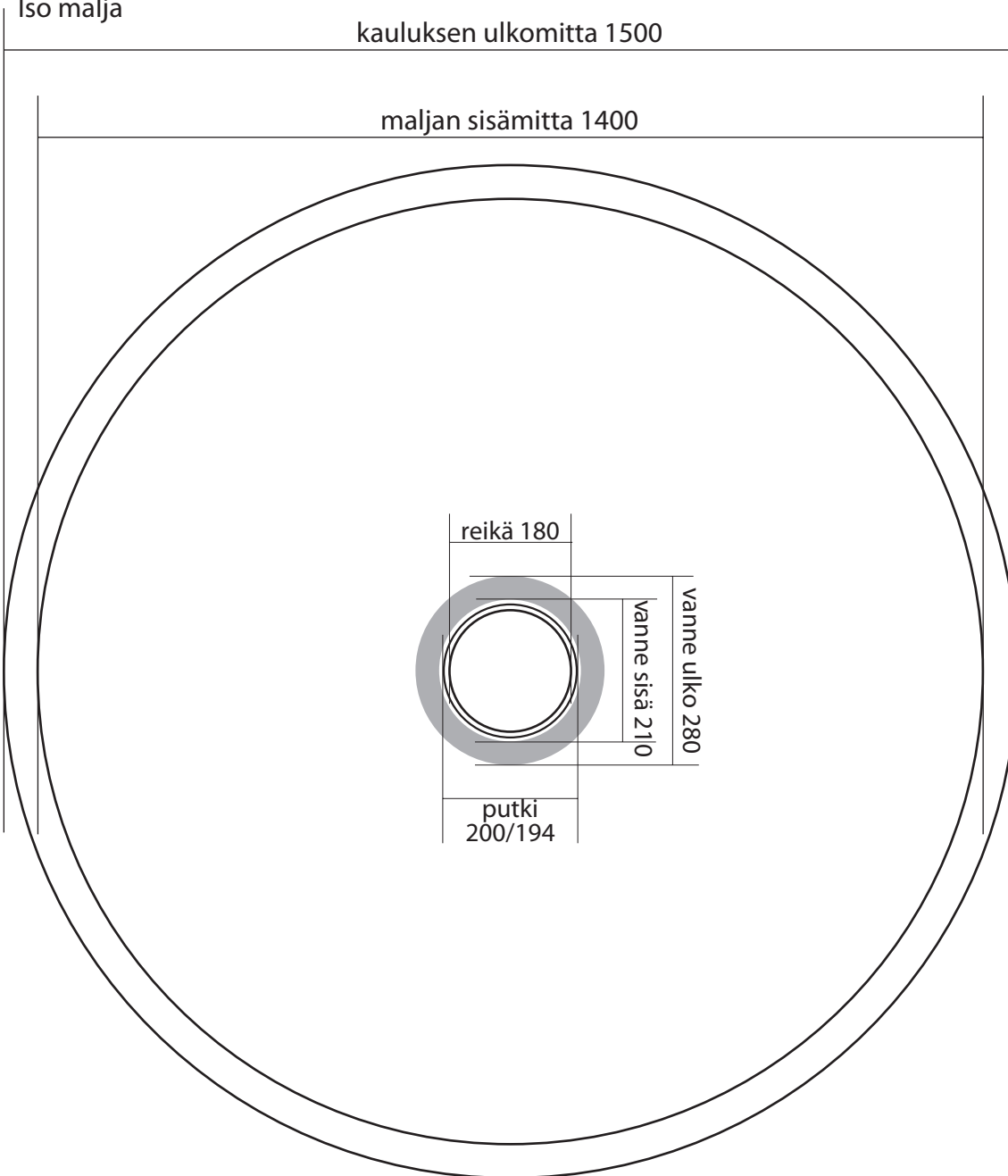
– kysymyksiä lapsille –

Vastaaja:

1. Tutustuitko tarinaan Jäähelmen kansasta? KYLLÄ EN
2. Eläydytkö tarinaan? KYLLÄ EN
4. Liittyivätkö esineet tarinaan Jäähelmen kansasta?
HUONOSTI HYVIN
- Jäähelmet 1 2 3 4 5
- Kevään maljat 1 2 3 4 5
- Pakkasmittari 1 2 3 4 5
5. Täyttikö tapahtuma odotukset? KYLLÄ EI

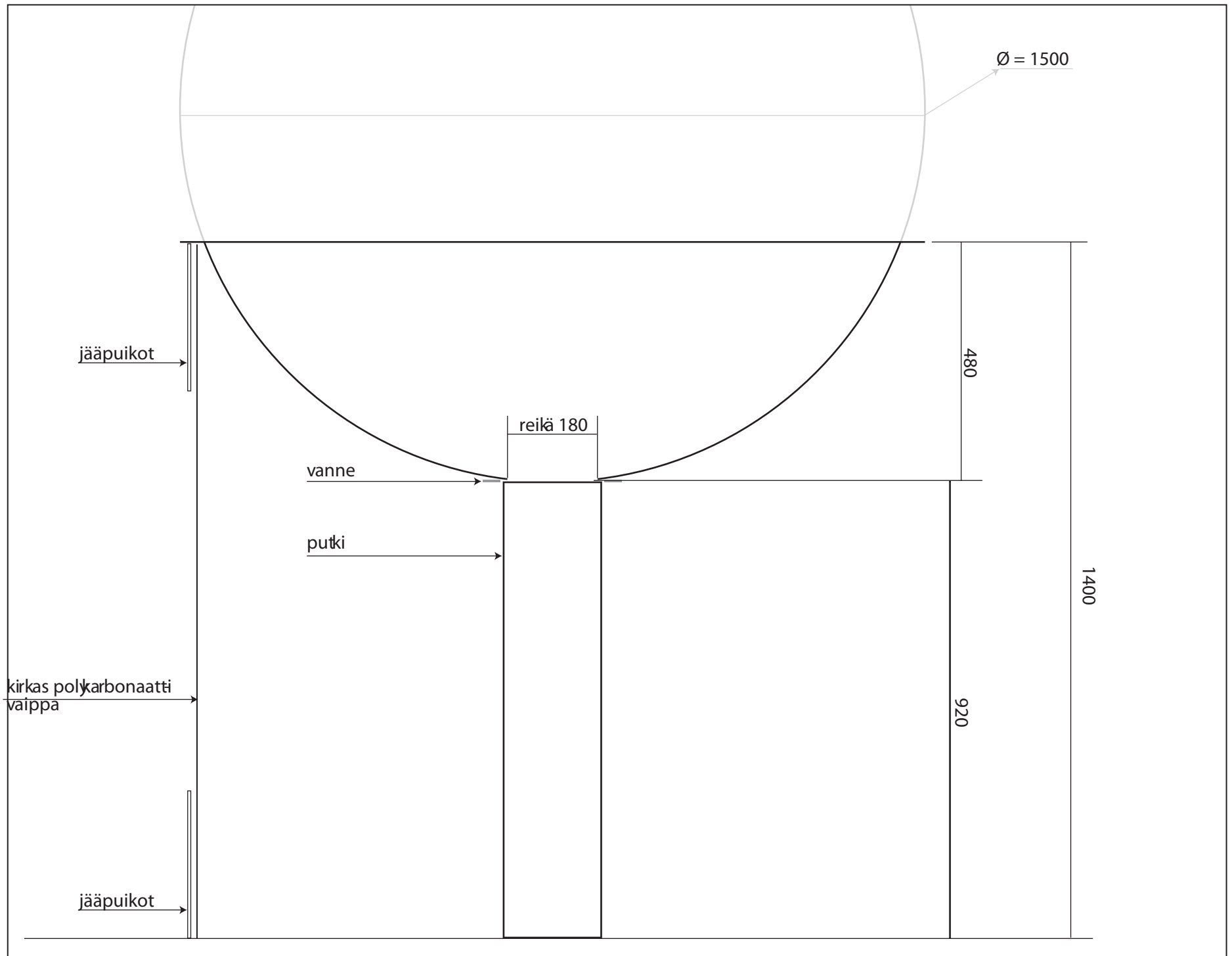
1:10 mm

Iso malja

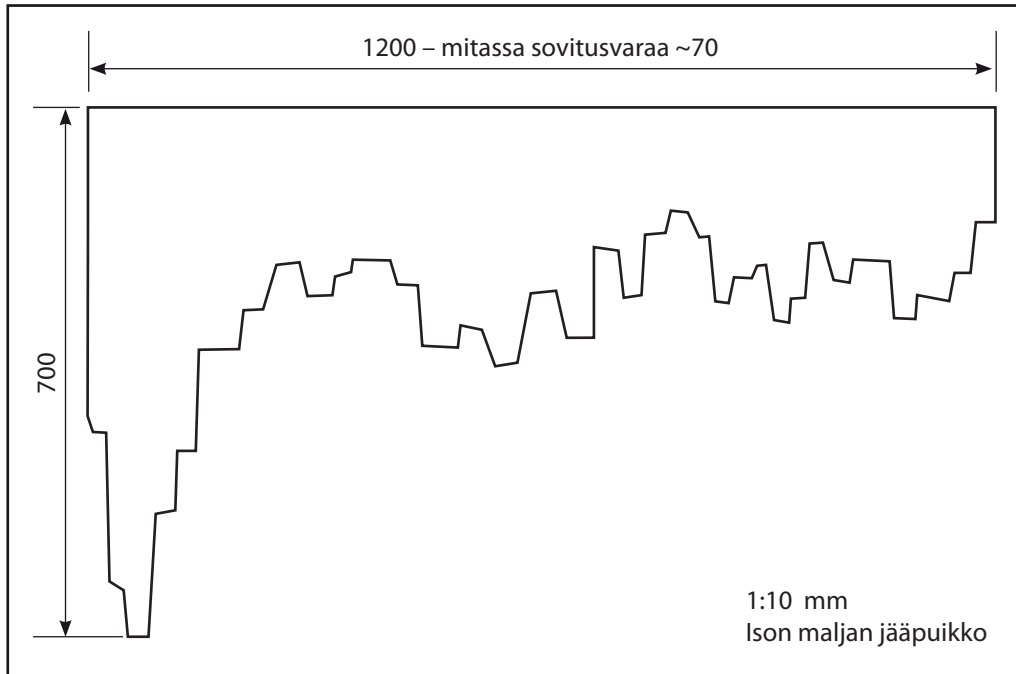

Mystinen Kevään Malja: yläprojektio

Mystinen Kevään Malja: sivuprojektio

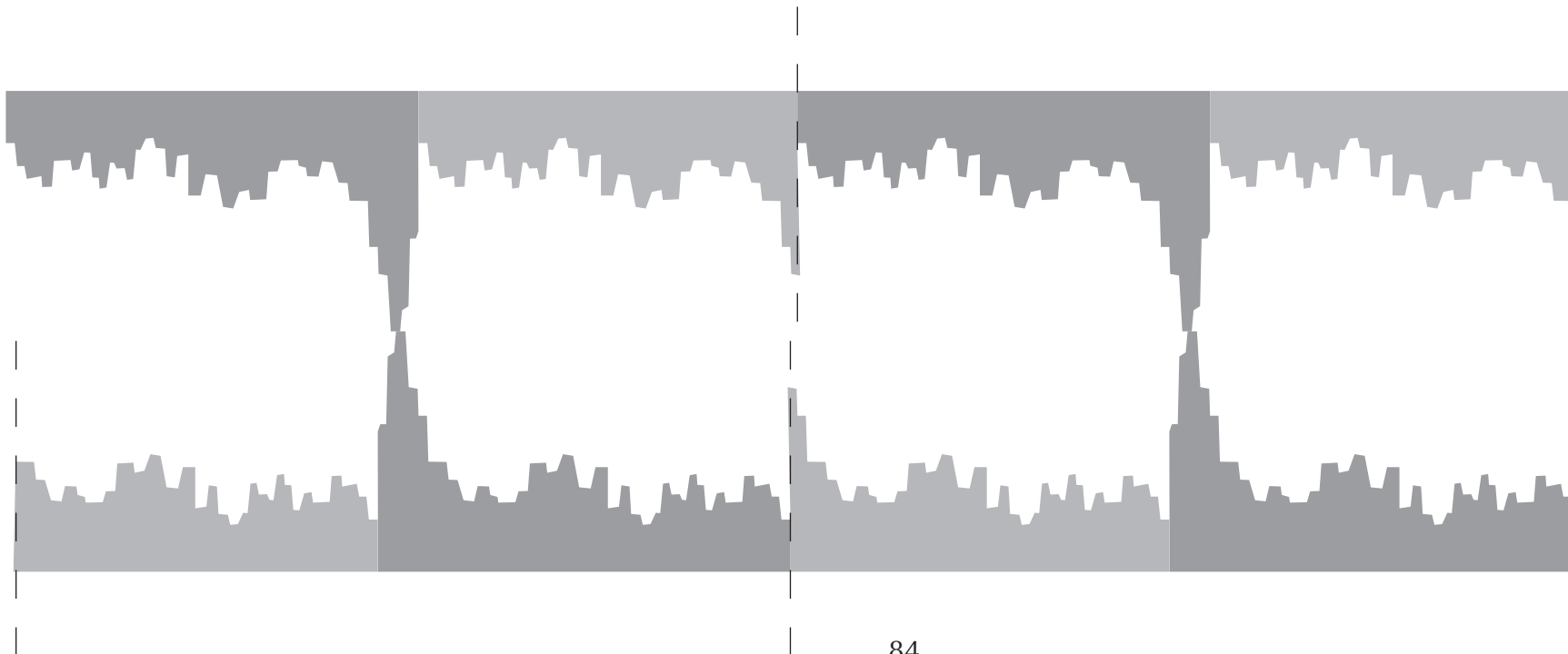

Mystinen Kevään Malja: jääpuikkoreunus

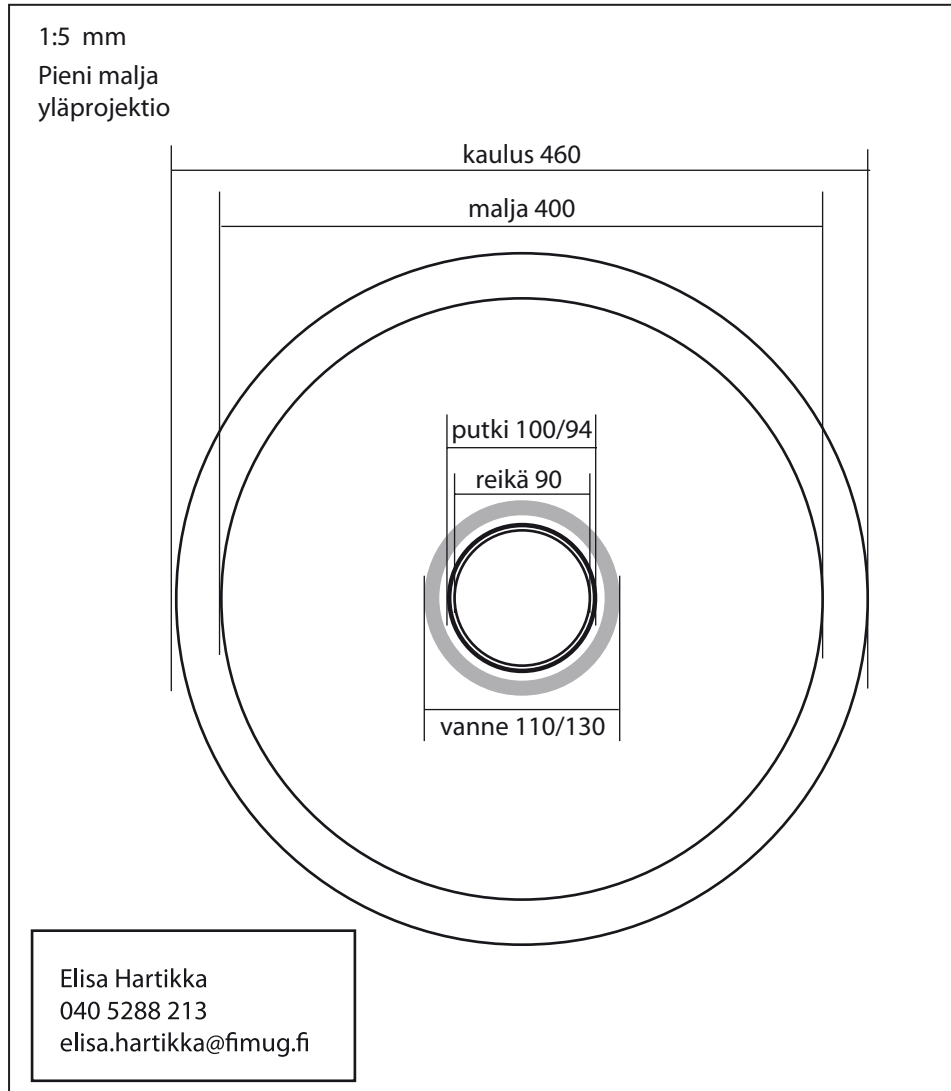

Sijoittelu:

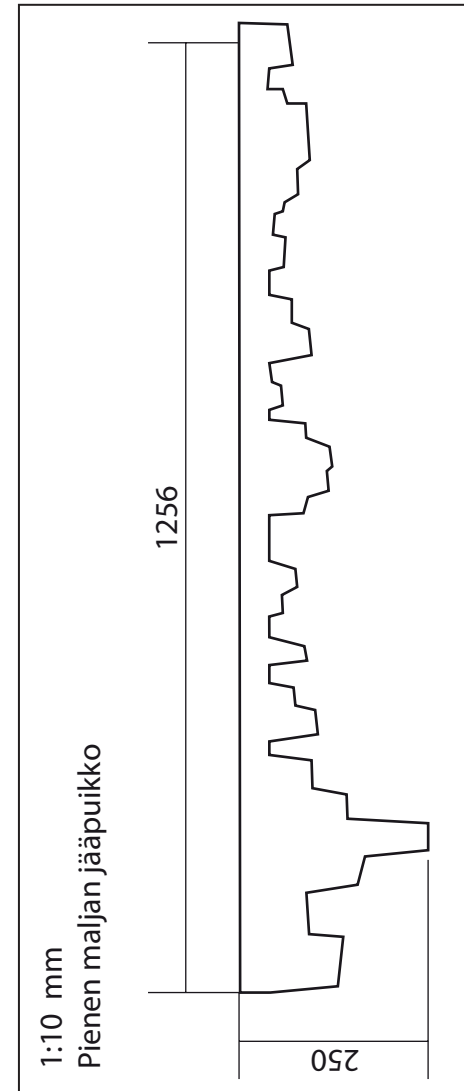
Pitkät jääpuikot sovitetaan vastakkaisille puolille siten, että ne häivyttävät taakseen polykarbonaattivaipan saumat. Pituudessa on sovitusvaraa, ylimääräinen pituus leikataan pois. Jos mahdollista, leikattaisiin niistä pitkistä jääpuikoista, jotka eivät ole sauman kohdilla.

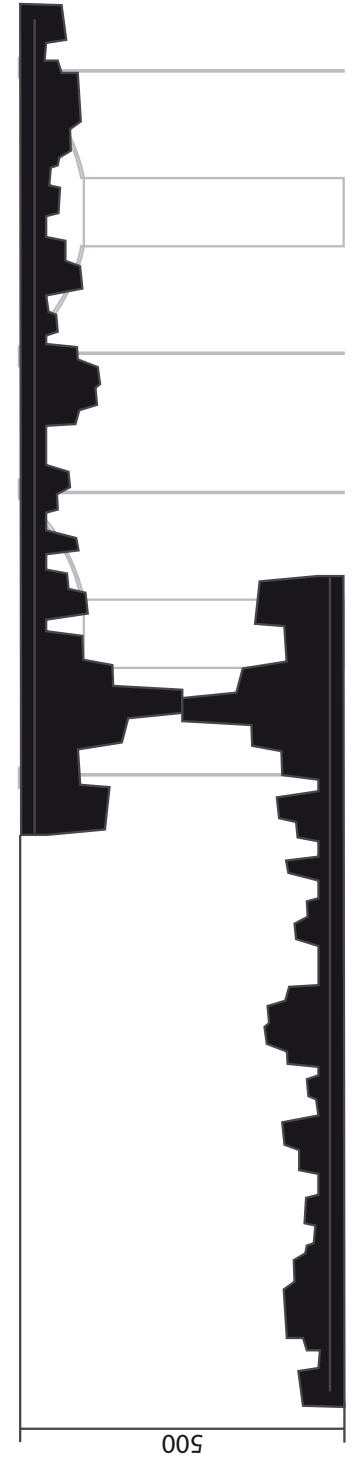
Kevään Malja: yläprojektiio

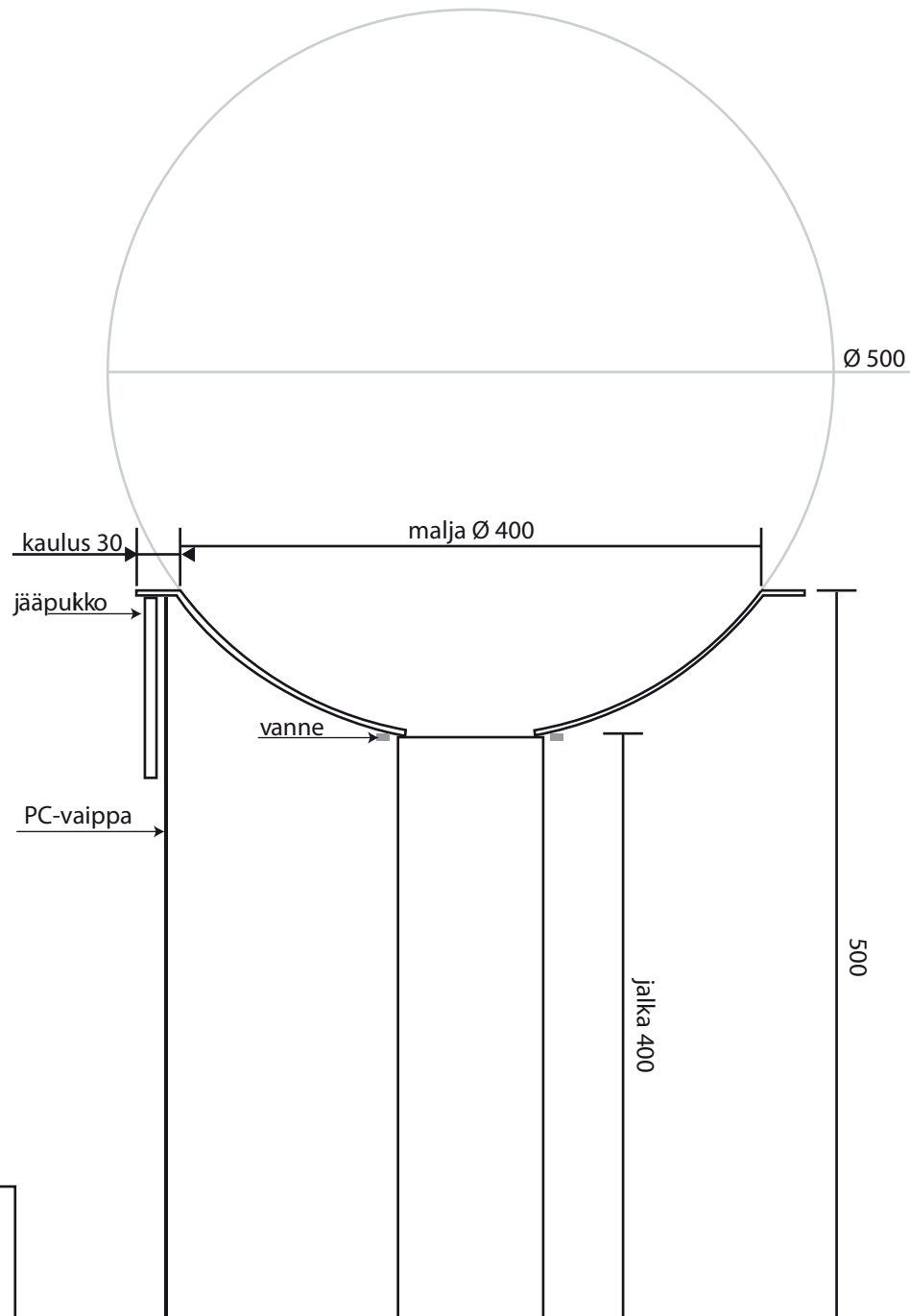
Kevään Malja: jääpuikkoreunus

Jääpuikkoreunuksen sijoittelu:
Pitkät jääpuikot asennetaan vastakkain siten, että polyy-
karbonaattivaipan sauma jää pitkien jääpuikkojen alle.

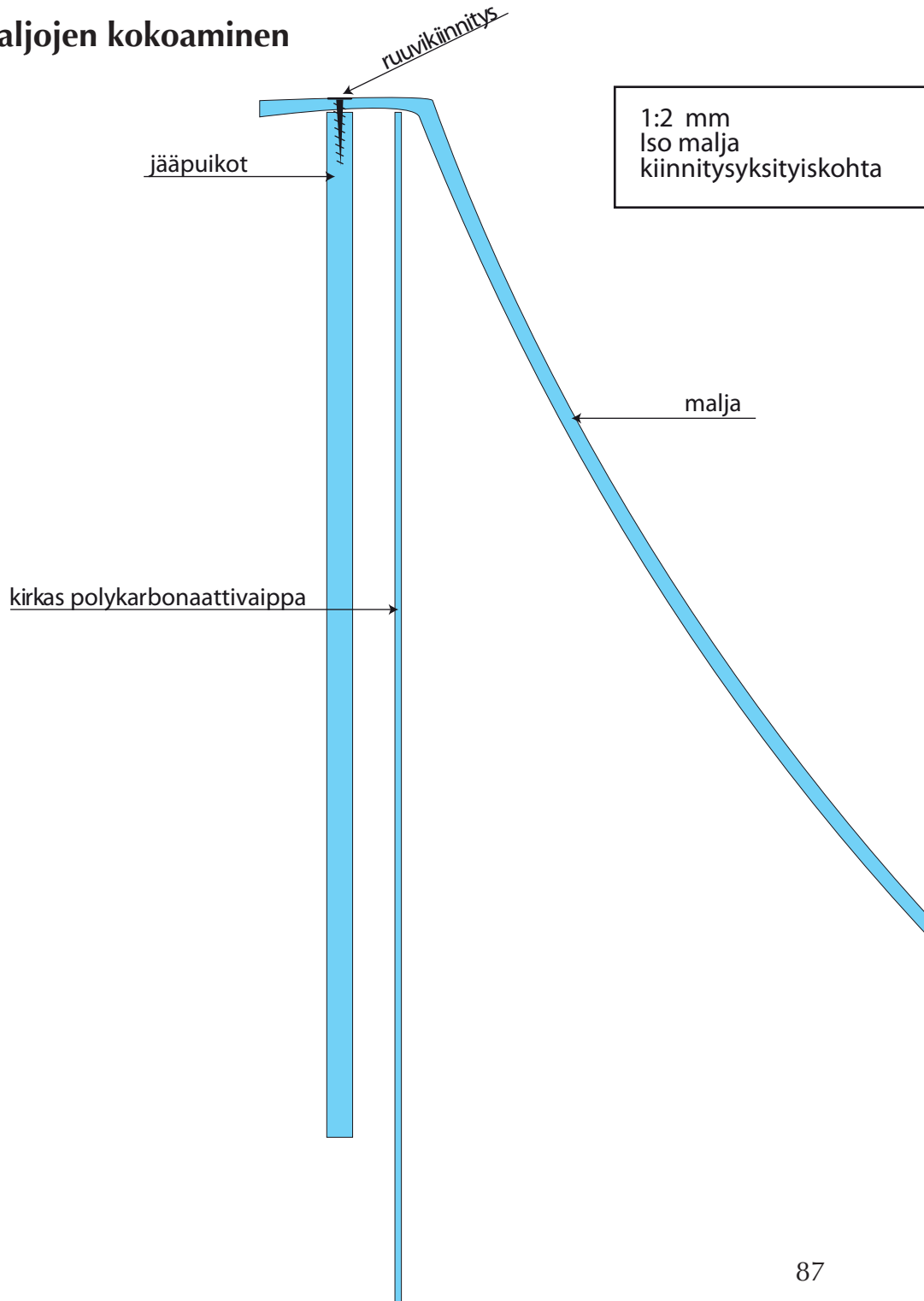

1:5 mm
Pieni malja
sivuprojektio

Elisa Hartikka
040 5288 213
elisa.hartikka@fimug.fi

Maljojen kokoaminen

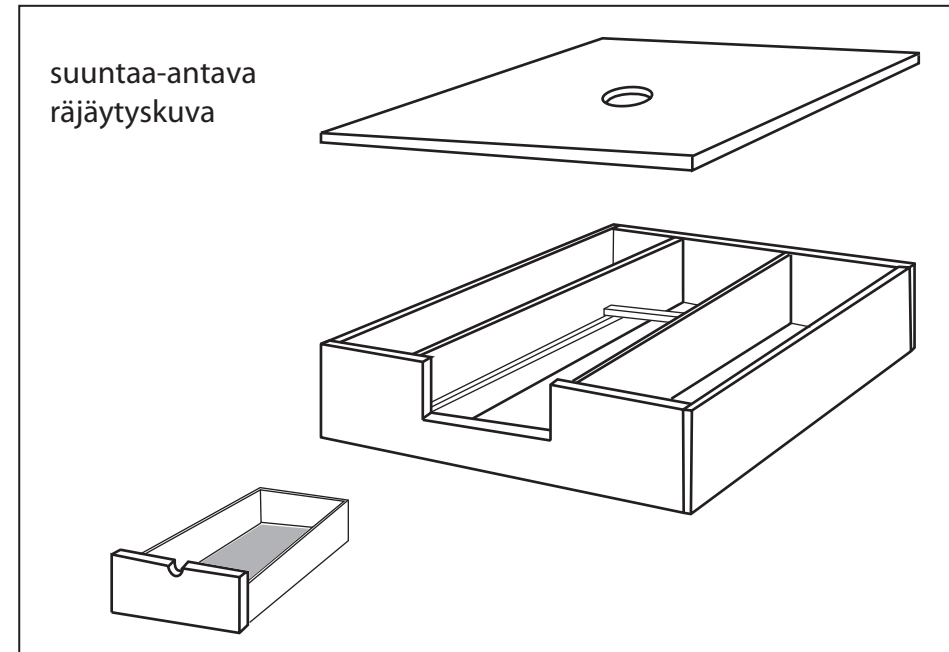
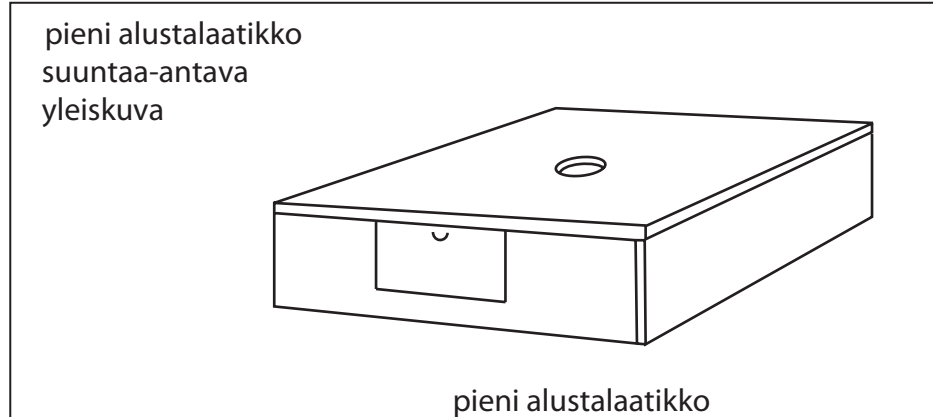

Maljojen kokoaminen

Mystinen Kevään Malja kootaan alustansa päälle. Ensin asetetaan alustaan merkittyyn paikkaan alempi reunus (jääpuikot). Reunuksen sisään asetetaan polykarbonaattivaippa, jonka puoliskot on kiinnitetty toisiinsa. Sen sisälle, keskelle alustaa merkitylle paikalleen nostetaan akryyliputki. Vaipan ja putken päälle asetetaan malja, jonka reunaan on ruuveilla kiinnitetty ylempi jääpuikkoreunus. Jääpuikot tulevat vaipan ulkopuolelle. Putki asettuu maljan pohjassa olevan vanteen sisälle.

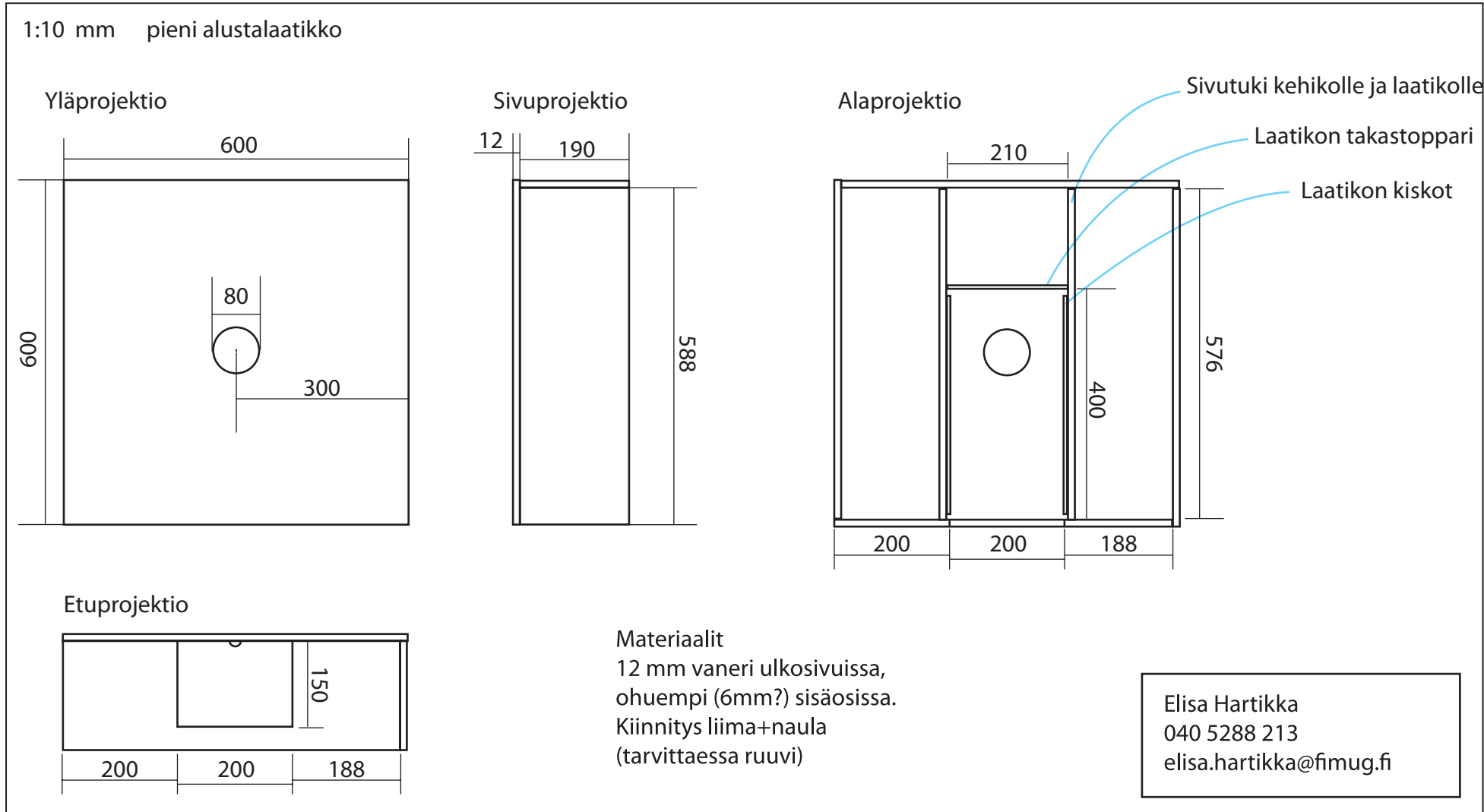
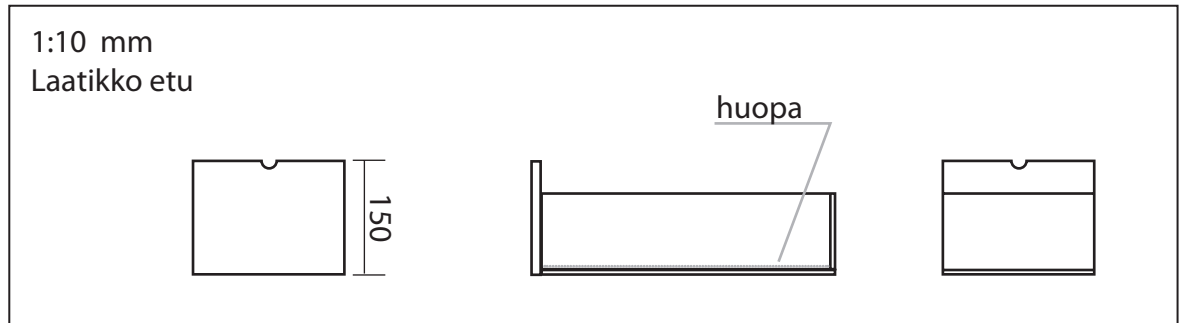
Kevään Maljojen vaippa on yksiosainen ja valmiiksi liimattu kiinni. Siihen on myös liimattu alempi reunus. Ne asetetaan alustan päälle, nostetaan putki sen sisään ja malja reunuksineen paikoilleen; putki tulee vanteen sisään ja vaippa reunuksen sisään.

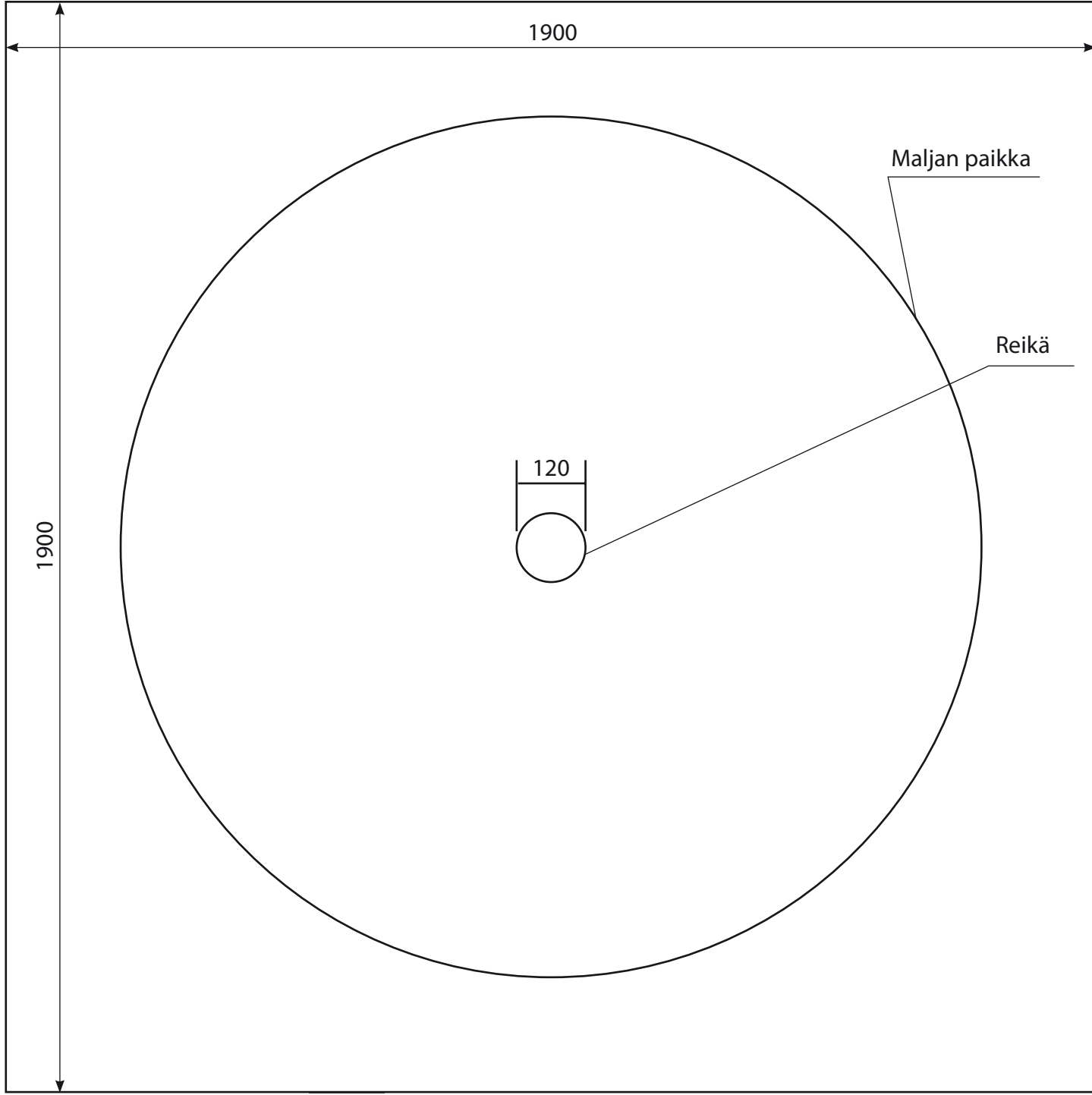
Kevään maljan alusta: piirrustukset

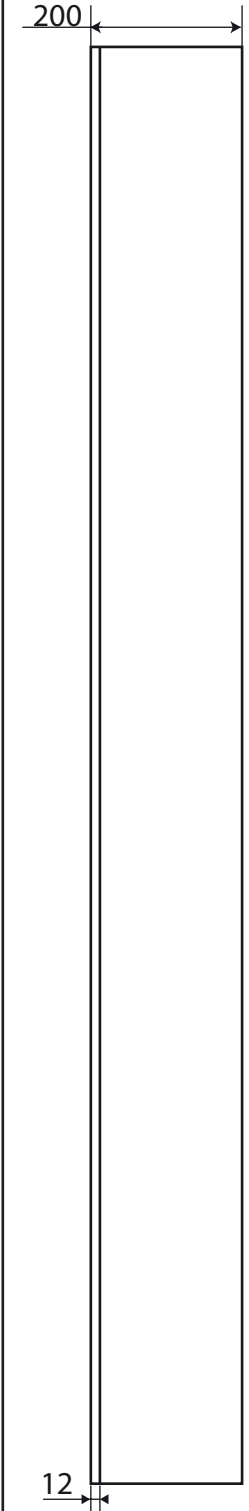
Kevään Maljan alusta: projektiot

90

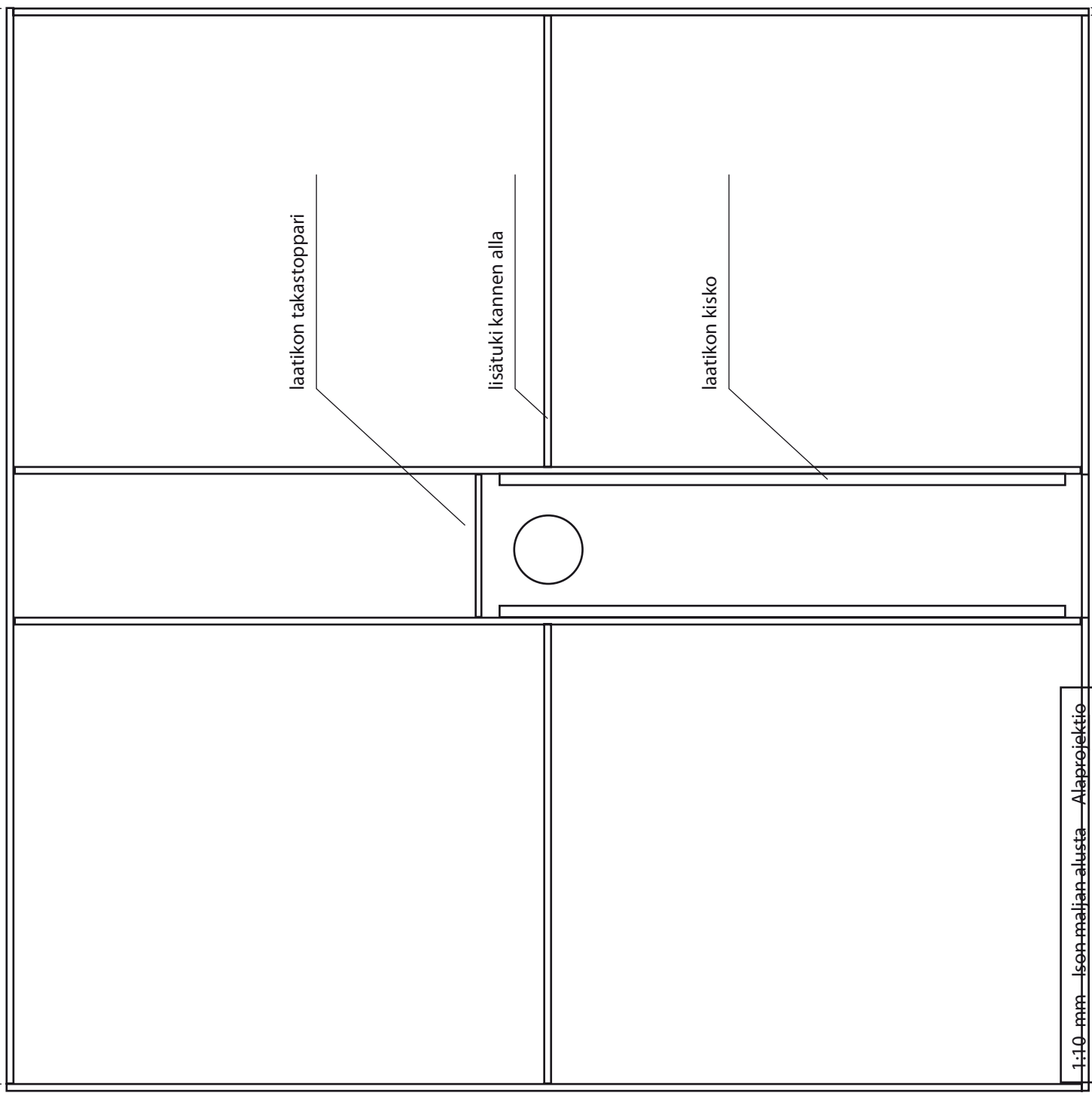
1:10 mm Ison maljan alusta Sivuprojektiio

Mystisen Kevään Maljan alusta: projektiot

Mystinen Kevään Maljan alusta: projektiot

1888

1:10 mm Ison maljan alusta Alaprojektio

250

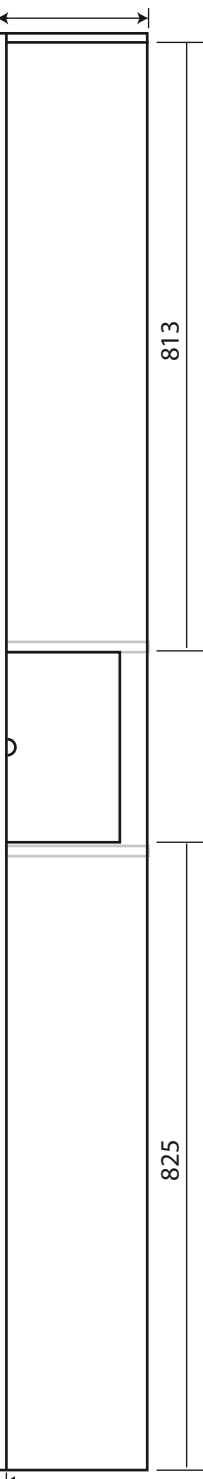
1:10 mm Ison maljan alusta Etuprojektio

12

91

12

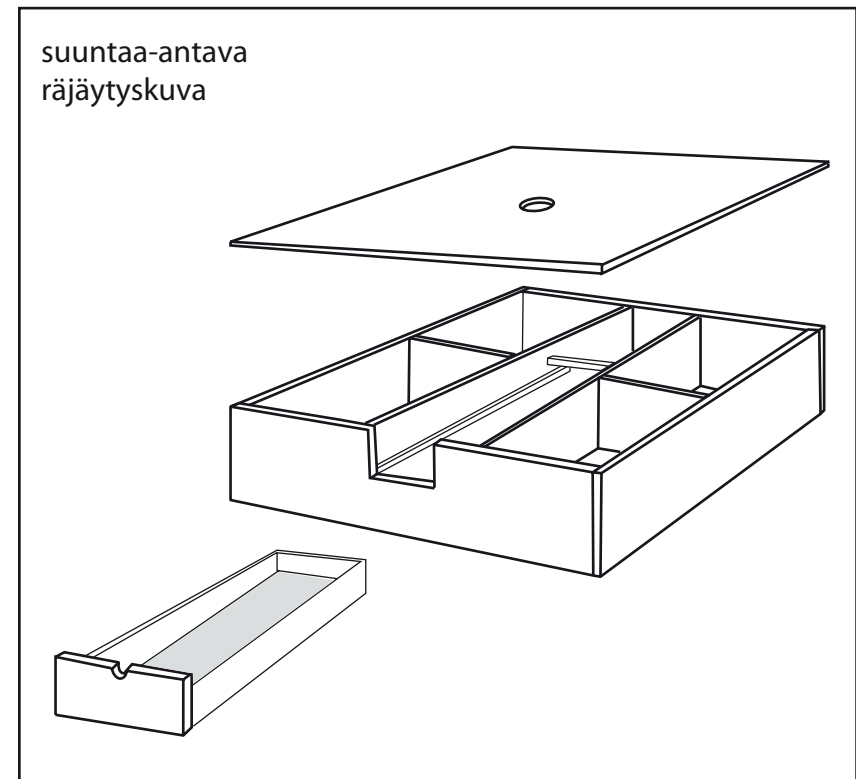
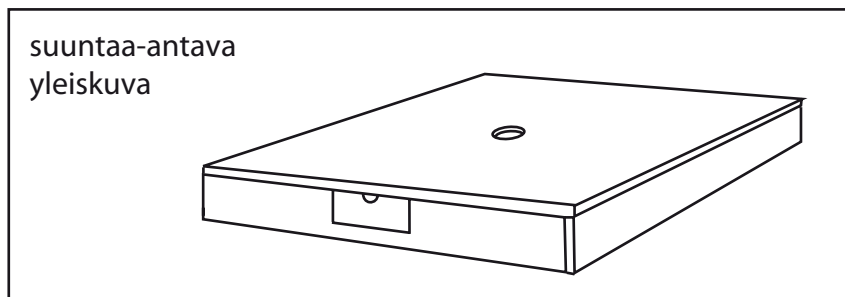
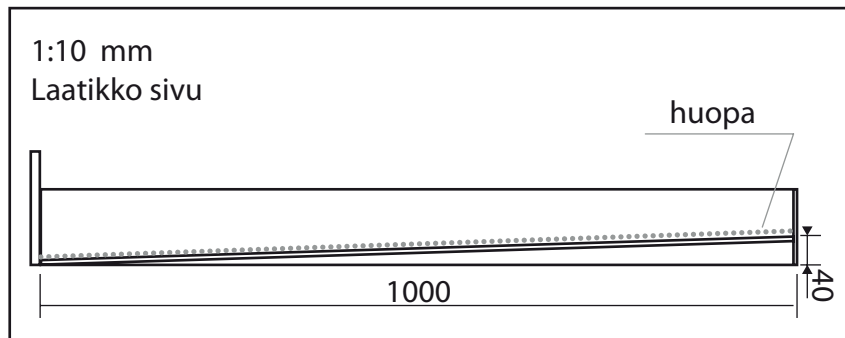
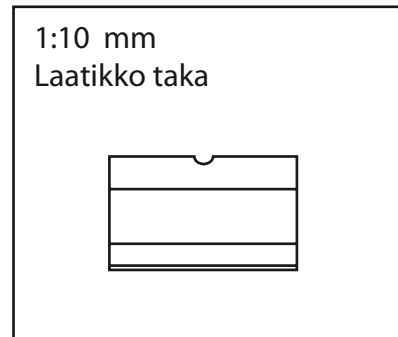
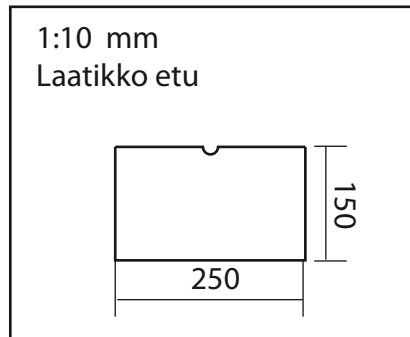
200

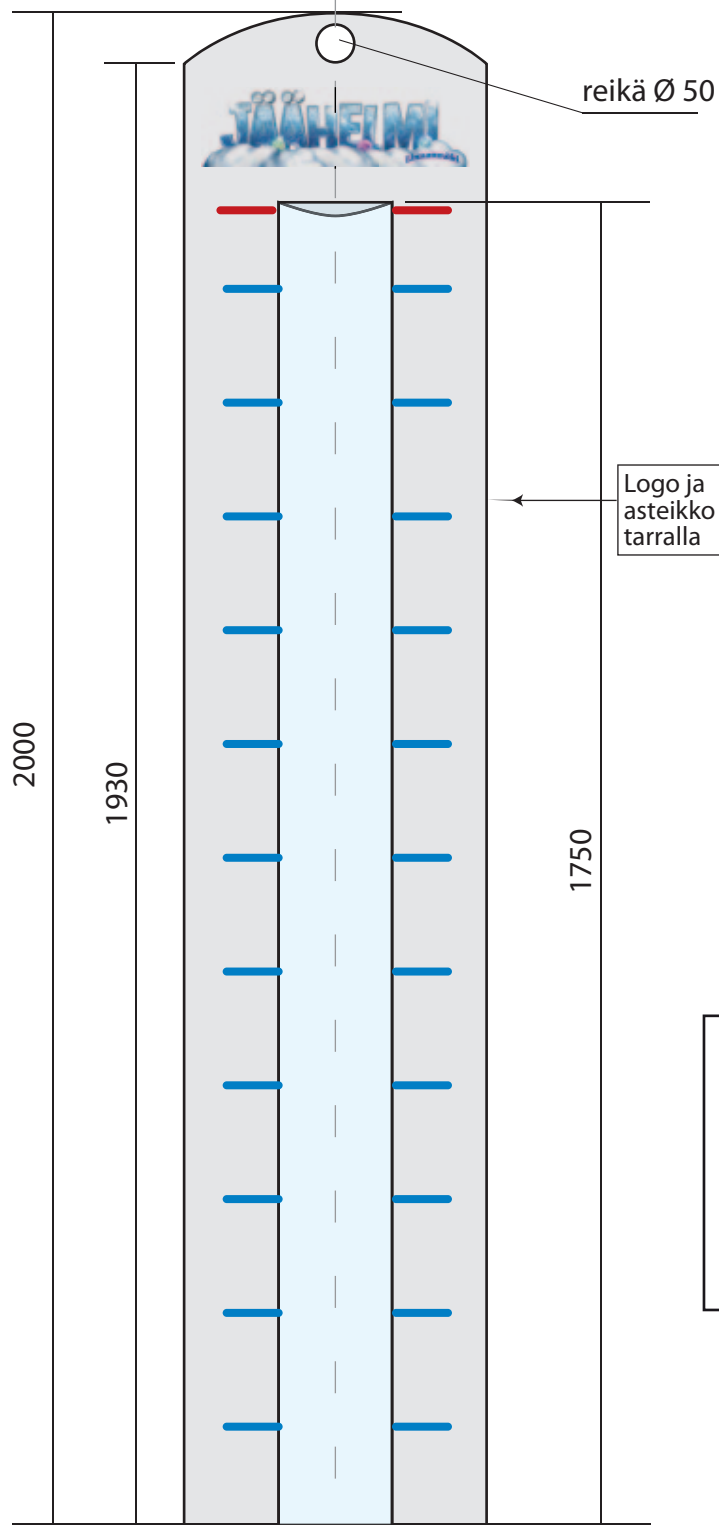
825

813

Mystisen Kevään Maljan alusta: projektiot

Elisa Hartikka
040 5288 213
elisa.hartikka@fimug.fi

Mittarin kokoaminen

Mittari kootaan siten, että putki nostetaan alustan hahloon ja taustalevy nostetaan putken ympärille siten, että taustalevyn keskihalkion kaareva yläosa lukittuu levyn painolla putken sisään. Taustalevy tuetaan ripustamalla yläosan rei'ästä köydellä kattoon.

PAKKASMITTARI mm 1:10

Hilestoppari päästää hilettä putoilemaan putkeen. Stopparia voi vetää ulospäin, jos putoaminen on liian hidasta.

